ཡུལ་གངས་ཅན་གྱི་བཀའ་བསྟན་དཀར་ཆག་དང་བཅས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ རགས་ཙམ་བརྗོད་པ་སྣར་ཐང་དྲན་དབྱངས།

ཨོ་ཐ་ནི་གཙུག་ལག་སློབ་གྲྭ་ཆེན་པོའི་གཙུག་ལག་སློབ་དཔོན་ཆེན་མོའི་
མིང་འཛིན་ཁང་དཀར་ཚུལ་ཁྲིམས་སྐལ་བཟང་གིས་བརྩམས།

The Melody Recalling sNar thang: A Rough Exposition of the History of the bsTan 'gyur and bKa' 'gyur in the Land of Snow

By
Tsultrim Kelsang Khangkar

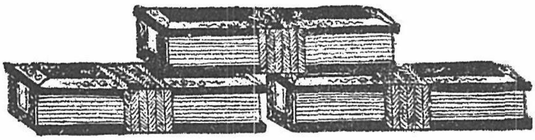

Introduction

In this brief overview on the history of the Tibetan Ka' 'gyur and bsTan 'gyur, Professor Khangkar presents findings of his broad reading of Tibetan historiographical literature. Focusing on historical rather than philological aspects, he first deals with the earliest compilations of translated literature, and then describes the various edtitions of respectively the bKa' 'gyur and bsTan 'gyur in chronological order, with frequent remarks on the arrangement of the texts. The section on the ceremonial consecration and veneration of the blockprints is of special interest for the study of Tibetan religious culture. As in Professor Khangkar's previous publications, the historical facts are presented staying close to the original sources, giving quotations, and the bibliographical details of the respective passages.
The reader may be referred to Paul Harrison's "A Brief History of the Tibetan bKa' 'gyur", in *Tibetan Literature: Studies in Genre*, eds. Jose Ignacio Cabezon und Roger R. Jackson (Ithaca: Snow Lion Publications, 1996) for a closely related article in the English language.

Achim Bayer,
Kyoto, 2002.

Structure of the Text

ka) The lDan dkar ma Catalogue p. 87, l. 12.
kha) The Old sNar thang Edition p. 90, l. 24.
ga) Transmission of the bKa' 'gyur
1. Tshal pa, 'Phyong rgyas p. 98, l. 2.
2. g.Yung lo p. 98, l. 24.
3. rGyal rtse Them spangs ma p. 100, l. 1.
4. dBen li p. 100, l. 5.
5. Li thang p. 100, l. 12.
6. Pe cin p. 104, l. 5.
7. Co ne p. 104, l. 25.
8. sNar thang p. 105, l. 14.
9. sDe dge p. 107, l. 17.
10. Rwa rgya p. 109, l. 14.
11. Sog yul Ku re p. 109, l. 26.
12. Zhol p. 110, l. 10.
13. Wa ra ri khrod p. 111, l. 4.
14. Chab mdo p. 111, l. 9.
nga) Transmission of the bsTan 'gyur
1. Zhwa lu p. 111, l. 23.
2. sNe gdong p. 113, l. 3.
3. rGyal rtse p. 113, l. 22.
4. 'Phyong rgyas p. 115, l. 23.
5. Pe cin p. 117, l. 19.
6. sNar thang p. 119, l. 3.
7. sDe dge p. 119, l. 29.
8. Co ne p. 122, l. 17.
ca) Arrangement of the Peking Edition p. 123, l. 9.
cha) Religious Veneration of the p.45, l. 21. bKa' 'gyur and bsTan 'gyur p. 124, l. 15.

དཀར་ཆག

ཕོ་བྲང་ལྡན་དཀར་བཀའ་འགྱུར་བསྟན་འགྱུར། ...... p. 87, l. 12.
སྣར་ཐང་བཀའ་བསྟན་བྲིས་མ། ...... p. 90, l. 24.
ཚལ་པ་བཀའ་འགྱུར་དང་འཕྱོང་རྒྱས་བཀའ་འགྱུར། ...... p. 98, l. 2.
གཡུང་ལོའི་པར་མ། ...... p. 98, l. 24.
རྒྱལ་རྩེ་ཐེམ་སྤྲང་མ། ...... p. 100, l. 1.
དབེན་ལིས་བཀའ་འགྱུར་པར་མ། ...... p. 100, l. 5.
ལི་ཐང་བཀའ་འགྱུར་པར་མ། ...... p. 100, l. 12.
པེ་ཅིན་བཀའ་འགྱུར་པར་མ། ...... p. 104, l. 5.
ཅོ་ནེ་བཀའ་འགྱུར་པར་མ། ...... p. 104, l. 25.
སྣར་ཐང་བཀའ་འགྱུར་པར་མ། ...... p. 105, l. 14.
སྡེ་དགེ་བཀའ་འགྱུར་པར་མ། ...... p. 107, l. 17.
ར་རྒྱ་བཀའ་འགྱུར་པར་མ། ...... p. 109, l. 14.
སོག་ཡུལ་ཁུ་རེ་བཀའ་འགྱུར་པར་མ། ...... p. 109, l. 26.
ཞོལ་བཀའ་འགྱུར་པར་མ། ...... p. 110, l. 10.
ཕ་ར་རི་ཁྲོད་བཀའ་འགྱུར་པར་མ། ...... p. 111, l.4.
ཆབ་མདོ་བཀའ་འགྱུར་པར་མ། ...... p. 111, l. 9.
ཞྭ་ལུ་བསྟན་འགྱུར། ...... p. 111, l. 23.
སྣེ་གདོང་བསྟན་འགྱུར། ...... p. 113, l. 3.
རྒྱལ་རྩེ་བསྟན་འགྱུར། ...... p. 113, l. 22.
འཕྱོང་རྒྱས་འཕྱིང་བར་སྟག་རྩེའི་ཕོ་བྲང་བསྟན་འགྱུར། ...... p. 115, l. 23.
པེ་ཅིན་བསྟན་འགྱུར་པར་མ། ...... p. 117, l.19.
སྣར་ཐང་བསྟན་འགྱུར་པར་མ། ...... p. 119, l. 3.
སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར་པར་མ། ...... p. 119, l. 29.
ཅོ་ནེ་བསྟན་འགྱུར་པར་མ། ...... p. 122, l. 17.
པེ་ཅིང་བཀའ་བསྟན་སྡེ་ཚན་དང་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས། ...... p. 123, l. 9.
བོད་དུ་བཀའ་བསྟན་ལ་སྤྲི་ཞུ་དང་བཀུར་སྤྲི་ཇི་ལྟར་ཞུ་རྩལ། p. 124, l. 15.
དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ། ...... p. 128, l. 6.

༄༅། །མཁྱེན་ཟབ་ནམ་མཁའི་མཐའ་མཉམ་ཕ་མཐའ་མེད། །བརྩེ་ཆེན་འགྲོ་ཀུན་བུ་གཅིག་ངང་ཚུལ་བཞིན། །ནུས་པ་ལེགས་སྦྱར་འགྲན་བཟོད་བོད་བརྡ་བརྩམས། །འཕྲིན་ལས་རྒྱ་སེར་ཡུལ་དུའང་འབྲུག་ལྟར་ལྡིར། །ཞུ་ཆེན་ལོ་ཆེན་ཀུན་མཁྱེན་ཡེ་ཤེས་སྡེ། །ཀ་བ་དཔལ་བརྩེགས་ཅོག་རོ་ཀླུའི་རྒྱལ་མཚན། །འཇིག་རྟེན་མིག་གཅིག་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་དང་། །ནག་ཚོ་ལོ་ཙྪ་པ་ཚབ་ཉི་མ་གྲགས། །རྔོག་ལོ་ཆེན་པོ་དཔང་ལོ་བློ་གྲོས་བརྟན། །བཅོམ་ལྡན་རིགས་རལ་མཆིམས་མཆོག་འཛམ་པའི་དབྱངས། །དབུས་པ་བློ་གསལ་བུ་སྟོན་གྱིས་མཚོན་པའི། །མཁས་མཆོག་རྣམ་པའི་བཀའ་དྲིན་དྲན་བཞིན་དུ། །ཁ་ཞེན་མཆུངས་པའི་སྙིང་ནས་ཕྱག་འཚལ་ནས། །བཀའ་བསྟན་རིན་ཆེན་ཡོད་ཚོག་དཀྱུས་གཅིག་ཏུ། །འཕྲུལ་བྲལ་དཀར་ཆག་གསེར་གྱི་སྐུད་པ་ལ། །བརྟར་པའི་སྲོལ་བཟང་ཇི་ལྟར་དར་བའི་ཚུལ། །ཁུངས་ལྡན་ལུང་རིགས་དང་བཅས་མདོ་ཙམ་གླེང་། །ཞེས་སྔོན་བྱོན་མཁས་པའི་བཀའ་སྲོལ་རྩོམ་པའི་བྱ་བ་མཐར་ཕྱིན་པའི་ཕྱིར་ཡུལ་དམ་པ་ལ་ཕྱག་བྱ་བ་སྔོན་དུ་བཏང་ནས་སྐབས་དོན་གཞམ་གསལ།

ཀ༽ ཕོ་བྲང་ལྡན་དཀར་བཀའ་འགྱུར་བསྟན་འགྱུར། དེ་ཡང་ལོ་ཙྪ་བ་ཆེན་པོ་དཔལ་བརྩེགས་དང་། འཁོན་ཀླུའི་དབང་པོ་སོགས་ཀྱིས་ཕོ་བྲང་སྟོང་ཐང་ལྡན་དཀར་ན་བཞུགས་པའི་བཀའ་དང་། བསྟན་བཅོས་བོད་དུ་འགྱུར་པར་ཞུ་ཆེན་མཛད་ཟིན་པ་གང་ཡོད་ཀྱི་མཚན་བྱང་དཀར་ཆག་ཏུ་བཏབ་པའི་དཀར་ཆག་ལྡན་དཀར་མ་(D No. 4364, Jo 294b7-295a1)ལས། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁམས་སུ་དམ་ཆོས་འགྱུར་རོ་འཚལ་གྱི་མཚན་བྱང་དཀར་ཆག་ཕྲིས་ཤིག་ཅེས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་རིང་ལུགས་ཀྱི་མདུན་ས་ནས། འབྲུག་གི་ལོ་ལ་ཕོ་བྲང་ལྷན་དཀར་ན་བཞུགས་པའི་སྟོན། ཟླ་བསྒྱུར་གྱི་བནྡེ་དཔལ་བརྩེགས་དང་། བནྡེ་འཁོན་ཀླུའི་དབང་པོ་ལ་སོགས་པས་དམ་པའི་ཆོས་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་གི་མདོ་སྡེ་དང་། ཞེས་དང་། (Jo 310a7)གསུང་རབ་མདོ་སྡེ་དང་བསྟན་བཅོས་ཐམས་ཅད་ལ་ཤློ་ཀ་དང་། བམ་པོའི་གྲངས་གཏན་ལ་ཕབ་སྟེ་ཞུ་ཆེན་ཟིན་ཏོ་འཚལ་ཐམས་ཅད་འབྲུག་གི་ལོ་ལ་ཕོ་བྲང་ལྷན་དཀར་དུ་མཚན་བྱང་དཀར་ཆག་ཏུ་བཏབ་པ། ཞེས་དང་། དེ་དང་མཐུན་པར་བུ་སྟོན་ཆོས་འབྱུང་(Toh. No. 5197, Ya 209b5-6)ལས། ཕོ་བྲང་སྟོང་ཐང་ལྡན་དཀར་གྱི་དཀར་ཆག་དང་། དེའི་རྗེས་ཀྱི་བསམ་ཡས་མཆིམས་ཕུའི་དཀར་ཆག་དང་། དེའི་རྗེས་ཀྱི་འཕང་ཐང་ཀ་མེད་ཀྱི་དཀར་ཆག་(ལྷ་སའི་གཤོམ་སྟོན་ཁང་དུ་དབུ་མེད་ཤོག་གྲངས་ཉེར་བདུན་བདག་ཉིད་ཅན་ཞལ་བྱང་དུ་ཡར་ལུང་འཕང་ཐང་ཀ་མེད་ན་བཞུགས་པའི་བཀའ་བསྟན་མདོ་ཕྱོགས་གཙོ་ཆེ་བའི་དཀར་ཆག་ཆོས་རྒྱལ་ལོ་པཎ་རྣམས་ཀྱིས་བསྒྲིགས་པ་ཞེས་གསལ་བ་ཞིག་བཞུགས།)དང་། ཕྱིས་སྣར་ཐང་གི་བསྟན་བཅོས་འགྱུར་རོ་ཅོག་གི་དཀར་ཆག་དང་། ལོ་ཙྪ་བ་ཆེན་པོས་(རྔོག་བློ་ལྡན་ཤེས་རབ། 1059-1109)བསྒྱུར་པ་དང་མཛད་པའི་དཀར་ཆག་དང་། ཀླུ་མེས་ལ་སོགས་པའི་མདོ་རྒྱུད་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་དང་ཁྲིགས་ཀྱི་དཀར་ཆག་ལ་སོགས་པ་གཞིར་བྱས་ཞེས་གསལ། བམ་གྲངས་ཀྱི་དོན་ཡང་བུ་སྟོན་གྱི་ཕར་ཕྱིན་ལུང་གི་སྐོ་མ་(Toh. No. 5173, Tsha 5b5-6)ལས།

བམ་པོ་ཆེ་བ་ནི། ཤོ་ལོ་ཀ་སྟོང་གི་སུམ་ཆ་ལ་བྱས་པ་དང་། ཆུང་བ་ཤོ་ལོ་ཀ་སུམ་བརྒྱ་ལ་བྱས་པ་གཉིས་ལས། འདིར་ཐ་མ་སྟེ། རྒྱ་དཔེ་ལ་ཤོ་ལོ་ཀ་སྟོང་ཕྲ་བརྒྱ་(འགྲེལ་པ་དོན་གསལ།)ཞེས་འབྱུང་བས་སོ། །ཤོ་ལོ་ཀ་ནི། ཚིགས་བཅད་ཡིན་ན། ཚིགས་བཅད་ཀྱི་རྐང་པ་བཞི་ལ་ཤོ་ལོ་ཀ་གཅིག་གོ །ལྷུག་པ་ལ་ཚིག་བར་སུམ་ཅུ་སོ་གཉིས་ལ་ཤོ་ལོ་ཀ་གཅིག་གོ །ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་ཕོ་བྲང་སྟོང་ཐང་ལྡན་དཀར་དུ་སྐབས་དེར་བོད་དུ་འགྱུར་རོ་ཅོག་གི་བཀའ་བསྟན་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་ཐོག་མར་མཛད་དེ་དཀར་ཆག་ཏུའང་ཐོག་མར་བཀོད་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཀུན་མཁྱེན་སི་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་མཛད་པའི་སྡེ་དགེ་བཀའ་འགྱུར་དཀར་ཆག་གམ་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་བཀའ་གངས་ཅན་གྱི་བརྡས་དྲངས་པའི་ཕྱི་མོའི་ཚོགས་ཇི་སྙེད་པ་པར་དུ་བསྒྲུབས་པའི་ཚུལ་ལས་ཉེ་བར་བརྩམས་པའི་གཏམ་བཟང་པོ་བློ་ལྡན་མོས་པའི་ཀུནྡ་ཡོངས་སུ་ཁ་ཕྱེ་བའི་ཟླ་འོད་གཞོན་ནུའི་འཕྲི་ཤིང་(Ta 203a2-5, Collected Works of the great Ta'i si tu pa kun mkhyen Chos kyi 'byung gnas bstan pa'i nyin byed, Volume, 9, Published by Sherab gyaltsen for Palpung sungrab nyamso khang, Sherab-ling Institute of Buddhist Studies P. O. Sansal, 176125, Dist. Kangra HP. India,1990,p. 407.)ལས། ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་སད་ན་ལེགས་མཛིང་ཡོན་གྱི་སྐུ་རིང་ལ། ལོ་ཙཱ་བ་བནྡེ་དཔལ་བརྩེགས་རཀྵི་ཏ་དང་། ཆོས་ཀྱི་སྙིང་པོ། དེ་ཝེནྡྲ་དང་། དཔལ་གྱི་ལྷུན་པོ་ལ་སོགས་ཀྱིས་འཕང་ཐང་ཀ་མེད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་བཞུགས་པའི་གསུང་རབ་རྣམས་ལ། ཚིག་བར་བརྒྱད་བརྒྱད་ལ་ཚིག་རྐང་རེ་རེ། དེ་བཞི་ལ་ཤློ་ཀ། དེ་སུམ་བརྒྱ་ལ་སོགས་པ་ལ་བམ་པོའི་ཚད་དུ་བྱས་ཏེ། དེས་གཞལ་བའི་ཐེམ་བྱང་མ་འཁྲུལ་བར་ཆོས་ཚན་འདི་དང་འདི་ལ་གྲངས་འདི་དང་འདིའོ་ཞེས་བཀོད་པ་དཀར་ཆག་འཕང་ཐང་མར་གྲགས་པ་སྟེ། གངས་ཅན་འདིར་རྒྱལ་བའི་བཀའ་འགྱུར་རོ་ཅོག་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིགས་པའི་ཐོག་མ་ནི་འདི་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་ལ། དེའི་རྗེས་སུ་ལོ་ཙཱ་བ་དཔལ་བརྩེགས་དང་། འབོན་ནཱ་གེནྡྲ་རཀྵི་ཏ་སོགས་ཀྱིས་སྟོང་ཐང་ལྡན་དཀར་གྱི་ཕོ་བྲང་ཆེན་པོ་ན་བཞུགས་པའི་གསུང་རབ་ཞུས་ཆེན་མཛད་ཟིན་པ་རྣམས་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིགས་ནས་དཀར་ཆག་མཛད་པ་ལ་ལྡན་དཀར་མར་གྲགས་པ་བྱུང་། ཞེས་ཕྱི་རབས་མཁས་པའི་བློ་ཚོད་བརྟག་ཕྱིར་དཀར་ཆག་འཕང་ཐང་མ་བོད་ཀྱི་བཀའ་བསྟན་གྱི་དཀར་ཆག་གི་ཐོག་མ་ཡིན་པར་གསལ་བ་འདིའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་མཁས་པའི་དབང་པོ་སྡེ་དགེ་ཞྭ་ཆེན་ཚུལ་ཁྲིམས་རིན་ཆེན་གྱིས་མཛད་པའི་སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར་དཀར་ཆག་གམ་ཀུན་མཁྱེན་ཉི་མའི་གཉེན་གྱི་བཀའ་ལུང་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གི་དགོངས་དོན་རྣམ་པར་འགྲེལ་པའི་བསྟན་བཅོས་གངས་ཅན་པའི་སྐད་དུ་འགྱུར་རོ་འཚལ་གྱི་ཆོས་སྦྱིན་རྒྱུན་མི་འཆད་པའི་ངོ་མཚར་འཕྲུལ་གྱི་ཕྱི་མོ་རྫོགས་ལྡན་བསྐལ་བའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་སྤྲིན་ཕུང་རྒྱས་པར་དཀྲིགས་པའི་ཚུལ་ལས་བརྩམས་པའི་གཏམ་ངོ་མཚར་ཆུ་གཏེར་འཕེལ་བའི་ཟླ་བ་གསར་པ་(D No.4569, Shri 304a7-b2)དང་། མཁས་དབང་དུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེས་བོད་དུ་དཀར་ཆག་ཇི་ལྟར་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་(དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་གསུང་རྩོམ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས། ཀྲུང་གོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་

དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1997, p. 338,ll. 17-19.)སྤུའང་བཞེད་པ་དེ་རང་འཐད་ཕྱོགས་སུ་བཀོད་པ་ནི་གོང་ཞུས་དཀར་ཆག་ལྡན་དཀར་མ་སོགས་དང་དངོས་སུ་འགལ་བས་མི་འཐད། ལྡན་དཀར་གྱི་དཀར་ཆག་ནི་འབྲུག་གི་ལོ་ལ་ཕོ་བྲང་ལྡན་དཀར་དུ་མཚན་བྱང་དཀར་ཆག་ཏུ་བཏབ་ཅེས་གསལ་བའི་འབྲུག་གི་ལོ་ནི་ཕྱི་ལོ། ༨༢༤ ལོར་ངེས་པའི་སྐབས་བྱེད་བཅས་རྒྱས་པར་ཁོ་བོས་བསྟན་པ་སྔ་དར་གྱི་ཆོས་འབྱུང་འབྲེལ་ཡོད་དང་བཅས་པའི་དུས་རབས་ཀྱི་མཐའ་དཔྱོད་(Khaṅ-dkar Tshul-khrims-skal-bzaṅ, bsTan pa sṅa dar gyi chos 'byuṅ 'brel yod daṅ bcas pa'i dus rabs kyi mtha' dpyod 'phrul gyi me loṅ, Published by the Western Tibetan Cultural Association, New Delhi, 1985, pp. 91-94.)དུ་བཤད་ཟིན། དཀར་ཆག་དེའི་ནང་མདོ་ཕྱོགས་ལ། འདུལ་བ་ལུང་གཞི་ཤློ་ཀ་ཁྲི་ཉིས་སྟོང་བདུན་བརྒྱ། (D No. 1, Ka-Nga) འདུལ་བ་རྣམ་འབྱེད་ཤློ་ཀ་ཉི་ཁྲི་བཞི་སྟོང་དགུ་བརྒྱ། (D No. 3, Ca-Ña) ཕྲན་ཚེགས་ཤློ་ཀ་ཉི་ཁྲི་བཞི་སྟོང་དྲུག་བརྒྱ།(D No. 6, Tha-Da) གཞུང་བླ་མ་ཤློ་ཀ་ཁྲི་དྲུག་སྟོང་དྲུག་བརྒྱ།(D No. 7, Na)ཡིས་མཚོན་འདུལ་བ་མང་ཆེ་བ་དང་། ཤེར་ཕྱིན་འབུམ།(D No. 8, Ka-Na) ཉི་ཁྲི། (D No. 7, Ka-Ga)ཁྲི་བརྒྱད་སྟོང་པ། (D No. 10, Ka-Ga) བརྒྱད་སྟོང་པས་(D No. 12,, Ka)མཚོན་ཤེར་མདོ་མང་ཆེ་བ་དང་། སངས་རྒྱས་ཕལ་མོ་ཆེ་ལེའུ་བཞི་བཅུ་རྩ་ལྔ་ཡན་ཆད་ལ་ཤློ་ཀ་སུམ་ཁྲི་དགུ་སྟོང་སུམ་རྒྱ། (D No. 44, Ka-Nga)དཀོན་བརྩེགས་ལེའུ་བཞི་བཅུ་རྩ་དགུ་ཡན་ཆད། (D No. 45, Ka-Cha)ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྣ་ཚོགས། (D No. 94,, Ka-Aḥ) གསང་སྔགས་ཀྱི་རྒྱུད་ལ། རྣམ་སྣང་མངོན་བྱང་།(D No.494,Tha) སོགས་ཀྱིས་མཚོན་རྒྱུད་སྡེ་འོག་མ་མང་ཙམ་དང་། མདོའི་དགོངས་འགྲེལ་ལ། མངོན་རྟོགས་རྒྱན། (D No.3786, Ka) འགྲེལ་པ་དོན་གསལ། (D No.3793, Ja)སོགས་ཀྱིས་མཚོན་ཤེར་མདོའི་འགྲེལ་པ་མང་པོ། རྩ་ཤེ། (D No.3859, Tsa)ཤེས་རབ་སྒྲོན་མ། (D No.3853, Tsha)ཤེས་རབ་སྒྲོན་མ་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ།(D No.3859, Wa-Za) དབུ་མ་བདེན་གཉིས། (D No.3881-2, Sa)དབུ་མ་རྒྱན། (D No.3884-5, Sa)དབུ་མ་སྣང་བ་(D No.3887, Sa)སོགས་ཀྱིས་མཚོན་སློབ་དཔོན་ཟླ་གྲགས་ཀྱི་དབུ་མའི་གཞུང་མ་གཏོགས་པའི་དབུ་མའི་གཞུང་མང་ཆེ་བ་དང་། ས་སྡེ་ལྔ། (D No.4035-4043, Tshi-Ḥi)ཐེག་བསྡུས། (D No.4048, Ri)ཀུན་བཏུས། (D No.4049, Ri) ཐེག་བསྡུས་བཤད་སྦྱར། (D No.4051, Ri)མདོ་སྡེ་རྒྱན། (D No.4020, Phi)མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་བཤད་པ་ (D No.4026, Phi) སོགས་ཀྱིས་མཚོན་ལུང་གི་རྗེས་འབྲངས་སེམས་ཙམ་པའི་གཞུང་མང་ཆེ་བ། གདགས་པའི་བསྟན་བཅོས། (D Nos.4086-88, I)མངོན་མཛོད། (D No.4089, Ku)དེའི་རང་འགྲེལ། (D No.4090, Ku)གྲགས་པ་བཤེས་གཉེན་གྱི་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད། (D No.4092, Gu-Ngu)སོགས་ཀྱིས་མཚོན་མཛོད་འགྲེལ་མང་པོ། མདོ་རྩ། (D No.4117, Wu)ལས་བརྒྱ་རྩ་གཅིག་པ་(D No.4118, Wu) སོགས་ཀྱིས་མཚོན་འདུལ་བའི་འགྲེལ་པ་མང་ཆེ་བ། དམིགས་པ་བརྟག་པ། (D No.4205, Ce)དེའི་

རང་འགྲེལ། (D No.4206, Ce)སོགས་ཀྱིས་མཚོན་བཀའ་བསྟན་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས། ༧༣༩ བསྡུས་ཡོད། བཀའ་བསྟན་དེ་དག་ཀྱང་ལོ་པཎ་རྣམ་པས་ས་ལུགས་ཕྱི་ལོ། ༧༧༨ ནས་འགྱུར་འགོ་བཙུགས་དེ་ཕྱི་ལོ། ༤༣༩ བར་གྱི་དུས་ཐུང་དེའི་རིང་བསྒྱུར་ཡོད་པས་ན་བོད་མི་ཆོས་ལོ་པཎ་རྣམས་སྤྲུལ་པའི་གང་ཟག་ཡིན་ཅེས་བསྔོད་པ་དོན་ལ་གནས། གཞན་ཡང་དོ་སྣང་བྱེད་དགོས་པ་ནི་དཀར་ཆག་ལྡན་དཀར་མ་(Jo 300a4-5)ལས། ཐེག་པ་ཆུང་ངུའི་མདོ་སྡེ་ལ། འཕགས་པ་དམ་པའི་ཆོས་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ། ཤློ་ཀ་ཁྲི་ཉིས་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་སྟེ་བམ་པོ་བཞི་བཅུ་རྩ་གསུམ་ཡན་ཆད་འགྱུར། འཕགས་པ་ལས་བརྒྱ་ཐམ་པ་ཤློ་ཀ་ཁྲི་ཅིག་སྟོང་ཅིག་བརྒྱ་ཞེས་སོགས་ཐེག་པ་ཆུང་ངུའི་མདོ་སྡེ་སྐོར་གསལ་ཁ་གསུངས་པར་བརྗེན། མཁས་གྲུབ་རྗེའི་རྒྱུད་སྡེ་སྤྱི་རྣམ་(Toh. No. 5489, Ña 10a4)ལས། མདོ་དྲན་པ་ཉེར་གཞག་(D No. 287, Ya)དང་། མདོ་རྒྱ་ཆེར་རོལ་བ་(D No. 95, Kha)དང་། མདོ་སྡེ་ལས་བརྒྱ་པ་(D No. 340, Ha)དང་། མདོ་སྡེ་རྟོགས་བརྗོད་བརྒྱ་པ་(D No. 343, Aṃ)ལ་སོགས་པ་ཡང་འཁོར་ལོ་དང་པོའི་མདོར་གཏོགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཁུངས་ཀྱང་དེ་ཡིན། གཞན་ཡང་ལྡན་དཀར་མ་(Jo 310b5-7)ལས། བསྟན་བཅོས་བསྒྱུར་འགྲོ་ལ། དབུ་མའི་གཞུང་ཞིབ་མོ་རྣམ་པར་འཐག་པ་རྩ་བ་(D No. 3826, Tsa)དང་། འགྲེལ་པར་(D No. 3830, Tsa)བཅས་པ་གཉིས། དབུ་མའི་སྙིང་པོ་རྟོག་གེ་འབར་བ་རྩ་བ་(D No. 3855, Dza)དང་། འགྲེལ་པར་བཅས་པ་(D No. 3856, Dza)གཉིས། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་བམ་པོ་བཅུ་གཅིག། (D No.4211, Ce)རྣམ་འགྲེལ་འགྲེལ་པ་བམ་པོ་བཅོ་བརྒྱད་པ། (D No.4216, Ce)རྟོད་པའི་རིགས་པ་བམ་པོ་གཅིག (D No.4218, Che) ཚད་མ་དེ་ཁོ་ན་བསྡུས་པ་རྩ་བ་(D No.4266, Za)དང་འགྲེལ་པར་(D No.4267, Za)བཅས་པ་གཉིས། ཞེས་སོགས་གསལ་བ་ལྟར་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་སྔ་དར་སྐབས་བསྒྱུར་ཡོད་ཀྱང་ད་ཡོད་འགྱུར་བྱང་དུ་དེའི་སྐོར་མི་གསལ་བར་བརྗེན། སྟག་ཚང་ལོ་ཙཱ་བ་ཤེས་རབ་རིན་ཆེན་(1405-?)གྱི་རིག་གནས་ཀུན་ཤེས་(Kha 25a3-4)ལས། མདོ་དང་རྣམ་འགྲེལ་རྣམ་ངེས་འགྲེལ་ཆེན་དང་བཅས་པ་ནི་ཕྱི་དར་གྱི་ལོ་ཙཱ་བ་རྨ་དགེ་བློ་སོགས་ཀྱིས་ཐོག་མར་བསྒྱུར་ཅེས་གསུངས་པ་ཡང་ཙུང་ཟད་དཔྱད་བཟོད་དུ་མ་མཐོང་། གཞན་ཡང་དབུ་མ་སྙིང་པོ་རྩ་འགྲེལ་གྱིས་མཚོན་བསྟན་བཅོས་བསྒྱུར་འགྲོ་གཞན་རྣམས་ཀྱང་ད་ཡོད་འགྱུར་བྱང་དུ་ཕྱི་དར་ལོ་ཙཱ་བའི་མཚན་ཅམ་ལས་མི་གསལ་བའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་དཔྱད་དགོས།

ཁ༽ སྣར་ཐང་བཀའ་བསྟན་བྲིས་མ། དེ་ཡང་དེབ་སྔོན། [ལེ་ཚན། ཆ](ཇོག་ལོ་ཙཱ་བ་བརྒྱུད་པ་དང་བཅས་པའི་སྐབས་ཀྱི་དེབ་ཐེར་སྔོན་པོ། སྟོད་ཆ། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1984, Vol. I, p. 409, l. 12) ལས། བཅོམ་ལྡན་རིགས་པའི་རལ་གྲི་དེ། ཡུལ་ཕུ་ཐང་བ་ཡིན་པ་ཞིག་བསམ་ཡས་མཆོད་རྟེན་དཀར་པོ་བའི་བཙུན་པ་བྱས། དགའ་བ་གདོང་(ཇོ་ནང་ཏཱ་ར་ན་ཐའི་མྱང་ཡུལ་སྟོད་སྨད་བར་གསུམ་གྱི་ངོ་མཚར་གཏམ་གྱི་ལེགས་བཤད་མཁས་པའི་འཇུག་ངོགས། [བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་།1983, pp. 134-135]

ལས། སྙིང་པོ་ཙྭ་བ་ཚུལ་ཁྲིམས་འབྱུང་གནས་དགུང་ལོ་བཅོ་ལྔ་ལ་པ་སྣམ་དགའ་སྟོང་དུ་རྒྱ་འདུལ་འཛིན་ལ་རབ་ཏུ་བྱུང་ཞེས་པ་ནས་གངས་ཅན་ཡོངས་ལ་གྲགས་པའི་མཁས་པ་ཆེན་པོ་དབུར་ཉི་མ་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་དགའ་སྟོང་གི་མཁན་པོ་མཛད་ནས་འཆད་ཉན་རྒྱ་ཆེན་པོའི་ཆོས་འཁོར་བསྐོར་བ་མཛད་པ་ཡང་དགའ་སྟོང་འདི་ཉིད་ཡིན་ནོ།དབུར་ཉི་ལ་དབུར་ཐང་པ་རིག་རལ་གྱིས་གསན་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་མཛད་པ་དང་། ཐུགས་གཉེར་ལ་ཤིན་ཏུ་བརྩོན་པའི་ཐོས་པ་མཛད་པ་ཡང་དགའ་སྟོང་ཡིན་ཞིང་། རིག་རལ་འདིར་བསྟུང་མཇེ་ཡང་བྱུང་ངོ་།)ཏུ་དབུར་ཉི་མ་བརྩོན་འགྲུས་ལ་ཕར་ཕྱིན་སློབ་ཀྱི་ཡོད་པའི་ཆོས་ནད་ཀྱི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཞིག་བྱུང་ནས། སྣར་ཐང་(རི་བོ་གླང་ཆེན་སྣ་ཞགས་བརྐྱངས་འདྲའི་འདབས་ཀྱི་ཐང་གཤོངས་སུ་བཀའ་གདམས་དགེ་བཤེས་ཤར་བའི་སློབ་མ་གཏུམ་སྟོན་བློ་གྲོས་གྲགས་པས་ཕྱི་ལོ། ༡༡༥༣ ལོར་ཕྱག་བཏབ་ཅིང་གཙང་ཕྱོགས་བཀའ་གདམས་པའི་གདན་ས་ཆེ་ཤོས་ཡིན།)སྐྱོ་སྟོན་པ་ལ་ཁམས་འཚོསྲུ་འོངས། སྐྱོ་སྟོན་པ་དེ་ནི་ཕྱག་ན་རྡོ་རྗེ་ལ་ཉི་མ་མིག་གིས་མི་མཐོང་བའི་བསྙེན་པ་ལོ་བཅུ་གཅིག་མཛད་པ་ཞིག་ཡིན། བཅོམ་རལ་གྱིས་སྣར་ཐང་གི་ཐེམ་པ་ལ་ཞབས་བཞག་པ་དགུ་ལ་ཉི་མ་ཤར་བ། སྣར་ཐང་གི་ཚོགས་དུང་འབུད་པ་རྣམས་དུས་མཚུངས་སུ་བྱུང་བས་རྟེན་འབྲེལ་བཟང་བར་ཡང་གོ དེར་(p. 410)སྐྱོ་སྟོན་པས་(1219-1299)ཁྱེད་ཀྱི་ནད་འདི་ལ་སྨུགས་པོ་མི་དགོས། ཁྱེད་རང་རྣམ་ངེས་ཀྱི་གཞུང་དེ་གྲོག་སྲུལ་ཕ་གིར་སྐྱོངས་དང་གསུང་བས། སྣར་ཐང་གི་ཕྱིའི་གྲོག་ཕུག་ཅིག་ཏུ་རྣམ་ངེས་(D No. 4211, Ce)ཚར་སྟོང་བཤད། དེས་མཛེ་ཡུལ་བུད། དེ་ནས་སྣར་ཐང་གི་ཆོས་གྲྭར་བཞུགས། སྦྱངས་པ་མཛད་ཅིང་མི་གཡོ་བའི་བསྙེན་པ་ཡང་དུང་ཕྱུར་བཅུ་གསུམ་དུ་བསྐྱལ་པས་ཤེས་རབ་ཀྱི་ནམ་ལངས། ཆོས་སྐྱོང་ཞལ་བཞི་པས་ཀྱང་ཞབས་ཏོག་བསྒྲུབས་ཏེ་བཤད་ཉན་མཛད་པས། སློབ་མ་ཤིན་ཏུ་མཁས་པ་མང་བར་བྱུང་ཞིང་། སྡེ་སྣོད་འཛིན་པའི་སུམ་གཉིས་སྣར་ཐང་དུ་འདུས་པར་གྲགས། མཁས་པ་ཆེན་པོ་འཇམ་པའི་དབྱངས་(?-1289)ཀྱང་ཁོང་གི་སློབ་མ་ཡིན་པ་ལས་རེ་ཤིག ཆོས་བར་སར་འདྲེ་རྫུ་བྱས་ནས་སློབ་དཔོན་ལ་བསྡིགས་བསྐུར་བས། ཤིན་ཏུ་བཀའ་བཀྱོན་ནས་དྲུང་དུ་འདུག་དབང་མ་བྱུང་བས་ས་སྐྱར་བཞུགས་པས། ཧོར་གྱིས་གདན་དྲངས་ནས་ལྷ་ཡན་དུ་རྒྱལ་པོའི་མཆོད་གནས་མཛད། དེར་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་ཊཱི་ཀ་བསྡུས་པ་དང་བཅས་པ་བརྩམས། གསེར་ཡིག་པ་རྣམས་ལ་བཅོམ་ལྡན་པའི་དྲུང་དུ་འབུལ་བ་ཅི་ཐེངས་བྱས་ཀྱང་མཉེས་པ་ཙམ་མ་བྱུང་། མཐར་སྣག་ཚ་སྣམ་ཆུང་གང་བསྐུར་བས་ཤིན་ཏུ་མཉེས་བཅོམ་ལྡན་པའི་བསྟན་བཅོས་པུ་སྟི་བཅུ་དྲུག(ཤིན་ཏུ་ནས་དགའ་བའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ནི་གསུང་འབུམ་བྲིས་མ་ཆ་ཚང་ཞིག་ད་ལྟ་འབྲས་སྤུངས་གནས་བཅུ་ལྷ་ཁང་དུ་བཞུགས་འདུག ཡང་ཁམས་སྤྲུལ་བསོད་ནམས་དོན་གྲུབ་ནས་བཅོམ་ལྡན་རིགས་རལ་གསུང་རྩོམ་པོད་བཅུ་དྲུག་ལ་ཚོད་དཔག་ལྡེབ་གྲངས། ༢༨༠༠ཙམ་བཞུགས་པ་རྣམས་གློག་ཀླད་དུ་བཙུག་ནས་པར་སྐྲུན་གནང་རྒྱུའི་འཆར་གཞི་ཡོད་པར་གསུངས།)ཙམ་བརྩམས། མཁས་པ་ཆེན་པོ་དབུས་པ་བློ་གསལ་ཞེས་གྲགས་དེ་ཡང་། བཅོམ་རལ་དང་འཇམ་དབྱངས་གཉིས་ཀའི་སློབ་མ་ཡིན། བཅོམ་རལ་གྱིས་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་བཀའ་རྣམས་ཀྱི་བམ་ཚད་དང་འགྱུར་བྱང་སོགས་ལའང་ངེས་ངེས་མཛད། བསྟན་བཅོས་(P. 411)

རྣམས་ཀྱང་སོ་སོར་ཕྱེ་ནས་ཚན་ཚན་དུ་བསྡུ་བའི་(བཀའ་འགྱུར་དང་བསྟན་འགྱུར་དཀར་ཆག)བསྟན་
བཅོས་བསྟན་པ་རྒྱས་པ་བྱ་བའང་མཛད། དེ་རྗེང་འཇམ་དབྱངས་ཀྱིས་ཡོ་བྱད་ཚན་ཆེན་པོ་བསྐུར།
དབུས་པ་བློ་གསལ་ལ་སོགས་པ་ལ་བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས་འགྱུར་རོ་ཅོག་བཞེངས་ལ་དཔལ་སྣར་
ཐང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་བཞུགས་པར་གྱིས་ཤིག་ཅེས་ལན་བསྐུར་པ་བཞིན་དབུས་པ་བློ་གསལ་
བྱང་ཆུབ་ཡེ་ཤེས་དང་། ལོ་ཙྪ་བ་བསོད་ནམས་འོད་ཟེར་དང་། རྒྱང་རོང་བྱང་ཆུབ་འབུམ་གསུམ་གྱིས་
འབད་པ་ཆེན་པོས་བཀའ་འགྱུར་བསྟན་འགྱུར་ཕྱི་མོ་བཅལ་ཞིང་ལེགས་པར་བཞེངས་ནས། འཇམ་ལྷ་
ཁང་ཞེས་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་བཞུགས་པ་ལས། གཞན་དུ་ཡང་མང་དུ་མཆེད་དེ། སྟོད་ཀྱི་གྲོམ་པ་
ས་སྐྱ་དང་། ཁབ་གུང་ཐང་ལ་སོགས་པར་མཆེད། སྨད་དུ་ཡང་འཚལ་གུང་ཐང་དུ་ཡང་ཚར་གསུམ།
བུ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེས་སྣར་ཐང་ནས་བསྟན་འགྱུར་སྤྱན་དྲངས་ཏེ་ཟློས་པ་རྣམས་དོར། སྣར་ཐང་གི་དེ་
དང་པོ་ཁོ་ན་ཡིན་པས་ཕྱི་མོ་ཅི་རྙེད་བསྡུས་པའི་ཕྱིར། གོ་རིམ་མེད་པ་ལ་གོ་རིམ་རྣམས་ལེགས་པར་
བསྒྲིགས། ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ (Toh. 5305, La)གསར་པ་སྟོང་ལྷག་ཙམ་བསྣན་ནས། ཞ་ལུའི་
གཙུག་ལག་ཁང་ན་བཞུགས། དེ་ལ་ཕྱི་མོ་བགྱིས་ཏེ་གཞིས་ཀ་རིན་སྤུངས་སུ་སློབ་དཔོན་ནམ་མཁའ་
རྒྱལ་མཚན་པས་བཞེངས། རྩེས་ཐང་གི་ཆོས་གྲྭར་བཞུགས། དེ་ལ་ཕྱི་མོ་བགྱིས་ཏེ་གོང་དཀར་དང་།
གདན་ས་ཐེལ་ན་ཡང་བཞུགས། ཕྱིས་ནི་ཁམས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སོ་སོར་བཞེངས་ཏེ་ཁམས་སུ་ཁྱེར་བ་
དང་། དེ་(P. 412)རྣམས་ཉིད་ལ་ཕྱི་མོ་བྱས་ནས་ཁམས་ཉིད་དུ་བཞེངས་པ་དང་། ཆོས་རྗེ་མཐོང་བ་
དོན་ལྡན་པས་བཞེངས་པ་དང་། དབུས་སུ་དུ་དབེན་ཤ་བས་བཞེངས་པ་དང་། འཚུར་ཕུར་ན་ཡང་
ཆོས་རྗེ་རང་བྱུང་བས་(1284-1339)རིན་པོ་ཆེ་ལས་བཞེངས། བྱམས་པ་གླིང་དུ་ཡར་རྒྱབ་དཔོན་ཆེན་
དགེ་བསྙེན་པས་བཞེངས་པ་དང་། གཟི་ཀུན་སྤངས་པས་པུ་སྟི་བརྒྱ་བརྒྱད་ཙུ་ཙམ་ཞིག་བཞེངས་པ་
དང་། སྣག་རྩེ་བས་ཀྱང་གཙུག་ལག་ཁང་བཟང་པོ་དང་། བཀའ་འགྱུར་བསྟན་འགྱུར་སྡེར་ཀྱི་སྙིང་
དུ། དུས་ཕྱིས་ཕྱི་མོ་རྙེད་པ་མང་པོ་དང་བཅས་ཏེ་བཞེངས་པའི་བར་བགྲང་བ་ལས་འདས་པ་ཞིག་
བྱུང་བ་རྣམས་ཀྱང་། བཅོམ་ལྡན་རིགས་པའི་རལ་གྲིའི་སློབ་མ་བཙུན་པ་འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱི་མཐུ་
ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ཏེ། འདི་རྣམས་ཀྱང་མཐར་གཏུགས་ན་ཇོག་ལོ་ཙྪ་བའི་བཀའ་དྲིན་དང་། དེ་ཡང་ཁ་
ཆེའི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་བཀའ་དྲིན་དང་། མཐར་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་བཀའ་དྲིན་དུ་གྱུར་པའོ། །
ཞེས་གསལ། སྣར་ཐང་བཀའ་འགྱུར་ཕྱི་མོ་ཡང་ཀུན་མཁྱེན་སི་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་མཛད་
པའི་སྡེ་དགེ་བཀའ་འགྱུར་དཀར་ཆག་(Ta 203b6-4b6, pp. 408-410)ལས། མཁས་པ་བཅོམ་རལ་
པའི་སློབ་མ་འཇམ་དགག་པཀྵིས་(སོག་སྐད་བཙུན་པ་དང་བླ་མའི་དོན།)ཧོར་ཡུལ་ནས་བཀའ་འགྱུར་
བཞེངས་པའི་མཐུན་རྐྱེན་གྱི་ཡོ་བྱད་མང་པོ་བསྐུར་བ་ལ་བརྟེན་ནས་འདུལ་བ་ལུང་(D No. 1, Ka-
Nga)གི་མ་ཕྱི་མཆིམས་ཆེན་པོ་ནམ་མཁའ་གྲགས་ཀྱིས་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་རྒྱ་འདུལ་བ་འཛིན་པ་

ཞལ་བཞུགས་པའི་དུས་ན། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་འདུལ་བ་འཛིན་པ་ཞིང་མོ་ཆེ་པ་བྱང་ཆུབ་སེང་གེས་གཉེར་མཛད་ནས། ལུང་ཕྲན་ཚེགས་(D No. 6,Tha-Da)ཀྱི་བམ་པོ་བཅུ་གཉིས་མ་ཚང་བ་དང་། གཞུང་བླ་མའི་(D No. 7, Na- Pa)ཞུ་བ་མ་རྫོགས་པ་བམ་པོ་བཅུ་གཉིས་དང་། སྦོམ་ཚིག་ཡིག་ཚར་གཉིས་མ་ཚང་བ་རྣམས་བསམ་ཡས་མཆིམས་ཕུ་ལ་སོགས་པ་དབུས་གཙང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་རྣམས་ནས་བཙལ་ཏེ། ལ་སྟོད་འོལ་ཀོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་གནས་བརྟན་ཧྲུམ་སེང་གེས་ལུང་སྡེ་བཞི་(༡ ལུང་གཞི། D No. 1, Ka-Nga ༢ དགེ་སློང་ཕའི་རྣམ་འབྱེད། D No. 3, Ca- Nya དགེ་སློང་མའི་རྣམ་འབྱེད། D No. 5 Ta, Ka-Nga ལ ༣ ལུང་ཕྲན་ཚེགས། D No. 6,Tha-Da ༤ གཞུང་བླ་མ། D No. 7, Na- Pa)ཚང་བར་བཞེངས་པ་སྣར་ཐང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་གདན་དྲངས་ཏེ་དེ་ལ་དཔེ་ཕྱི་མཛད་ནས་བཞེངས་པ་དང་། གཞན་ཡང་ཆུ་མིག་རིང་མོའི་གཙུག་ལག་ཁང་(བདག་ཆེན་ངག་དབང་ཀུན་དགའ་བསོད་ནམས་[1597-?]ཀྱིས་མཛད་པའི་ས་སྐྱའི་གདུང་རབས་ངོ་མཚར་བང་མཛོད་[མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་གིས་བསྐྲུན་པ། 1986, p. 215, ll. 6-15]ལས། མེ་མོ་གླང་གི་ལོ་དཔྱིད་ཟླ་ར་བ་ལ་རྒྱལ་པོ་ཧེམ་ཁྱིམ་ཞེས་བྱ་བས་སྦྱིན་བདག་བྱས་ནས་གཙང་ཆུ་མིག་རིང་མོར་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རྒྱ་ཆེན་པོ་བསྐོར་བའི་ཚེ། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འདིས་དགེ་འདུན་ཁྲི་ཕྲག་བདུན་ལྷག་པ་ལ་ཞལ་ཟས་ཀྱུ་ནོམ་པས་བསྙེན་བཀུར་ནས། དགེ་འདུན་རེ་རེ་ལ་གསེར་ཞོ་རེ། སུམ་སྣམ་རེའི་འགྱེད་མཛད་ཅིང་ཟབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རྒྱ་ཆེན་པོ་བསྐོར་ཏེ། དེར་འཁོར་འདུས་པ་དགེ་འདུན་ཁྲི་ཕྲག་བདུན་དང་། གཞན་ཡང་ཆོས་སྨྲ་བའི་བཤེས་གཉེན་གཞུང་ལུགས་དུ་མའི་ཕ་རོལ་དུ་སོན་པ་སྟོང་ཕྲག་དུ་མ་དང་། སྐྱེ་བོ་ཕལ་པ་དང་བཅས་པའི་འབུམ་ཕྲག་ཏུ་ལོངས་པ་ལ་རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བགྲོད་པ་གཅིག་པའི་ལམ་པོ་ཆེ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་མཆོག་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་གནང་། ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་སྣར་ཐང་ནི་འཁོར་དུ་ཡོད་པའི་དགོན་པ་འདིར་ཕྱི་ལོ། ༡༢༧༧ ལོར་འགྲོ་མགོན་ཆོས་རྒྱལ་འཕགས་པས་དགེ་འདུན་ཁྲི་བདུན་བསྡུས་པའི་ཆོས་འཁོར་ཞིག་གནང་བ་དེ་ལ་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ཆུ་མིག་རིང་མོའི་ཆོས་འཁོར་ཞེས་གྲགས།)དང་། རྟད་གླུང་ཤོད་གྲོག་གི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་འདུལ་བ་ལུང་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ལ་གཏུགས་པ་ཡིན་ཞིང་། མདོ་མང་(D Nos. 94-359, Ka -Aḥ)གི་སྐོར་རྣམས་ཀྱི་མ་ཕྱི་འགྲོ་མགོན་ཆོས་རྒྱལ་འཕགས་པའི་(1235-1280)ཐུགས་དམ་རྟེན་ལྷ་མིའི་རྒྱན་མཆོག་ཏུ་གྲགས་པ་(ས་སྐྱའི་གདུང་རབས་ངོ་མཚར་བང་མཛོད་[p. 173, ll. 12-14]ལས། མདོ་རྒྱུད་དང་ཤེར་ཕྱོགས་སོགས་རྒྱལ་བའི་བཀའ་གསེར་གྱི་པོ་ཏི་ཉིས་བརྒྱ་ལྷག་པ་བཞེངས།)དང་། གཙང་ཆུ་མིག་རིང་མོའི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་མདོ་མང་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་འདར་ཕྱར་གྱིས་བཞེངས་པའི་མདོ་མང་དར་ཕྱར་མ་ཞེས་གྲགས་པ་དང་། འབྲང་མཚམས་ཕྱུག་ཆུང་མ་ཞེས་གྲགས་པ་དང་། དགའ་འབར་མ་ཞེས་གྲགས་པ་དང་། དཔལ་སྣར་ཐང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་མདོ་མང་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་མཁན་པོ་ཆེན་པོ་མཆིམས་ཀྱི་ཐུགས་དམ་མདོ་མང་གསེར་གཞུང་མ་དང་། ཕྱུག་རྒྱལ་མ་དང་། དགོན་གསར་མ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་དང་། གཞན་ཡང་བླ་མ་གྲུ་སྐྱང་རྩ་བའི་ཐུགས་དམ་མདོ་མང་འཛམ་གླིང་རྒྱན་དང་། ཤོག་ཆུང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་མདོ་མང་དྲུག་ཅུ་རྩ་གཉིས་དུ་མ་དང་། སྤུན་གསུམ་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་མདོ་མང་

དང་། ཞ་ལུ་གསེར་ཁང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་(ཕྱི་ལོ། ༡༠༠༢ ལོར་སྐུ་ཞང་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་སྦྱིན་བདག་མཛད་དེ་ལྕེ་བཙུན་ཤེས་རབ་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་བཏབ།) གི་མདོ་མང་གཞི་མ་དང་། སྨོན་ད་རྡོ་ཞེས་གྲགས་པ་ལ་སོགས་པ་མདོ་མང་གོ་རིམས་ལེགས་པ་རྣམས་དང་བསྡུན་པ་དང་། ཤེར་ཕྱོགས་འབུམ་(D No. 8, Ka-Na)ལ། བཙན་པོ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེའུ་བཙན་(742-797)གྱི་སྐུ་རིང་ལ་རེག་ཟིག་(ཟིན་བྲིས་) སྔོ་དམར་སོགས་འབུམ་ཚར་དྲུག་ཙམ་ཡོད་པར་གྲགས་ཤིང་། དེ་ལས་མཆེད་པའི་ཁྲི་ལྡེ་སྲོང་བཙན་(776-815)གྱི་དུས་སུ་བཞེངས་པའི་ལྷ་འབུམ་ཆེན་མོ། ཁྲི་ལྡེ་གཙུག་གི་ལྷ་འབུམ་སྐྱ་བོ། མཇིང་ཡོན་གྱི་སྤྲུག་འབུམ། གཙང་མའི་བྲེ་འབུམ། རལ་པ་ཅན་(806-841)གྱི་དྲུག་འབུམ། གནམ་སྡེ་ལྷའི་ཞལ་དམར་ཅན། དར་མའི་ཤོག་སེར་ཅན་སོགས་དང་། འབངས་ཀྱིས་བཞེངས་པའི་འབུམ་ཚར་བཅུ་དགུ་སོགས་དང་། དེ་དག་རྣམས་ལས་མཆེད་པ་ཤིན་ཏུ་མང་བར་བཞུགས་པའི་རྒྱུན་ལས་བར་སྐབས་སུ་མ་ཉམས་མ་བསླད་པའི་ཕྱི་མོ་རྣམས་ལ་དབུས་པ་བློ་གསལ་དང་། ལོ་ཙཱ་བ་བསོད་ནམས་འོད་ཟེར་དང་། རྒྱང་རོང་བྱང་ཆུབ་འབུམ་སོགས་མཁས་པ་མང་པོས་སྒྲོ་བསྡུན་ཏེ་དག་པར་གཏན་ལ་ཕབ་པ་དང་། གསང་སྔགས་རྒྱུད་འབུམ་(D Nos. 360-1108, Ka-Wa, Ka-Ga, Śrī, E-Wam)གྱི་མ་ཕྱིའང་བླ་མ་རྗེ་བཙུན་ཆེན་པོ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་ཞལ་སྔ་ནས་དང་། བླ་མ་ཆེན་པོ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོས་མཛད་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་དཀར་ཆག་དང་། སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་རིག་པའི་རལ་གྲིས་མཛད་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་དཀར་ཆག་རྒྱུད་འབུམ་རྒྱན་གྱི་མེ་ཏོག་ལ་སོགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་གདན་ས་ཆེན་པོ་དཔལ་ས་སྐྱའི་རྒྱུད་འབུམ་དང་། ཤཱཀྱའི་དགེ་སློང་རྡོ་རྗེ་འཛིན་པ་ཆེན་པོ་གསེར་སྡིངས་པས་ཞུས་དག་གོ་རིམས་མཛད་ནས། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་སྐྱེ་མེད་སྟོན་ཤེས་བཞེངས་པའི་རྒྱུད་འབུམ་དང་། དཔལ་ཐར་པ་གླིང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་(བུ་སྟོན་གྱི་བླ་མ་ཐར་ལོ་ཉི་མ་རྒྱ་མཚན་གྱི་གདན་ས།)གི་དགེ་བཤེས་འདར་ཕྱར་གྱིས་བཞེངས་པའི་རྒྱུད་འབུམ་དང་། བླ་མ་གྲུ་སྦང་རྩ་བའི་ཕྱག་དཔེ་དང་། འོད་དཀའ་སྤུན་གསུམ་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་རྒྱུད་འབུམ་ལ་སོགས་པ། རྒྱུད་ཡང་དག་པ་གྲངས་མང་ཞིང་། གོ་རིམས་ལེགས་ལ་དག་པ་རྣམས་ཡིན་ཞིང་། གཞན་ཡང་དེར་མ་འདུས་པའི་ཕྱི་མོ་རྣམས་ཀྱང་ཁུངས་བཟང་ཞིང་། དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་པ་ཁོ་ན་ལ་དཔེར་མཛད་དེ། དཔལ་སྣར་ཐང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་པོར་ཤཱཀྱའི་དགེ་སློང་འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱིས་བཞེངས་ནས་དཀར་ཆག་བཏབ་པ་སྣར་ཐང་བཀའ་འགྱུར་དུ་གྲགས། ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་དང་། ཡང་སྙིང་བདག་ཅག་གི་དཔལ་ལྡན་བླ་མ་དངོས་དང་གཉིས་སུ་མ་མཆིས་པ་མཆིམས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་འཇམ་པའི་དབྱངས། ཕྱི་ལོ། ༡༣༡༢ ལོ་ནས་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མ་ཅེ་ཙུང་ཨ་ཡུར་པར་པ་ཏ་བུ་ཡན་ཐུས་ལོ་དགུའི་རིང་སྲིད་དབང་བཟུང་སྐབས་སོག་ཡུལ་ལ་གདན་ཞུ་གནང་བ་བཞིན་ཕེབས་འབྱོར་ཐུབ་པའི་འཕྲིན་ལས་ལ་བརྟེན་ནས་ད་ཡོད་བཀའ་བསྟན་ཀུན་གྱི་ཕྱི་མོ་སྣར་ཐང་བཀའ་བསྟན་བྲིས་མ་བཞེངས་ཐུབ་ཡོད། འདི་ནི་

བོད་གངས་ཅན་དུ་བཀའ་བསྟན་ཆ་ཚང་བཞེངས་ཐེངས་དང་པོ་ཡིན། གཞན་ཡང་བརྗོད་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་ནི་མཆིམས་འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱིས་མཛད་པའི་མཆིམས་མཛོད་ནི་བོད་ཀྱི་ཆོས་བརྒྱུད་རིམ་སུ་མ་ཆད་པའི་མངོན་པའི་ཡིག་ཆ་ཡིན་པར་བརྟེན་བདག་གིས་ཀྱང་གཞུང་ལུགས་འདིའི་བསྟན་བདག་འཇམ་མགོན་ཉི་མ་རྒྱལ་མཚན་དང་། རྗེ་བླ་མ་ལྷ་སྐྱབས་པའི་ཞལ་སྔ་ནས་ཀྱི་ཚིག་དོན་དང་དཀའ་གནད་ཡོད་དོ་ཅོག་ལ་ལོ་ངོ་གསུམ་གྱི་རིང་ཟབ་བཤད་ཉོད་པའི་རྟེན་འབྲེལ་གནད་ཀྱིས་མཆིམས་འཇམ་པའི་དབྱངས་ནི་དགེ་རྒན་དངོས་དང་གཉིས་སུ་མ་མཆིས་པའི་སེམས་ཐག་ཉེ་ལ་དང་པ་ཆེ་བའི་བརྒྱུད་རིམ་ནས་མཆིམས་ནམ་མཁའ་གྲགས་དང་མཆིམས་འཇམ་པའི་དབྱངས་མཚན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་མིན་དོགས་པ་བྱུང་ནས། ཕྱི་ལོ། ༡༩༨༡ ལོར་བ་རྩམས་པའི་ཆོས་མངོན་མཛོད་དང་འབྲེལ་བའི་སྤྱི་བཤད་འགྲེལ་པ་མངོན་པའི་རྒྱན་གྱི་རྒྱན་(Khaṅ-dkar Tshul-khrims-skal-bzaṅ, Chos mṅon pa mdzod kyi spyi bśad 'grel pa mṄon pa'i rgyan gyi rgyan, Published by Western Tibetan Cultural Association, New Delhi, 1982, pp. 86-87.)དུ་མཚན་གྱི་རྣམ་གྲངས་མིན་པར་སློབ་དཔོན་ཐ་དད་ཡིན་པའི་ཕྱོགས་བཟུང་ནས་འགྲེལ་བརྗོད་བྱས། དེ་རྗེས་ཕྱི་ལོ། ༡༩༩༢ ལོར་བ་རྩམས་པའི་ཆོས་མངོན་པའི་ལྟ་གྲུབ་འཕེལ་རིམ་འབྲེལ་ཡོད་དང་བཅས་པའི་དཔྱད་ཞིབ་མཆིམས་མཛོད་མཛེས་རྒྱན་(Tshultrim kelsang Khangkar, The Development of Thought in the Abhidharma Literature, Published by the Tibetan Buddhist Culture Association, Minamida-cho 22-9, Jodo-ji, Sakyo-ku, Kyoto, Japan, 1992, p . 35.)དུ་མཚན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ཙམ་ལས་སློབ་དཔོན་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱོགས་བཟུང་ནས་འགྲེལ་བརྗོད་བྱས་མོད། འོན་ཀྱང་ད་ལྟ་བསྐྱར་ཞིབ་བྱས་སྐབས་མཚན་གྱི་རྣམ་གྲངས་མིན་པར་སློབ་དཔོན་ཐ་དད་ཡིན་པའི་ཕྱོགས་བཟུང་ནས་འགྲེལ་བརྗོད་བྱས་པ་དེ་རང་འཐད་པར་ཐག་གིས་ཆོད། དེ་ཡང་མཆིམས་མཛོད་མཇུག་བྱང་(Toh No. 6954, 429a3-6)ལས། ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་མངོན་པའི་རྒྱན་ཞེས་བྱ་བ་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་ལྔ་བརྒྱ་ཕྲག་བདུན་པའི་མཐར་ཉེ་བ་ན། ཤེས་བྱ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་བློ་གྲོས་མཚུངས་པ་མེད་པས་ཐུབ་པའི་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཚན་འཛིན་ཅིང་། ཐུགས་རྗེ་དང་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་བཟང་པོས་སྐྱེ་དགུ་རྣམས་སྨིན་ཅིང་གྲོལ་བར་མཛད་པ་བླ་མ་དམ་པ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཤེས་བྱའི་ནམ་མཁའ་ལ་མཁྱེན་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་རབ་ཏུ་རྒྱས་ཤིང་སྙན་གྲགས་ཀྱི་འོད་ཟེར་གྱིས་ས་ཕྱོགས་མ་ལུས་པ་ཁྱབ་པར་གྱུར་པས་སྡོམ་བརྩོན་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་གཙུག་གི་ནོར་བུར་གྱུར་ཅིང་། གངས་ཅན་གྱི་རྒྱུད་ཀྱི་གནས་བརྟན་ཆེན་པོ་མཆིམས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ལ་སོགས་པའི་ཞབས་ཀྱི་རྡུལ་རྟོག་པ་མེད་པ་སྤྱི་བོས་ལེན་པ་མང་དུ་ཐོས་པ་ཤཱཀྱའི་དགེ་སློང་འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱིས། དཔལ་ས་སྐྱའི་ཆོས་གྲྭ་ཆེན་པོར་དབུ་བརྩམས་ནས། སའི་དབང་ཕྱུག་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོའི་ཕོ་བྲང་ཅོང་ཏུའི་མཁར་དུ་ལེགས་པར་གྲུབ་པར་བྱས་པའོ། །ཞེས་མཆིམས་ནམ་མཁའ་གྲགས་

རང་གི་དབུ་བླ་ཡིན་པ་གསལ་པོར་གསུངས། གཞན་ཡང་ས་སྐྱའི་གདུང་རབས་ངོ་མཚར་བང་མཛོད་(p. 773, l. 19.) ལས། སྣར་ཐང་པའི་མཁན་པོ་མཆིམས་ནམ་མཁའ་གྲགས་དང་། ཞེས་རྗེ་འདི་ཆོས་རྒྱལ་འཕགས་པའི་དབུ་བླ་ཡིན་པ་གསལ་བ་དང་། དེབ་སྔོན་སྣར་ཐང་པའི་སྐབས་ [ལེ་ཚན། ཅ](p. 344, l.15)ལས། མཆིམས་ནམ་མཁའ་གྲགས་ཀྱིས་ལོ་སུམ་ཅུ་རྩ་དགུ། སྐྱོ་སྟོན་སྨོན་ལམ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ལོ་བཅོ་ལྔ། ཉི་མ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་ལོ་བདུན། །ཟེའུ་བ་བརྩོན་འགྲུས་གྲགས་པས་ལོ་བཅུ་གཉིས། །ཁོང་གི་གཙུང་པོ་གྲགས་པ་ཤེས་རབ་པས་ལོ་བཅུ་གཉིས། མཁན་ཆེན་བློ་བཟང་གྲགས་པས་ལོ་བཞི་བཅུ། ཞེས་མཆིམས་ནམ་མཁའ་གྲགས་ཀྱི་རྗེས་སུ་བཅོམ་ལྡན་རིགས་རལ་བླ་མ་སྐྱོ་སྟོན་གྱིས་སྣར་ཐང་གི་གདན་ས་བསྐྱངས་པར་གསལ་བས་ཀྱང་མཚོན། སྐབས་འབྲེལ་མཆིམས་ནམ་མཁའ་གྲགས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་མདོར་བསྡུས་ཤིག་ཞུ་ན། དེ་ཡང་ལོ་རྒྱུས་སྐྱ་བ་ཆ་ཧར་དགེ་བཤེས་བློ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་གསུང་པེ་ཅིང་པར་མའི་གསུང་ཐོར་བུ་སྣ་ཚོགས་(Nya 24b5-6, p. 110)ལས། མཆིམས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ནམ་མཁའ་གྲགས་ནི་རྟ་ལོར་(1210)འཁྲུངས། དཔལ་ལྡན་གྲོ་དང་སངས་རྒྱས་སྒོམ་པ་སོགས་བསྟེན། འདི་ཉིད་ཀྱིས་མཛོད་ཊཱི་ཀ་ཆེན་མོ་དང་། ཇོ་བོའི་རྣམ་ཐར་རྒྱས་པ། ལམ་མཆོག་གི་འགྲེལ་པ་རྣམས་བརྩམས། བྱི་བའི་ལོར་(1288)གཤེགས་སོ། །ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་ངེས། གོང་གསལ་རྗེས་སུ་བུ་སྟོན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དགུང་ལོ་སོ་གསུམ་དུ་ཕེབས་པ་རབ་བྱུང་ལྔ་པའི་ཆུ་ཁྱི་ཕྱི་ལོ། ༡༣༢༢ ལོར་ཆོས་འབྱུང་གསུང་རབ་རིན་པོ་ཆེའི་མཛོད་དམ་ཡོངས་གྲགས་བུ་སྟོན་ཆོས་འབྱུང་(Toh. No. 5197, Ya)ཞེས་གྲགས་པའི་སྔོན་མེད་ཀྱི་ལེགས་བཤད་བཀའ་རྩོམ་མཛད་པའི་མཇུག་ཏུ་བཀའ་འགྱུར་དང་བསྟན་འགྱུར་གྱི་དཀར་ཆག་ཞིབ་ཕྲ་འགོད་པར་མཛད་འདུག་པའི་བཀའ་དྲིན་དྲན་བཞིན་དུ། སྐབས་འབྲེལ་གསལ་བཤད་གཅིག་ཞུས་ན། དེ་ཡང་བུ་སྟོན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་གསུང་ལ་འདི་འཐད་འདི་མི་འཐད་ཅེས་དགག་སྒྲུབ་ཞུ་བར་ཤིན་ཏུ་ནས་མི་སྤོབས་མོད། འོན་ཀྱང་སྐབས་འགར་བདག་ལྟའི་རྗེས་འཇུག་གི་ཤེས་ཚད་བརྟག་ཕྱིར་མཁྱེན་བཞིན་དུ་དྲང་དོན་དགོས་པ་ཅན་གྱི་གསུང་ཡང་མེད་དམ་སྙམ་ནས་སྒྲུབ་པའི་མཆོད་སྤྲིན་འབུལ་བ་ནི། དཔེར་ན་བུ་སྟོན་ཆོས་འབྱུང་(Ya 148a6-7) ལས། ལང་ཀར་གཤེགས་པ་རྒྱ་ལས་བསྒྱུར་པ་བམ་པོ་བཅུ་གཅིག(D No. 107, Ca?) ལང་ཀར་གཤེགས་པ་རིན་པོ་ཆེའི་མདོ་ལས་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གསུང་གི་སྙིང་པོའི་ལེའུ་འགོས་ཆོས་གྲུབ་ཀྱིས་རྒྱ་ལས་བསྒྱུར་བ་བམ་པོ་བརྒྱད་(D No. 108, Ca) ཅེས་གསུངས་པ་འདིའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་པ་ཡིན་ནམ་གང་ལྟར་སྡེ་དགེ་པར་མའི་འཕགས་པ་ལང་ཀར་གཤེགས་པའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་(D No. 107, Ca 191b7)ཡི་འགྱུར་བྱང་ལས། ལང་ཀར་གཤེགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་ཇི་སྙེད་པ་རྫོགས་སོ།། །།བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་རིང་ལུགས་པ་འགོས་ཆོས་གྲུབ་ཀྱིས་རྒྱའི་དཔེ་ལས་བསྒྱུར་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་པའོ། །ཞེས་དང་། འཕགས་པ་ལང་ཀར་གཤེགས་པ་རིན་པོ་ཆེའི་

མདོ་ལས་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གསུང་གི་སྙིང་པོ་ཞེས་བྱ་བའི་ལེའུ་(D No. 108, Ca 284b6-7)
ཡི་འགྱུར་བྱང་ལས། ལང་ཀར་གཤེགས་པ་རིན་པོ་ཆེའི་མདོ་ལས་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གསུང་གི་
སྙིང་པོའི་ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་རྫོགས་སོ།། །།དཔལ་ལྷ་བཙན་པོའི་བཀའ་ལུང་གིས་རྒྱའི་སློབ་དཔོན་ཕེན་ཧྭི་
ཡིས་མཛད་པའི་འགྲེལ་པ་དང་སྦྱར་ནས། ལོ་ཙཱ་བ་དགེ་སློང་འགོས་ཆོས་གྲུབ་ཀྱིས་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས།
ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་ལང་གཤེགས་འགྱུར་གཉིས་ཀ་རྒྱ་ནག་འགྱུར་ནས་བསྒྱུར་པར་གསལ་བ་དེ་ལྟར་
ལགས་མོད། འོན་ཀྱང་དེ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་འཕགས་པ་ལང་ཀར་གཤེགས་པའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་
(D No. 107, Ca)ཞེས་པའི་མཚན་ཅན་འགྱུར་འདི་ལེགས་སྦྱར་ནས་བོད་ཀར་བསྒྱུར་པ་ཐག་གཅོད་
ཆོག་པ་ལས་དེ་མིན་དོགས་པ་མི་དགོས། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་འགྱུར་འདི་དང་ད་ཡོད་ལང་ཀར་
གཤེགས་པའི་ལེགས་སྦྱར་མདོ་གཉིས་ཚུ་ལ་ཚུ་བཞག་ལྟར་མཐུན་པ་དང་གཅིག གཉིས་དོན་ཀུན་
མཁྱེན་སི་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་མཛད་པའི་སྡེ་དགེ་བཀའ་འགྱུར་དཀར་ཆག་(Ta 216b5-6)
ལས། འཕགས་པ་ལང་ཀར་གཤེགས་པ་བམ་པོ་དགུ་དང་ལེའུ་ཉེ་བརྒྱད་པ་རྒྱ་གར་ནས་འགྱུར་བར་
གྲགས་ཀྱང་སྒྱུར་མཁན་གྱི་གསལ་ཁ་མ་བྱུང་། འཕགས་པ་ལང་ཀར་གཤེགས་པ་རིན་པོ་ཆེའི་མདོ་
སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གསུང་གི་སྙིང་པོའི་ལེའུ་བམ་པོ་བརྒྱད་པ། རྒྱའི་སློབ་དཔོན་ཕེན་ཧྭི་ཡིས་
མཛད་པའི་འགྲེལ་པ་དང་སྦྱར་ནས་ལོ་ཙཱ་བ་འགོས་ཆོས་གྲུབ་ཀྱིས་རྒྱའི་དཔེ་ལས་བསྒྱུར་པ། ཞེས་
ལང་གཤེགས་བམ་པོ་དགུ་པ་རྒྱ་གར་ནས་འགྱུར་ཞིང་སྒྱུར་མཁན་གྱི་ལོ་ཙཱ་བའི་མཚན་གསལ་ཁ་མེད་
པ་ཞེས་གསལ་བཤད་གནང་བ་ལྟར་ད་ཡོད་ལེགས་སྦྱར་ནས་བསྒྱུར་པ་འདིར་ཡང་བམ་པོ་དགུ་ཡོད་
ཀྱང་། གོང་དུ་བུ་སྟོན་གྱིས་བམ་པོ་བཅུ་གཅིག་ཡོད་གསུངས་པའི་ཆ་ནས་ཅུང་མི་མཐུན། གསུམ་དོན་
དཀར་ཆག་ལྡན་དཀར་མ་(Jo 300a6)ལས། འཕགས་པ་ལང་ཀར་གཤེགས་པ་རིན་པོ་ཆེའི་ལེའུ་ཤློ་ཀ་
ཉིས་སྟོང་བཞི་བརྒྱ་སྟེ་བམ་པོ་བརྒྱད། ཞེས་བསྟན་པ་སྔ་དར་སྐབས་སུ་རྒྱ་ལས་བསྒྱུར་པའི་ལང་
གཤེགས་མདོ་གཅིག་པོ་དེ་རང་ལས་མི་གསལ་ཞིང་། གལ་སྲིད་གཉིས་ཀ་རྒྱ་ནག་ནས་བསྒྱུར་པ་ཞིག་
ཡིན་ཚེ་འགྱུར་བྱང་དུ་སྒྱུར་མཁན་གྱི་ལོ་ཙཱ་བ་གཅིག་ཡིན་པར་གསལ་བས་ན་ཅིག་ཤོས་ཀྱང་ངེས་པར་
འགོད་དགོས་པ་གང་ཞིག་ལ་མ་བཀོད་པས་ཀྱང་མཚོན། ད་དུང་ལེགས་བཤད་གསར་པའི་དགའ་
སྟོན་མང་དུ་འབུལ་རྒྱུ་ཡོད་ཀྱང་རེ་ཞིག་དེ་ཙམ་གྱིས་ཆོག་པར་བྱས། འདི་བར་དུ་དཀའ་འགྱུར་དང་
བསྟན་འགྱུར་ལྷན་གཅིག་ཏུ་བཞེངས་ལམ་དར་ཡོད་ཀྱང་དེ་རྗེས་སོ་སོར་བཞེངས་ཡོད། འདིར་སྨྲས་
པ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དངོས་རིགས་པའི་རལ་གྲི་དང་། །མཆིམས་སྟོན་འཇམ་པའི་དབྱངས་དང་མི་
གཉིས་པའི། །དཔག་ཡས་འཕྲིན་ལས་ཉི་མའི་འོད་ཀླུབས་ཀྱིས། །བཀའ་བསྟན་པད་ཚལ་ཕྱེ་བའི་
གཟིགས་མོ་ལ། །ཤར་ནུབ་མཁས་དབང་བགྲང་ཡས་བྱུང་བའི་ཚོགས། སྐུལ་བ་མེད་པར་ངང་གིས་
འདུ་འདི་མཚར། །ཞེས་བྱ་བ་ནི་བར་སྐབས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའོ། །

ག༽ བཀའ་འགྱུར་གྲུབ་རིམ།

༡ ཚལ་པ་བཀའ་འགྱུར་དང་འཕྱོང་རྒྱས་བཀའ་འགྱུར། དེ་ཡང་རབ་བྱུང་ལྔ་པའི་ཆུ་ཕག་ཕྱི་ལོ། ༡༣༢༣ ལོ་ནས་བཟུང་ཚལ་པ་ཀུན་དགའ་རྡོ་རྗེས་(1309-1364)བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་བཟུང་ཞིང་། དེའི་རིང་སྣར་ཐང་གི་བཀའ་འགྱུར་ལ་མ་ཕྱི་གཙོ་བོར་བྱས་ཏེ་གསེར་དངུལ་འདྲེས་མའི་བཀའ་འགྱུར་ཆ་ཚང་བཞེངས་སྐབས་སུ་བུ་སྟོན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཞུས་ཆེན་པར་གདན་དྲངས། བཀའ་འགྱུར་དབུས་ཀྱི་ཚལ་གུང་ཐང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་(བཀའ་བརྒྱུད་ཆེ་བཞིའི་ཡ་གྱལ་ཚལ་པ་བཀའ་བརྒྱུད་གདན་ས་འདི་སྐྱིད་ཆུའི་ལྷོ་ངོས་ལྷ་ས་ནས་སྤྱི་ལེ་བཅུ་ལྷག་ཙམ་སར་གནས་ཡོད། ཚལ་གུང་ཐང་ཞེས་པ་ནི་ཚལ་དང་གུང་ཐང་གཉིས་བསྡོམས་པའི་མཚན་ཡིན་ཅིང་། ཕྱི་ལོ། ༡༡༧༥ ལོར་གུང་ཐང་བླ་མ་ཞང་བརྩོན་འགྲུས་གྲགས་པས་ཕྱག་བཏབ། སེ་འབྲས་དགའ་གསུམ་མ་ཆགས་གོང་གི་དབུས་ཀྱི་གདན་ས་དྲུག་གི་ཡ་གྱལ་ཞིག་ཡིན།)དུ་བཞུགས་སུ་གསོལ་བའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ཚལ་པ་བཀའ་འགྱུར་དུ་གྲགས། དཀར་ཆག་དེབ་ཐེར་དཀར་པོར་གྲགས་པའང་ཚལ་པ་ཀུན་དགའ་རྡོ་རྗེ་རང་ཉིད་ཀྱིས་མཛད། དེ་ཉིད་ཕྱི་མོ་གཙོ་བོར་བྱས་ཏེ་དུས་ཕྱིས་གཞོན་ནུ་ཤཱཀྱ་རྒྱལ་མཚན་དང་། འགོས་ལོ་གཞོན་ནུ་དཔལ།(1392-1482) ཞྭ་དམར་བཞི་པ་སྤྱན་སྔ་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པ།(1453-1524) ཀརྨ་པ་བདུན་པ་ཆོས་གྲགས་རྒྱ་མཚོ། (1454-1506)ཀརྨ་པ་མི་བསྐྱོད་རྡོ་རྗེ་(1507-1554)སོགས་མཁས་པ་མང་པོས་ཞུས་དག་མཛད་ཅིང་མཆན་བུ་བཏབ་པའི་བོད་ཡུལ་དུ་འགྲན་ཟླ་མེད་པའི་ཕྱི་མོ་ལྷོ་ཁ་འཕྱོང་རྒྱས་ཕྱིང་དབར་སྟག་རྩེའི་ཕོ་བྲང་དུ་བཞུགས་སུ་གསོལ་བའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་འཕྱོང་རྒྱས་བཀའ་འགྱུར་དུ་གྲགས། དེ་རྗེས་ཚལ་དུ་བསྟན་འགྱུར་ཡང་བཞེངས། དེ་དག་གི་འཕྲིན་ལས་ལ་བརྟེན་ནས་རྗེ་ཙོང་ཁ་པར་ལེགས་བཤད་བཅམ་རྒྱུར་ཐུགས་ཕན་ཆེན་པོ་ཐོགས་ཡོད། དེ་ཡང་མཁས་གྲུབ་རྗེས་མཛད་པའི་རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་(1357-1419)རྣམ་ཐར་དད་པའི་འཇུག་ངོགས་(Toh. No. 5250, Ka 20a2-4)ལས། སྐྱིད་ཤོད་དུ་ཕེབས་ཏེ། ཚལ་དུ་བཞུགས་ནས། བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས་བོད་ཡུལ་དུ་འགྱུར་རོ་འཚལ་ལ་གཟིགས་རྟོགས་ཞིབ་པར་མཛད། གསུང་རབ་མཐའ་དག་གི་དོན་ལ་རྣམ་པར་དཔྱོད་པའི་སྒོ་དུ་མ་ཞིག་ཐུགས་ལ་འཁྲུངས། མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་འགྲེལ་པ་དང་བཅས་པའི་རྣམ་བཤད་ཆེན་མོ་(Toh. No. 5412, Tsa-Tsha)དེ་ཉིད་ཀྱི་རྩོམ་པའང་མཛད། ཅེས་གསལ་བས་ཀྱང་མཚོན།

༢ གཡུང་ལོས་བཀའ་འགྱུར་པར་མ། དེ་ཡང་རབ་བྱུང་བདུན་པའི་ལྕགས་སྟག་ཕྱི་ལོ། ༡༤༡༠ ལོར་ཏཱ་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མ་གཡུང་ལོས་ཀྱིས་ཁྲི་ལོ་བརྒྱད་པར་ནན་ཅིང་དུ་བོད་འགྱུར་བཀའ་འགྱུར་ཆ་ཚང་ཞིག་པར་དུ་བཞེངས་པ་དེ་ནི་བོད་འགྱུར་བཀའ་འགྱུར་ཆ་ཚང་པར་དུ་བཞེངས་པའི་ཐོག་མ་ཡིན། གཡུང་ལོས་བཀའ་འགྱུར་པར་མ་ (永樂版) ཆ་ཚང་ཞིག་བྱམས་ཆེན་ཆོས་རྗེ་ཤཱཀྱ་ཡེ་ཤེས་(1354-1435)ཀྱིས་གདན་དྲངས་ཏེ་སེ་རར་(ཕྱི་ལོ། ༡༤༡༩ ལོར་བྱམས་ཆེན་ཆོས་རྗེས་ཕྱག་བཏབ། དེ་སྐབས་ཤིང་སེ་བའི་སྡོང་པོ་ར་བ་བསྐོར་བ་ལྟར་ཡོད་པས་སེ་ར་ཞེས་གྲགས།)བཞུགས་སུ་གསོལ་བ་དེ་

བཞིན་བདག་གིས་ཀྱང་མཇལ་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་ཐོབ་ཀྱང་། སྐབས་མི་ལེགས་པ་ཞིག་ལ་པོད་འགའ་ཤས་རིག་གནས་གསར་བརྗེའི་སྐབས་ཉམས་ཆག་ཤོར་ནས་མ་བཞུགས། གོང་གི་བྱུང་བ་ཡང་མཁས་གྲུབ་ཆེན་པོ་ཕུར་བུ་ལྕོག་ངག་དབང་བྱམས་པས་(1682-1762)མཛད་པའི་གྲྭ་ས་ཆེན་པོ་བཞི་དང་རྒྱུད་པ་སྟོད་སྨད་ཆགས་ཚུལ་པད་དཀར་འཕྲེང་བ་(Be 31b1-3, Collected Works (gSuṅ 'bum) of Phur-bu-lcog Ṅag-dbaṅ-byams pa, Reproduced from a set of tracings from prints from the Phur-bu-lcog, Hermitage blocks by Ngawang sopa, Vol. IV, New Delhi, 1974, p. 443.) ལས། གོང་མ་ཏཱ་མིང་རྒྱལ་པོས་འགྲན་ཟླ་མེད་པའི་བླ་མར་མངའ་གསོལ་ཏེ། འཕྲིན་ལས་སྣ་ཚོགས་ལ་མཁས་ཤིང་གསལ་བ་ཆོས་ཉིད་དམ་པ་མཆོག་ཏུ་རྒྱལ་བ། ཤེས་རབ་རྣམ་དག་སྣང་བ་ཆེན་པོ་ཀུན་ཏུ་ཁྱབ་ཅིང་རྒྱལ་ཁམས་སྐྱོབ་པ། བསྟན་པ་རྒྱས་མཛད་རབ་ཏུ་དགེ་བ། བྱམས་ཆེན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཞེས་པའི་མཚན་དང་། འཇའ་ས་དང་། འབུལ་བ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་མཛད་ནས། རྒྱ་ནག་ཏུ་བཀའ་འགྱུར་པར་ཐོག་མར་བརྐོས་པའི་པར་ཕུད་མཚལ་པར་ཐེམ་སྐས་ཅན་གདོང་ལ་གསེར་གྱི་ཡི་གེ་བྲིས་པ་ངོ་མཚར་ཅན་བསྣམས་ནས་དབུས་སུ་ཕེབས་ཞེས་གསལ། པར་མ་དེ་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་རྣམས་ལ་སྤྲུན་ལྟོས་བཟང་པོ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཏེ་བོད་དུའང་པར་ཤིང་བརྐོ་བའི་ལག་རྩལ་དར། དེ་ཡང་མཁས་གྲུབ་རྗེས་མཛད་པའི་རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་རྣམ་ཐར་དད་པའི་འཇུག་ངོགས་(Toh. Ka 54a4-5) ལས། དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་རྩ་རྒྱུད་འགྲེལ་པ་སྒྲོན་གསལ་དང་བཅས་པ་(Toh. No. 5282, Ṅa 54a4-5)པར་དུ་བརྐོ་བའི་སྦྱོར་བ་ཉེ་བར་བརྩམས་ཏེ། འབད་རྩོལ་མེད་པར་ཕག་ལོའི་(1419)ནང་དུ་ལེགས་པར་མཐར་ཕྱིན་པར་མཛད། ཅེས་དང་། ལྷག་པར་རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་དག་ཞིང་དུ་ཕེབས་ནས་ལོ་བདུན་སོང་བ་ཕྱི་ལོ། ༡༤༢༦ ལོར་གོང་དཀར་སྐྱེའུ་རྫོང་དཔོན་ནམ་མཁའ་བཟང་པོ་བཅས་ལ་རྒྱལ་ཚབ་དར་མ་རིན་ཆེན་(1364-1432)དང་། རྟོགས་ལྡན་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོ་(1356-1428)སོགས་ཀྱིས་རེ་སྐུལ་གནང་བ་ལྟར་རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་འབུམ་ཡོངས་རྫོགས་པར་སྐྲུན་གནང་ནས་པར་ཤིང་ཕྱི་ལོ། ༡༩༥༩ བར་དགའ་ལྡན་ཟུང་འཇུག་ཁང་ཚན་དུ་བཞུགས། དགའ་ལྡན་པར་རྙིང་དབུ་ལྷ་རྣམས་དབུ་དང་སྐུ་གཟུགས་ཆ་སྙོམས་ཤིང་། སྐུ་གཟུགས་ཀྱི་དཔྱང་ཞེང་ཆེ་ལ་སྐུ་སྙེད་ཕྲ་ལ་ཞལ་རས་ཀྱི་ལྷ་བཟོ་དེ་ཙམ་ལེགས་པ་ཞིག་མི་འདུག་ཀྱང་། ཡིག་གཟུགས་དཔེ་ཆ་ལག་བྲིས་མ་དང་ནོར་འགྲོ་བ་ལྟ་བུའི་པར་བརྐོ་བའི་ལག་རྩལ་ཤིན་ཏུ་ལེགས་པ་ཞིག་འདུག དགའ་ལྡན་པར་རྙིང་ནི་བྱིན་རླབས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བར་བརྟེན་དེ་སྔོན་དེའི་གྲས་དགེ་ལུགས་པའི་དགོན་སྡེ་ཆེ་ཁག་ཐམས་ཅད་དུ་བཞུགས། ཆོས་སྡེ་ཆེན་པོ་ངམ་རིང་དུ་བཞུགས་པའི་ལམ་རིང་འབྲིང་པོའི་པོད་གཅིག་རྩ་བའི་བླ་མ་ཆོས་རྗེ་དཔལ་ལྡན་པ་ཆེན་པོ་ནས་བདག་ལ་དཔེ་འདིའི་སྟེང་ནས་བཤད་ཁྲིད་ཟབ་རྒྱས་གནང་རྗེས་འབྲེལ་སྣངས་སུ་གསོལ་རས་གནང་། བླ་མའི་ཐུགས་དགོངས་རྫོགས་ཕྱིར་ཉི་ཧོང་དུ་དཔེ་འདིའི་སྟེང་ནས་འཆད་འགྱུར་ཡང་བྱས།

༣ རྒྱལ་རྩེ་ཐེམ་སྤང་མ། དེ་རྗེས་རབ་བྱུང་བདུན་པའི་ལྕགས་ཕག་ཕྱི་ལོ། ༡༤༣༡ ལོར་རྒྱལ་རྩེ་སྡེ་སྲིད་རབ་བརྟན་ཀུན་བཟང་འཕགས་པས་སྣར་ཐང་གི་བཀའ་འགྱུར་མ་དཔེར་གནང་སྟེ་བཀའ་འགྱུར་གསེར་བྲིས་ཆ་ཚང་ཞིག་བཞེངས་པ་དེ་ལ་རྒྱལ་རྩེ་ཐེམ་སྤང་མ་ཞུ། དེའི་དཀར་ཆག་ནི་ལོ་ཆེན་ཐུགས་རྗེ་དཔལ་གྱིས་མཛད།

༤ དབེན་ཤིས་བཀའ་འགྱུར་པར་མ། དེ་རྗེས་གོང་མ་ཧ་མིང་དབན་ཤིས་ཀྱི་ (万曆)ཕྱི་ལོ། ༡༦༠༥ ལོར་པེ་ཅིང་དུ་གཡུང་ལོས་བཀའ་འགྱུར་པར་མ་ཤོག་སྲབ་ངོས་གཉིས་ལ་པར་ཡིག་བྱས་པའང་ཡིན་སྲིད་གང་ལྟར་པར་མ་དེ་རང་ལ་ཞུ་དག་ཚུང་ཟད་བྱས་ཏེ་བཀའ་འགྱུར་ཆ་ཚང་ཞིག་པར་དུ་བསྐྲུན་པ་དེ་ལ་དབན་ཤིས་བཀའ་འགྱུར་པར་མ་ (万曆版) ཟེར། མཁས་པ་འགའ་ཤས་ཀྱིས་དེ་ལ་པེ་ཅིང་བཀའ་འགྱུར་པར་མ་ཟེར་ཞེས་པ་ནི་དཔྱད་བཟོད་ཀྱི་བདེན་གཏམ་མ་ཡིན། པེ་ཅིང་བཀའ་འགྱུར་པར་མའི་སྐོར་ག་ཤམ་དུ་འཆད། དེ་དང་མཉམ་དུ་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་གཞན་པོད་བཞི་བཅུ་ཞེ་གཉིས་པ་ཞིག་ཀྱང་པར་དུ་བསྐྲུན།

༥ ལི་ཐང་བཀའ་འགྱུར་པར་མ། བོད་ཡུལ་དུ་བཀའ་འགྱུར་ཆ་ཚང་པར་དུ་བསྐྲུན་པའི་ཐོག་མ་ནི་ཞྭ་དམར་སྐུ་ཕྲེང་དྲུག་པ་ཆོས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་ཙ་རི་མཚོ་དཀར་དུ་བཞུགས་སྐབས་འཇང་རྒྱལ་པོ་བསོད་ནམས་རབ་བརྟན་(?-1647)གྱིས་བཀའ་འགྱུར་ཆ་ཚང་པར་སྐྲུན་གནང་རྒྱུའི་ཕྱི་མོར་ཚལ་པ་བཀའ་འགྱུར་གཡར་པོ་ཞུས་ཏེ་ཕྱི་ལོ། ༡༦༠༨ ལོ་འགོ་བརྩམས་ནས་ཕྱི་ལོ། ༡༦༢༡ ལོར་པོད་བརྒྱ་དང་བརྒྱད་མཛུག་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་གྲུབ་པའི་འཇང་ས་ཐམ་བཀའ་འགྱུར་དུ་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་དེ་ཡིན། དུས་དབང་གིས་སོག་པོ་གུ་ཤྲི་བསྟན་འཛིན་ཆོས་རྒྱལ་(1582-1654)གྱི་སྲས་བགྲེས་པ་ཚེ་རིང་ཡེལ་དུ་ཆིའི་སྲས་མཁའ་འགྲོ་བློ་བཟང་བསྟན་སྐྱོང་ཞེས་པ་དེས་བོད་སོག་དམག་དཔུང་སྣེ་འཁྲིད་ཀྱིས་འཇང་ས་ཐམ་རྒྱལ་པོའི་སྟེང་དུ་དམག་དྲངས། བཀའ་འགྱུར་གྱི་པར་ཤིང་གདན་དྲངས་ནས་ལི་ཐང་དགོན་ཆེན་ཐུབ་ཆེན་བྱམས་པ་གླིང་དུ་བཞུགས་སུ་གསོལ་བའི་ཆ་ནས་དེ་རྗེས་ལི་ཐང་མཚལ་པར་དུ་གྲགས། དེའི་བྱུང་བ་ཡང་དབལ་མང་དཀོན་མཆོག་རྒྱལ་མཚན་གསུང་ཨ་མཆོག་དགའ་ལྡན་ཆོས་འཁོར་གླིང་གི་པར་མའི་རྒྱ་བོད་ཧོར་སོག་གི་ལོ་རྒྱུས་ཉུང་ངུར་བརྗོད་པ་བྱིས་པ་འཇུག་པའི་འབབ་སྟེགས་(Nga 30a1-2, The Collected Works of dBal-maṅ dKon-mchog-rgyal-mtshan, Reproduced from prints from the A-mchog dga'-ldan-chos-'khor-gliṅ blocks, by Gyaltan gelek namgyal, Vol. 4, New Delhi, 1974, p. 538.)ལས། ཚེ་རིང་ཡེལ་དུ་ཆིའི་སྲས་མཁའ་འགྲོ་བློ་བཟང་བསྟན་སྐྱོང་དཔའ་རྩལ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བས། སྒྲ་ཁམས་ཕྱོགས་སུ་དམག་དཔུང་བཏེག་མདོ་ཁམས་སྒང་དྲུག་ཐམས་ཅད་དང་། ཤར་དར་རྩེ་མདོ་ཚུན་ཆད་དབང་དུ་བསྡུས། འཇང་ས་ཐམ་རྒྱལ་པོའི་སྟེང་དུ་དམག་དྲངས། ཞྭ་དམར་དྲུག་པས་རབ་གནས་མཛད་པའི་བཀའ་འགྱུར་གྱི་པར་ཤིང་བླངས་ནས་ལི་ཐང་དུ་བཞུགས་པ། ཞེས་གསལ། དེའི་ཕྱི་མོ་ཡང་འཇང་ས་ཐམ་བཀའ་འགྱུར་དཀར་

ཆག་གམ་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་བཀའ་གངས་ཅན་གྱི་བརྡས་འདྲེན་པ་ཇི་སྙེད་པའི་ཕྱི་མོ་པར་གྱི་དཀར་ཆག་ཐུབ་པ་དགྱེས་བྱེད་(1a4-6)ལས། བཀའ་འགྱུར་གྱི་ཕྱི་མོ་མང་ཡང་ཀུན་གྱི་ནང་ནས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་དུས་དང་བདག་པོའི་སྒོ་ནས་མིང་བཏགས་པ་ཚལ་པ་བཀའ་འགྱུར་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་གཞོན་ནུ་ཤཱཀྱ་རྒྱལ་མཚན་དང་། རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་ཀརྨ་པ་ཞྭ་དམར་ནག་རིམ་པར་བྱོན་པ་རྣམས་དང་། གཞན་ཡང་སྐྱེས་བུ་དམ་པ་དུ་མའི་ལྷགས་ཞུས་མཆན་བཏབ་བརྟགས་ཤིང་དཔྱོད་པར་མཛད་དེ། དེང་སང་བོད་གངས་ཅན་འདི་ན་འགྲན་ཟླ་དང་བྲལ་བ་འདི་ཉིད་ཡིན་ལ། འདི་ཉིད་ཀྱི་པོད་གྲངས་བཞུགས་ཚུལ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ན། ཞེས་དང་། ཀུན་མཁྱེན་སི་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་མཛད་པའི་སྡེ་དགེ་བཀའ་འགྱུར་དཀར་ཆག་(Ta 204b6-5a3, pp. -410-11.)ལས། ཤཱཀྱའི་དགེ་སློང་འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱིས་བཞེངས་ནས་དཀར་ཆག་བཏབ་པ་སྣར་ཐང་བཀའ་འགྱུར་དུ་གྲགས། གཙོ་བོ་དེ་ཉིད་མ་ཕྱི་བྱས་ཏེ། ཚལ་པ་སི་ཏུ་དགེ་བའི་བློ་གྲོས་ཀྱིས་ཚལ་གུང་ཐང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་བཞེངས་པ་ཚལ་པ་བཀའ་འགྱུར་དུ་གྲགས་ཤིང་། དེ་ཉིད་ལ་གཞོན་ནུ་ཤཱཀྱ་རྒྱལ་མཚན་དང་། ཀརྨ་པ་ཆོས་གྲགས་རྒྱ་མཚོ་དང་། ཀུན་མཁྱེན་མི་བསྐྱོད་རྡོ་རྗེ། ཞྭ་དམར་སྤྱན་སྔ་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པ་དང་། འགོས་ལོ་གཞོན་ནུ་དཔལ་སོགས་མཁས་པ་མང་པོས་ལེགས་པར་བརྟགས་ཤིང་དཔྱད་ནས། ཞུས་དག་མཛད་ཅིང་མཆན་བུ་བཏབ་པ་སོགས་བོད་ཡུལ་དུ་འགྲན་ཟླ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བའི་ཁུངས་ཐུབ་ཕྱི་མོ་དམ་པར་གྱུར་ཏེ་འཕྱིང་བར་སྟག་རྩེའི་ཕོ་བྲང་དུ་བཞུགས་པ། ཕྱིས་འཇང་ཡུལ་རྒྱལ་པོ་ཀརྨ་མི་ཕམ་བསོད་ནམས་རབ་བརྟན་གྱིས་བསོད་ནམས་ཀྱི་ལས་ཤུགས་ཆེན་པོས་སྤྱན་དྲངས་ཏེ། གཙོ་བོར་མ་ཕྱི་དེ་ཉིད་དང་། རྒྱུད་ཀྱི་སྐོར་སྟག་ལུང་རྒྱུད་འབུམ་དང་ཡང་སྒོ་བསྟུན་ནས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཞྭ་དམར་དྲུག་པས་ཀྱང་ལྷགས་ཞུས་མཛད་དེ་པར་དུ་བསྒྲུབས་པ། དུས་དབང་གིས་ད་ལྟ་ལི་ཐང་བྱམས་ཆེན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་ཆོས་སྡེར་བཞུགས་པ། ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་དང་། ཕྱི་མོ་དེ་འཇང་ས་ཐམ་དུ་ཇི་ལྟར་བྱུང་བའི་སྐོར་ཡང་། ཏའི་སི་ཏུ་པ་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་ཀྱི་བཀའ་འབུམ་ན་པ་སྒྲུབ་བརྒྱུད་ཀརྨ་ཀཾ་ཚང་བརྒྱུད་པ་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་རབ་འབྱམས་ནོར་བུ་ཟླ་བ་ཆུ་ཤེལ་གྱི་ཕྲེང་བ་(Na 133b6-134a5 Collected Works of the great Ta'i si tu pa kun mkhyen Chos kyi 'byung gnas bstan pa'i nyin byed, Volume, 12, Published by Sherab gyaltsen for Palpung sungrab nyamso khang, Sherab-ling Institute of Buddhist Studies P. O. Sansal, 176125, Dist. Kangra HP. India,1990, pp. 266-267.)ལས། ས་ཐམ་རྒྱལ་པོའི་བཀའ་འགྱུར་པར་བཞེངས་པའི་ཕྱི་མོ་ཚལ་པ་བཀའ་འགྱུར་ཞུ་དག་བཅས་གཡར་དགོས་ཚུལ་ཡི་གེ་སླེབ་པར་ལན་བཟླངས་ཞེས་པ་ནས་མལ་གྲོ་གངས་(གུང་)དཀར་དང་ཐང་སག་ཏུ་ཕེབས་དབུ་མའི་སྤྱི་དོན་མཛད། འཇང་དུ་བཀའ་འགྱུར་གྱི་པར་དཔེ་སོགས་བསྐུར། ཞེས་ཞྭ་དམར་སྐུ་ཕྲེང་དྲུག་པའི་རྣམ་ཐར་སྐབས་སུ་གསལ་བ་ལྟར་དང་། འོན་ཀྱང་བསྟན་པའི་གེགས་བར་དབང་གིས་ལི་ཐང་པར་ཤིང་ཕྱི་ལོ། ༡༩༠༨ ལོར་རྒྱ་ནག་གི་

དམག་གིས་མེར་བསྲེག་བཏང་ནས་རྩ་མེད་བཟོས་ནས་གཅིག་ལས་དུ་མར་མཆེད་པའི་ངོ་མཚར་འཕྲིན་ལས་མཐའ་རེ་ཞིག་བསྟུས་སོང་། སྐབས་ཡག་པ་ཞིག་ལ་པར་མ་དེའི་བཀའ་འགྱུར་ཆ་ཚང་ཚུང་ཟད་མ་ཚང་བ་ཞིག་རྒྱ་གར་ཨོ་རི་ས་བོད་མིའི་གཞིས་སྐར་དུ་བཞུགས་པ་དེ་ན་རི་ཐ་སན་གདན་སའི་ནང་པའི་ཉམས་ཞིབ་ཁང་(The Naritasan Institute for Buddhist Studies)ནས་པར་དུ་བླངས། ཁ་སྐོང་ཆེད་ཁོ་བོ་ཅག་བོད་ལ་བསྐྱོད་དེ་གདན་ས་ཆེན་པོ་འབྲས་སྤུངས་སུ་ལི་ཐང་བཀའ་འགྱུར་གཉིས་བཞུགས་པ་ནས་པར་དུ་བླངས་ནས་ཁ་སྐོང་བྱས་སོང་བཀའ་འགྱུར་དེ་གཉིས་ནས་ཀྱང་ཤོག་གྲངས་གཉིས་གསུམ་ཙམ་ཁ་སྐོང་མ་ཐུབ། མཁས་པ་ཨི་མ་ཨེ་ཊས་དེ་བར་གྱི་ཕྱི་ནང་མཁས་པས་བརྩམས་པའི་བོད་ཀྱི་བཀའ་འགྱུར་དང་དཀར་ཆག་སྐོར་སྟོན་བརྗོད་ཞིབ་ཕྲ་བགོད་པའི་འཇང་ས་ཐམ་བཀའ་འགྱུར་དཀར་ཆག་པར་མ་ཤོག་གྲངས་ཉེར་གཉིས་པ་མདུན་ངོས་གཡོན་དུ་རྒྱ་ཡིག་ཨང་གྲངས་ཅན་དང་དཀར་ཆག་བྱུང་བ་བརྗོད་པ་པར་མ་ཤོག་གྲངས་སོ་དྲུག་པ་མདུན་ངོས་གཡོན་དུ་རྒྱ་ཡིག་ཨང་གྲངས་ཅན་གཉིས་ཀ་པར་སློག་ཐོག་པར་སྐྲུན་ཡང་བྱས།(Y. Imaeda, Catalogue du Kanjur tibétain de l'édition de 'Jang sa-tham, Premiere partie: Edition en facsimilié avec introduction(Biliographia Philologica Buddhica, Series Maior IIA), The International Institute for Buddhist Studies, Tokyo, 1982, Seconde partie: Texte en translittération(Biliographia Philologica Buddhica, Series Maior IIB),The International Institute for Buddhist Studies, Tokyo, 1984.) ངོ་སྤྲོད་བྱེད་དགོས་པ་ཞིག་ནི་ལོ་རྒྱུས་སྨྲ་བའི་མཁས་པ་བཀྲ་ཤིས་ཚེ་རིང་ལགས་ཀྱི་ཨ་མདོ་ར་རྒྱའི་བཀའ་འགྱུར་གྱི་དཀར་ཆག་པར་སྐྲུན་སྟོན་བརྗོད་(A History and brief survey of the contents of the A mDo Rwa rGya redaction of the Tibetan bKa' 'gyur, Library ofTibetan Work and Archives, Dharamsala, 1983, XIX.) དུ་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་བཀའ་གངས་ཅན་གྱི་བརྡས་འདྲེན་པ་ཇེ་སླེད་པའི་ཕྱི་མོ་པར་གྱི་ཚོགས་སུ་འཁོད་པའི་བྱུང་བ་གསལ་བར་བརྗོད་པ་ལེགས་བྱས་ཀྱི་དད་པའི་གཟུགས་ཀུན་ནས་སྣང་བ་ནོར་བུ་རིན་པོ་ཆེའི་མེ་ལོང་། ཞྭ་དམར་སྐུ་ཕྲེང་དྲུག་པ་གར་དབང་ཆོས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་ཞབས་ཀྱིས། ༡༦༡༨ ལོར་མཛད་པ། ཕྱག་དཔེ་འདི་གུས་པ་བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་ཕྱོགས་བསྐྱོད་ཉམས་ཞིབ་ཏུ་ཀ་རྫོར་སྐར་གསུམ་ཁུལ་བསྐྱོད་སྐབས། ༡༨༧༦ ལོར་༧མི་ཇེ་འབའ་ཉག་ཨ་ཐིང་གི་སྐུ་སྐེར་དཔེ་མཛོད་ཁྲོད་དུ་མཆན་བྱུང་། འཇང་ས་ཐམ་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་བཞེངས་ཤིང་ལི་ཐང་དགོན་ཆེན་དུ་བཞུགས་པའི་རྒྱལ་བའི་བཀའ་རིན་པོ་ཆེའི་དཀར་ཆག་བཞུགས་སོ།། ཞེས་དབུ་མེད་བྲིས་རྐྱང་སྤྲུས་ལེགས་དཔེ་ཐུང་ཤོག་ལྡེབ། ༥༠ ཡོད་པ་ཞིག་འདུག་པ་འདི་ནི་ལི་ཐང་མཚལ་དཔར་སྐོར་གྱི་གནས་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་ཡིག་ཆ་མཐོང་བ་དང་པོ་ཡིན། ཞེས་གསལ། འོན་ཀྱང་ཞིབ་ཏུ་དཔྱད་ན་འཇང་ས་ཐམ་བཀའ་འགྱུར་དཀར་ཆག་གི་ལོ་རྒྱུས་མཛད་མཁན་ཞྭ་དམར་སྐུ་ཕྲེང་དྲུག་པ་ཡིན་ཀྱང་དཀར་ཆག་མཛད་མཁན་མིན། དེ་ཡང་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་བཀའ་གངས་ཅན་གྱི་བརྡས་འདྲེན་པ་ཇེ་སླེད་པའི་ཕྱི་མོ་པར་གྱི་དཀར་ཆག་ཐུབ་པ་དགྱེས་བྱེད་ཅེས་མཚན་བྱང་དུ་གསལ་བའི་འཇང་ས་ཐམ་བཀའ་འགྱུར་དཀར་

ཆག་མཇུག་བྱང་(21b1-6)ལས། བདེ་བར་གཤེགས་པའི་བཀའ་གངས་ཅན་གྱི་བརྡས་འདྲེན་པ་ཇེ་སྙེད་པའི་ཕྱི་མོ་པར་གྱི་དཀར་ཆག་ཐུབ་པ་དགྱེས་བྱེད་ཅེས་བྱ་བ་རྫོགས་སོ།། །། སྭ་སྟི། དེ་ལྟའི་ལེགས་གསུང་གངས་ཅན་བསྒྱན་པའི་རྒྱན། །མ་ཚང་མེད་ཀུན་འདུས་པ་རིན་ཆེན་ཕྲེང་། །དོན་ཡོད་དབང་གི་རྒྱལ་པོའི་ཞབས་པ་གང་། །ཚལ་བ་བཀའ་འགྱུར་ཞེས་གྲགས་ཇ་སྐན་ཅན། །ནང་དེར་ཅི་སྙེད་འཁོད་པའི་གཏམ་བཟང་འདི། །གཙུག་ལག་འཕེལ་རྒྱས་གླིང་གི་ཆོས་སྒྲ་བ། །དམ་པའི་ལམ་བཟང་སྒྲུབ་ལ་མངོན་དགའ་བའི། །མིང་ཅན་གང་དེས་ཚུལ་བཞིན་བསྒྲིགས་ཏེ་བཀོད། །དོན་ཚན་ཆད་དང་ཟློས་པའི་སྐྱོན་བྲལ་བར། །ཞུས་ཅིང་དག་པར་བྱས་པའི་ངོ་མཚར་གཞི། །པར་དུ་སྒྲུབ་པའི་ངོ་དམ་ཁུར་ཆེན་པོ། །རྒྱལ་རིགས་ཀརྨ་དཔལ་འབྱོར་ཞེས་བྱ་བའི། །ལྷག་བསམ་དགེ་བའི་ལམ་ལས་བྱུང་བ་འདི། །ལྕགས་མོ་བྱ་ལོ་(1621)ཧོར་ཟླ་བརྒྱད་པ་ཡི། །དུས་སྦྱོར་བཟང་པོར་སྒྲུབ་པའི་དགེ་ལེགས་ཀྱིས། །ཞེས་པ་ནས། འཆི་མེད་དཔལ་ལ་སྤྱོད་གྱུར་ཅིག །(21a5-8) པུསྟིའི་རྩོམ་ནི། འདུལ་བ་སྟོང་ཕྲག་བརྒྱ་པ་གཉིས་པོ་ནི། །བཅུ་གསུམ་པ་བཅུ་དྲུག་བསྡོམས་པས་ཉེར་དགུ་དང་། །བར་མ་ཉི་ཁྲི་བཞི་དང་སོ་གསུམ་མོ། །ཁྲི་པ་ཁྲི་བརྒྱད་བསྡོམས་པས་བཞིས་སོ་བདུན། །བརྒྱད་སྟོང་གཅིག་དང་སུམ་ཅུ་བརྒྱད་དང་། །ཤེས་རབ་སྣ་ཚོགས་གསར་འགྱུར་བསྡོམས་པས་གཅིག །མདོ་མང་སོ་གཉིས་དང་ནི་བདུན་ཅུ་གཅིག །ཕལ་ཆེན་དཀོན་བརྩེགས་དྲུག་གཉིས་བརྒྱད་ཅུ་གསུམ། །རྒྱུད་འབུམ་ཉེར་བཞི་དང་ནི་བརྒྱ་དང་བདུན། །དུས་འཁོར་གཅིག་དང་བརྒྱ་དང་རྩ་བརྒྱད་བཞུགས། །ཞེས་གསལ། གང་ལྟར་པོད་བརྒྱ་དང་བརྒྱད་དང་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས། ༡༠༠༨ ཡོད་པའི་འཇང་ས་ཐམ་བཀའ་འགྱུར་དཀར་ཆག་འདི་གཙུག་ལག་འཕེལ་རྒྱས་གླིང་གི་ཆོས་སྒྲ་བ་དམ་པའི་ལམ་བཟང་(ཆོས་བཟང་?) སྒྲུབ་ལ་མངོན་དགའ་བའི་མིང་ཅན་ཞེས་པ་ཞིག་གིས་བསྒྲིགས་འདུག ཅིག་ཤོས་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་བཀའ་གངས་ཅན་གྱི་བརྡས་འདྲེན་པ་ཇེ་སྙེད་པའི་ཕྱི་མོ་པར་གྱི་ཚོགས་སུ་འཁོད་པའི་བྱུང་བ་གསལ་བར་བརྗོད་པ་ལེགས་བྱས་ཀྱི་དད་པའི་གཟུགས་ཀུན་ནས་སྣང་བ་ནོར་བུ་རིན་པོ་ཆེའི་མེ་ལོང་ཞེས་པ་འདི་ཞྭ་དམར་སྐུ་ཕྲེང་དྲུག་པ་གར་དབང་ཆོས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་ཞབས་(1584-1630)ཀྱིས་ཕྱི་ལོ། ༡༦༡༩ ལོར་མཛད་པ་ཞིག་ཡིན། འདི་ནི་དཀར་ཆག་བྱུང་བ་བརྗོད་པའི་སྐོར་ཙམ་ལས་དཀར་ཆག་མིན། དེ་ཡང་དཀར་ཆག་བྱུང་བ་བརྗོད་པའི་མཇུག་བྱང་(35b2-6)ལས། ས་ཐམ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཀརྨ་མི་ཕམ་ཚེ་དབང་བསོད་ནམས་རབ་བརྟན་ཞེས་བྱ་བས་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་བཀའ་འགྱུར་ཧོ་འཚལ་ཆོས་ཀྱི་ཕྱི་མོ་མི་ཟད་པར་དུ་བཞེངས་པའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ་འདི་ནི་ཞེས་པ་ནས། གར་དབང་ཆོས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་རྡོ་རྗེ་དགའ་བ་དོན་ཀུན་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བ་ཞེས་བྱ་བས་ཞེས་པ་ནས། ཤིང་པོ་སྟག་(1614)གི་ལོར་བརྗོད་ཅེས་གསལ་བ་ལྟར་དང་། ཕྱོགས་མཚུངས་རབ་གནས་ཀྱང་ཞྭ་དམར་སྐུ་ཕྲེང་དྲུག་པས་གནང་ཡོད་པ་ཡང་སྒྲུབ་བརྒྱུད་

ཀརྨ་ཀཾ་ཚང་བརྒྱུད་པ་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་རབ་འབྱམས་ནོར་བུ་ཟླ་བ་ཆུ་ཤེལ་གྱི་ཕྲེང་བ་(Na 138a5-6)ལས། ས་ཐམ་རྒྱལ་པོ་ཡང་སྟོབས་ཀྱི་འཁོར་བས་བཀྲ་ཕྱིན་ལ་འགྲན་བཞིན་སར་དེར་ཕེབས། ཕྱི་ཉིན་ནས་བཀའ་འགྱུར་པར་ལ་རབ་གནས་སྐུ་གོན་ཚུགས། ཕྱི་ཉིན་དངོས་གཞི་བཀྲ་ཤིས་བཅས་གནང་ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་དང་།

༦ པེ་ཅིན་བཀའ་འགྱུར་པར་མ། དེ་རྗེས་ཆིང་གོང་མ་ཁང་ཤིས་སམ་བོད་སྐད་དུ་བདེ་སྐྱིད་རྒྱལ་པོས་(康熙)ཕྱི་ལོ། ༡༦༨༣ ལོར་པེ་ཅིང་དུ་བཀའ་འགྱུར་པོད་བརྒྱ་དང་དྲུག་བྱས་པ་ཞིག་པར་དུ་བསྐྲུན་དེ་ལ་པེ་ཅིང་པར་མ་ཟེར། དེ་རྗེས་བདེ་སྐྱིད་ཀྱིས་ཕྱི་ལོ། ༡༧༠༠ ལོར་པེ་ཅིང་དུ་དེའི་སྟེང་པོད་གཅིག་བསྣན་ནས་པར་སྐྲུན་བྱས། དེ་རྗེས་ཕྱི་མོ་དེ་རང་ལ་མ་དག་རྣམས་འཛུགས་བརྒྱབ་སྟེ་ཕྱི་ལོ། ༡༧༡༧-༢༠ བར་ལ་པེ་ཅིང་དུ་གོང་མ་བདེ་སྐྱིད་ཀྱིས་བཀའ་འགྱུར་ཡང་བསྐྱར་པར་དུ་བསྐྲུན་ཡོད། ཨོ་ཐ་ནི་གཙུག་ལག་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་དཔེ་མཛོད་ཁང་དུ་བཞུགས་པའི་སྐད་གྲགས་ཅན་གྱི་པེ་ཅིང་པར་མ་ནི་ཕྱི་ལོ། ༡༧༡༧-༢༠ བར་ལ་པེ་ཅིང་དུ་ཡང་བསྐྱར་པར་དུ་བསྐྲུན་པའི་བཀའ་འགྱུར་པར་མ་དེ་ཡིན། དེ་རྗེས་ཆིང་གོང་མ་ཆན་ལུང་ངམ་ལྷ་སྐྱོང་(乾隆)གིས་ཕྱི་མོ་དེ་རང་ལ་མ་དག་རྣམས་འཛུགས་བརྒྱབ་སྟེ་ཕྱི་ལོ། ༡༧༣༧ ལོར་པེ་ཅིང་དུ་ཡང་བསྐྱར་པར་དུ་བསྐྲུན་པའི་པེ་ཅིང་བཀའ་འགྱུར་པར་མ་གཅིག་ད་ལྟ་ཕ་རན་སིའི་རྒྱལ་ས་ཕ་རིས་ཀྱི་རྒྱལ་ཡོངས་དཔེ་མཛོད་ཁང་དུ་བཞུགས།

ཨོ་ཐ་ནི་གཙུག་ལག་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་ནས་ཕྱི་ལོ། ༡༩༣༠-༡༩༣༢ བར་ལ་པེ་ཅིན། སྡེ་དགེ རྒྱ་ནག་འགྱུར་གྱི་ཐ་ཤོ་པར་མའི་བཀའ་འགྱུར་སོགས་ཕན་ཚུན་ཞིབ་བསྡུར་བྱས་པའི་པེ་ཅིན་པར་མའི་བཀའ་འགྱུར་དཀར་ཆག་དཔེ་བསྡུར་མ་(The Otani Daigaku Library, A Comparative Analytical Catalogue of the Kanjur Division of the Tibetan Tripitaka, Kept in the Otani University Library, Kyoto , Japan, I, II, III, 1930-1932.)ཡང་པར་སྐྲུན་གནང་། པར་ཤིང་ཕྱི་ལོ། ༡༩༠༠ ལོར་ཕྱི་རྒྱལ་དམག་གིས་བཙན་འཛུལ་སྐབས་བརླགས་ནས་གཅིག་ལས་དུ་མར་མཆེད་པའི་ངོ་མཚར་འཕྲིན་ལས་མཐའ་རེ་ཞིག་བསྡུས་མོད། སྐབས་ཡག་པ་ཞིག་ལ་ཕྱི་ལོ། ༡༩༥༥-༡༩༥༨ བར་ལ་ཨོ་ཐ་ནི་གཙུག་ལག་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་གཟིགས་སྐྱོང་འོག་ཕྱི་མོ་དེ་རང་ལ་པར་སློག་བརྒྱབ་ནས་དེབ་ཆེན་བཞི་བཅུ་ཞེ་ལྔ་བྱས་པ་ཞིག་སུ་ཛུ་ཁི་ཉམས་ཞིབ་ཐེབ་རྩ་(Suzuki Research Foundation)ནས་པར་སྐྲུན་གནང་།

༧ ཅོ་ནེ་བཀའ་འགྱུར་པར་མ། དེ་ཡང་ཅོ་ནེའི་བཀའ་འགྱུར་རིན་པོ་ཆེའི་དཀར་ཆག་གསལ་བའི་མེ་ལོང་(5a8-b1)ལས། བསྟན་འཛིན་ཆོས་རྒྱལ་དམག་ཟོར་མགོན་པོ་དེས། །བསྟན་འགྲོའི་དོན་ལ་ཕན་པར་རབ་དགོངས་ནས། །འཕར་བ་ཞེས་པ་ལྕགས་མོ་གླང་གི་ལོར། །ཧོར་ཟླ་དྲུག་པའི་ཡར་ཚེས་བཟང་པོ་ལ། །བཀའ་འགྱུར་པར་དུ་བསྒྲུབས་པའི་དབུ་བཙུགས་ཤིང་། །འགལ་བྱེད་ཅེས་པ་ལྕགས་མོ་ཕག་གི་ལོའི། །ཧོར་ཟླ་བཞི་པའི་ཡར་ཚེས་དུས་ཆེན་ཐོག །པར་དུ་རྫོགས་པར་བསྒྲུབས་ཟིན་བཞེད་

དོན་འགྲུབ། །ཅེས་གསལ་བ་བཞིན་ཨ་མདོ་ཅོ་ནེའི་ས་སྐྱོང་དམག་ཟོར་མགོན་པོས་(1686-?)སྦྱིན་བདག་མཛད་དེ། ལི་ཐང་པར་མ་དང་། གཡུང་ལོའི་པར་མ། དབུས་བྲིས་དག་པ་གཅིག་བཅས་གསུམ་ཕྱི་མོ་བྱས་ཏེ། ཕྱི་ལོ། ༡༧༢༡ ལོ་འགོ་བརྩམས་ནས་ཕྱི་ལོ། ༡༧༣༡ ལོར་པོད་བརྒྱ་དང་དགུ་མཇུག་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བཞེངས་ནས་ཅོ་ནེ་དགོན་ཆེན་དུ་བཞུགས་སུ་གསོལ་བའི་ཆ་ནས་ཅོ་ནེ་བཀའ་འགྱུར་དུ་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་དེ་བྱུང་། གོང་ཞུས་ཅོ་ནེའི་བཀའ་འགྱུར་དཀར་ཆག་ནི་ཅོ་ནེ་རྗེ་བཙུན་གྲགས་པ་བཤད་སྒྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པར་མཇུག་གི་མཛད་བྱང་དུ་གསལ། འོན་ཀྱང་བསྟན་པའི་གེགས་བར་དབང་གིས་ཅོ་ནེ་བཀའ་འགྱུར་པར་ཤིང་ཕྱི་ལོ། ༡༨༢༨ ལོར་ཅོ་ནེའི་ཉེ་འཁྲིས་རྒྱ་ཁ་ཆེ་དང་ཅོ་ནེ་བོད་རིགས་དབར་འཐབ་འཁྲུག་སྐབས་རྒྱ་ཁ་ཆེས་མེར་བསྲེག་བཏང་ནས་རྩ་མེད་བཟོས་ནས་གཅིག་ལས་དུ་མར་མཆེད་པའི་ངོ་མཚར་འཕྲིན་ལས་མཐའ་རེ་ཞིག་བསྡུས་སོང་། སྐབས་ཡག་པ་ཞིག་ལ་ཅོ་ནེ་བཀའ་འགྱུར་དང་བསྟན་འགྱུར་པར་མ་ཆ་ཚང་ཞིག་ཨ་རི་རྒྱལ་ས་ཧྭ་ཤིང་ཏོན་གྱི་རྒྱལ་ཡོངས་དཔེ་མཛོད་ཁང་(Library of Congress)དུ་བཞུགས། དེ་བཞིན་ཉི་ཧོང་རྒྱལ་ས་ཏོ་ཀྱོ་རུ་ཡོད་པའི་ཐོ་ཡོ་བུང་ཀོ་(Toyo Bunko)བོད་སྐད་དུ་ཤར་གླིང་དཔེ་མཛོད་ཁང་དུའང་བཀའ་འགྱུར་ཆ་ཚང་ཞིག་བཞུགས།

༤ སྣར་ཐང་བཀའ་འགྱུར་པར་མ། གོང་དང་དུས་མཚུངས་ཙམ་ལ་རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཕྲེང་དྲུག་པ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོས་(1683-1706)དབུས་ཕྱོགས་སུ་བཀའ་འགྱུར་ཆ་ཚང་ཞིག་གསར་བཞེངས་དགོས་རྒྱུའི་བཀའ་ཁྲབ་མཛད་དེ་ལས་རྒྱུན་ལོ་བདུན་ཙམ་རིང་ཤར་ཕྱོགས་པོད་ཉི་ཤུ་རྩ་བརྒྱད་སྐོར་ཙམ་ལས་མ་གྲུབ་པར་མ་ཟད་རྒྱལ་བའི་མཛད་འཕྲིན་ལ་འགལ་རྐྱེན་བྱུང་བར་བརྟེན་འཕྲོ་ཅན་དུ་ལུས། དེ་རྗེས་ལྷ་བཟང་ཁང་དང་། སྟག་རྩེ་ལྷ་རྒྱལ་རབ་བརྟན། དའི་ཆིང་བཱ་ཐུར་བསོད་ནམས་རྒྱལ་པོ་སོགས་ཀྱིས་འཕྲོ་མཐུད་མཛད་ཀྱང་མཐའ་མ་འཁྱོལ་བར་ལུས་པར་བརྟེན། སླར་ཡང་མི་དབང་ཕོ་ལྷ་ནས་བསོད་ནམས་སྟོབས་རྒྱས་ཀྱིས་འཛད་མེད་ཆོས་སྦྱིན་གྱི་སྒོ་འཕར་ཡངས་པོར་ཕྱེ་སྟེ་ལ་སྟོད་ཤེལ་དཀར་པར་ཁང་(པར་ཁང་འདི་ཤེལ་དཀར་ཆོས་སྡེའི་ལྷོ་ཕྱོགས་ཟུར་ཞིག་ཏུ་ཆགས་ཡོད་ཀྱང་། ༡༨༥༨ ལོའི་སྐབས་པར་བཀོ་སོགས་བྱེད་ལམ་མི་འདུག)དུ་ཚལ་པའི་བཀའ་འགྱུར་ལ་གཞི་བཟུང་ནས་ཕྱི་ལོ། ༡༧༣༠ ལོར་འཕྲོ་མཐུད་པའི་ལས་འགོ་བརྩམས་ནས་ཕྱི་ལོ། ༡༧༣༡ ལོར་པར་གཞི་གསར་བསྐྲུན་དཀར་ཆག་རྩིས་པའི་པོད་བརྒྱ་དང་གཅིག་དང་། དེ་སྟེང་ཁ་སྐོང་པོད་གཉིས་བཅས་ཡོངས་རྫོགས་གྲུབ་སྟེ་པཎ་ཆེན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་བློ་བཟང་ཡེ་ཤེས་(1663-1737)ལ་པར་ཤིང་ཕུལ་ནས་དཔལ་སྣར་ཐང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་བཞུགས་པར་བརྟེན་སྣར་ཐང་བཀའ་འགྱུར་དུ་གྲགས། དེའི་དཀར་ཆག་ནི་འོལ་ཁ་སླེ་ལུང་བཞད་པའི་རྡོ་རྗེ་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་(1697-?)ཀྱིས་མཛད་པ་ཡིན། དེའི་ཚུལ་ཁུངས་དང་བཅས་ཞིབ་ཙམ་བརྗོད་ན་མདོ་མཁར་ཞབས་དྲུང་ཚེ་རིང་དབང་རྒྱལ་གྱིས་ཕྱི་ལོ། ༡༧༣༣ ལོར་

བརྩམས་པའི་དཔལ་མིའི་དབང་པོའི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་འཇིག་རྟེན་ཀུན་དུ་དགའ་བའི་གཏམ་(ཤི་
ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། pp. 735, l. 19-.36, l. 9.)ལས། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་བློ་བཟང་རིན་ཆེན་
ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོའི་སྐུའི་(1683-1706)ཐུགས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཕྲུལ་ཆེན་པོས་ཤར་ཕྱོགས་གཙོར་གྱུར་
གྱི་པསྟི་ཀ་ཉི་ཤུ་རྩ་བརྒྱད་སྐོར་ལུས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་བསོད་ནམས་ཀྱི་མགྲོན་དུ་ཁུགས་ནའང་ལོ་འཁོར་
བདུན་རྫོགས་པའི་བར་དུ་བཟོ་བོ་དང་འབངས་ངལ་བ་དུ་མ་ཉམས་སུ་མྱོང་། གན་མཛོད་ཆེན་པོའི་ཡོ་
བྱད་ཀྱང་ཧ་ཅང་འཛད་ཆེས་པས་དཔྱིས་ཕྱིན་པ་གྲུབ་པའི་གོ་སྐབས་མ་རྙེད་པས་འཕྲོ་ཅན་དུ་ལུས།
དེའི་རྗེས་ཐོགས་སུ་བོད་རྗེ་ལྷ་བཟང་ཁང་དང་། སྟག་རྣམ་པར་རྩེ་བའི་ས་སྐྱོང་དང་། སྙིང་སྟོབས་ཅན་
དའི་ཆིང་བླ་ཐུར་ལ་སོགས་པས་ཀྱང་དེ་ཉིད་ཀྱི་འཕྲོ་ལས་ཅི་ནུས་པར་བསྒྲུབ་པོ་སྐམ་དུ་དམ་བཅའ་
བཀོད་པའི་ཐུགས་འདུན་ཆེ་ཡང་ལེ་ལོའི་ཆོམ་པོས་དགེ་བའི་ནོར་ལ་བརྐུས་པས་པུསྟི་ཀ་གཅིག་ཏུ་
ལོངས་པའང་གྲུབ་པར་མ་གྱུར་ལ། ཞེས་དང་། (p. 746,1.1)རྒྱས་པར་ཤེས་སུ་འདོད་པ་དག་མཆིས་
ན་སྲིད་གསུམ་རྒྱན་གཅིག་རྫུ་འཕྲུལ་ཤིང་རྟའི་དཀར་ཆག་ངོ་མཚར་བཀོད་པ་རྒྱ་མཚོའི་ལྡེ་མིག་ཅེས་
པ་བྱ་བ་རིག་པ་འཛིན་པ་རྒྱ་མཚོའི་དབང་ཕྱུག་རྗེ་བཙུན་བཞད་པའི་རྡོ་རྗེས་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་
གཏན་ལ་ཕབ་པ་མཆིས་པས་དེར་རྟོགས་པར་བྱོས་ཤིག་ཅེས་གསལ་བ་ལྟར་དང་། ཕྱི་མོ་ཡང་ཀློང་
རྡོལ་ངག་དབང་བློ་བཟང་(1719-1795)གི་བཀའ་འགྱུར་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་ལུང་ཐོབ་པའི་གསན་ཡིག་
(ཀློང་རྡོལ་ངག་དབང་བློ་བཟང་གི་གསུང་འབུམ། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ནས་བསྐྲུན། Dza
Vol. II, 1991, p. 282, l. 5.)ལས། ཚལ་པ་ཁྲི་དཔོན་ཀུན་དགའ་རྡོ་རྗེའམ་མཚན་གཞན་དགེ་བའི་བློ་
གྲོས་ཀྱིས་ཞུ་དག་གནང་བ་ཚལ་པ་བཀའ་འགྱུར་དུ་གྲགས་པ་དུས་ཕྱིས་གཙང་སྣར་ཐང་དུ་པར་དུ་
བསྒྲུབས་པའི་པོ་ཏི་བརྒྱ་དང་གཅིག་གི་ལུང་རྒྱུན་ཡོད་པ་གླེགས་བམ་དགུ་བཅུ་གོ་དྲུག་ཅེས་གསལ་བ་
ལྟར་དང་། ཕངས་པ་ཞིག་ལ་རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ཞེས་པའི་དེ་སྔོན་མཐོང་ཐོས་མ་མྱོང་བའི་གོད་
ཆའི་སྐབས་བརླགས་ནས་གཅིག་ལས་དུ་མར་མཆེད་པའི་ངོ་མཚར་འཕྲིན་ལས་མཐའ་རེ་ཞིག་
བསྟུས། འདིར་གསལ་བཤད་ཞུ་དགོས་པ་ཞིག་ནི་སྡེ་དགེ་བཀའ་བསྟན་པར་འགོ་སྔོན་དུ་བཙུགས་
ཡོད་ཀྱང་མཇུག་སྣར་ཐང་བཀའ་བསྟན་སྔོན་དུ་བསྒྲིལ་པའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་སྣར་ཐང་བཀའ་བསྟན་
སྔོན་དུ་བཀོད་པ་ཡིན། དེ་ཡང་མཁས་དབང་དུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེའི་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་པར་སྐྲུན་
དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་འགའ་ཞིག་(དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་གསུང་རྩོམ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས། ཀྲུང་
གོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1997, pp. 412, l. 16-413, l. 13.)ལས། ཕོ་ལྷ་བསོད་ནམས་
སྟོབས་རྒྱས་ཀྱིས་སྣར་ཐང་གི་བཀའ་འགྱུར་དང་བསྟན་འགྱུར་པར་སྐྲུན་བྱས་པ་དང་། སྡེ་དགེ་རྒྱལ་པོ་
བསྟན་པ་ཚེ་རིང་ཕ་བུ་གཉིས་རིང་སྡེ་དགེའི་བཀའ་འགྱུར་དང་བསྟན་འགྱུར་པར་སྐྲུན་བྱས་པ་གཉིས་
ཀྱི་བར་ལོ་ཁ་ཤས་མ་གཏོགས་དུས་སྐབས་གཅིག་མཚུངས་ལྟ་བུ་ཡིན། སྣར་ཐང་བཀའ་འགྱུར་གྱི་པར་

ནེ། སྤྱི་ལོ་༡༧༣༠ ལོའི་སྟོན་ཁར་འགོ་ཚུགས་ཏེ། སྤྱི་ལོ་༡༧༣༢ ལོའི་བོད་ཟླ་དང་པོའི་ནང་མཇུག་སྒྲིལ་བའི་བར་ལོ་གཅིག་དང་ཟླ་བ་དྲུག་ལས་འགོར་མེད། སྡེ་དགེ་བཀའ་འགྱུར་ནི་སྣར་ཐང་བཀའ་འགྱུར་པར་སྐྲུན་མ་བྱས་གོང་གི་ལོ་གཅིག་གི་སྔོན་ལ་འགོ་ཚུགས་ཟིན་ཀྱང་མཇུག་སྒྲིལ་དུས་ལོ་གཅིག་གི་རྗེས་སུ་མ་གཏོགས་གྲུབ་མ་ཐུབ། ཕྱོགས་མཚུངས་སྣར་ཐང་གི་བསྟན་འགྱུར་ནི་སྤྱི་ལོ་༡༧༤༡ ལོའི་བོད་ཟླ་གསུམ་པའི་ནང་ལས་འགོ་ཚུགས་ནས་སྤྱི་ལོ་༡༧༤༢ ལོའི་བོད་ཟླ་བཅུ་པའི་དགའ་ལྡན་ལྔ་མཆོད་(བོད་ཟླ། ༡༠ ཚེས། ༢༥ ཉིན་རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་མྱ་ངན་ལས་འདས་ཤིང་དེའི་དུས་མཆོད་ཆེན་དགོན་སྡེ་དང་། གྲོང་ཁྱིམ་ཡོད་དོ་ཅོག་ཏུ་གླིང་མེ་ཕྲར་ཏེ་སྨོན་ལམ་འདེབས་པའི་དུས་དྲན།)ཉིན་མཇུག་སྒྲིལ་བའི་བར་ལས་རྒྱུན་ལོ་གཅིག་དང་ཟླ་བདུན་ཞག་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔ་ལས་འགོར་མེད་ཅིང་། སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར་ནི་སྣར་ཐང་བསྟན་འགྱུར་ལས་འགོ་མ་ཚུགས་གོང་ལོ་གསུམ་དང་ཟླ་བ་བཅུ་གཅིག་གི་གོང་ལ་འགོ་ཚུགས་ཟིན་ཀྱང་མཇུག་སྒྲིལ་དུས་སྣར་ཐང་བསྟན་འགྱུར་ལས་ལོ་གཅིག་དང་ཟླ་བ་དྲུག་གི་རྗེས་ཏེ་ཁྲོན་སྡོམ་ལས་རྒྱུན་ལོ་ལྔ་དང་ཟླ་བ་དྲུག་སོང་རྗེས་གཞི་ནས་མཇུག་སྒྲིལ་བ་རེད། སྣར་ཐང་གི་བཀའ་བསྟན་འགྱུར་དང་སྡེ་དགེའི་བཀའ་བསྟན་འགྱུར་གཉིས་པར་སྐྲུན་བྱེད་པ་པོ་སེམས་ཤུགས་ཀྱི་ངོས་ནས་བཤད་ན་ཁྱད་པར་གཏན་ནས་མེད་ཀྱང་། དཔལ་འབྱོར་སྟོབས་ཤུགས་ཐད་ནས་བཤད་ན་ཕོ་ལྷ་བ་ནི་བོད་ས་གནས་ཡོངས་ཀྱི་སྲིད་འཛིན་རྒྱལ་པོ་ཡིན་པ་དང་། སྡེ་དགེ་རྒྱལ་པོ་ནི་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་གི་མངའ་འོག་ཏུ་གནས་པའི་ས་ཁུལ་གཅིག་གི་ས་སྐྱོང་རྒྱལ་ཕྲན་གྱི་སྟོབས་ཤུགས་ཙམ་རེད། ཅེས་གསལ་བ་ལྟར་རོ། །

༨ སྡེ་དགེ་བཀའ་འགྱུར་པར་མ། གོང་དང་དུས་མཚུངས་སྡེ་དགེ་ཆོས་རྒྱལ་བསྟན་པ་ཚེ་རིང་(1678-1738)གིས་སྦྱིན་བདག་མཛད་དེ་ཕྱི་ལོ། ༡༧༢༨ ལོ་འགོ་བརྩམས་ནས་ཕྱི་ལོ། ༡༧༣༣ ལོར་ལོ་བརྒྱ་དང་གསུམ་མཇུག་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བཞེངས་ཏེ་སྡེ་དགེ་དགོན་ཆེན་ལྷུན་གྲུབ་སྟེང་གི་པར་ཁང་ཆོས་མཛོད་ཆེན་མོར་བཞུགས་སུ་གསོལ་བའི་ཆ་ནས་སྡེ་དགེ་བཀའ་འགྱུར་དུ་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་དེ་བྱུང་། དེའི་ཕྱི་མོ་ཡང་ཀུན་མཁྱེན་སི་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་མཛད་པའི་སྡེ་དགེ་བཀའ་འགྱུར་དཀར་ཆག་(Ta 205a3-b6, pp. -411-12.)ལས། དུས་དབང་གིས་ད་ལྟ་ལི་ཐང་བྱམས་ཆེན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་ཆོས་སྡེར་བཞུགས་པ་འདིའི་པར་མ་གཞིར་བཞག་ཅིང་། དེའི་སྟེང་དུ་ཨ་གཉེན་པཎྜིའི་ཐུགས་དམ་རྟེན་གྱི་བཀའ་འགྱུར་ཤིན་ཏུ་དག་པ་དང་། གཞན་ཡང་དཔེ་རྙིང་མ་ཁུངས་བཙུན་འགའ་ཞིག་གོ་བསྡུར་ནས། མཁས་བཙུན་དམ་པ་བཀྲ་ཤིས་དབང་ཕྱུག་གིས་ཚིག་ཟུར་ཕྲ་མོའི་སྔོན་འབྲིད་ཁ་ཤས་མཛད་པ་དང་། ཡང་རྒྱལ་རྩེ་ཆོས་རྒྱལ་གྱིས་སྣར་ཐང་བཀའ་འགྱུར་ལ་མ་ཕྱི་བྱས་ཏེ་བཞེངས་པའི་ཚེ། སྐབས་དུས་ཀྱི་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་བུ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེས། དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་ཅིང་ཞུས་དག་མཛད་ནས་དཀར་ཆག་ཀྱང་བསྒྲིགས། (དུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེའི་བོད་དུ

དཀར་ཆག་ཇི་ལྟར་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་[p. 342]ལས། མཁས་དབང་འགའ་ཞིག་གིས་བཀའ་འགྱུར་རྒྱལ་རྩེ་ཐེམ་སྤང་མའི་དཀར་ཆག་ནི་བུ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེས་མཛད་པ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་འདུག་ཀྱང་། བུ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེ་ནི་རབ་བྱུང་དྲུག་པའི་ཤིང་འབྲུག་སྤྱི་ལོ། ༡༣༦༤ ལོར་དགོངས་པ་མྱ་ངན་ལས་འདས་ནས་རྒྱལ་རྩེའི་བཀའ་འགྱུར་བཞེངས་པའི་ལོ་༡༤༣༡བར་ལོ་ངོ་བདུན་ཅུ་དོན་དྲུག་སོང་ཟིན་པས་དུས་མི་མཚུངས་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །)དེ་ལ་མ་ཕྱི་བྱས་པའི་རྒྱུད་ལས། འཕགས་མཆོག་འཇིག་རྟེན་དབང་ཕྱུག་མིའི་ཟློལ་འཛིན་ངག་དབང་བློ་བཟང་རྒྱ་མཚོའི་ཞལ་སྔ་ནས་བཀའ་སྩལ་པ་བཞིན། སའི་ཚངས་པ་བསོད་ནམས་རབ་བརྟན་(འདིས་ཕྱི་ལོ། ༡༦༤༢ནས་ཕྱི་ལོ། ༡༦༥༨བར་སྡེ་སྲིད་གོ་གནས་བཞེས་ཏེ་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་བསྐྱངས།)ཀྱིས། དཔལ་ཐང་པོ་ཆེའི་གཙུག་ལག་ཁང་(ཇོ་བོ་སེ་བཙུན་དང་ཇོ་བོ་རྗེ་དཔལ་ལྡན་ཨ་ཏི་ཤའི་སློབ་མ་ཁུ་སྟོན་བརྩོན་འགྲུས་གཡུང་དྲུང་[1011-1075]གི་གདན་ས།)དུ་བཞེངས་པའི་བཀའ་འགྱུར་སྐུ་པོད་ཤིན་ཏུ་དངོས་གཙང་བ། བོད་ཆེན་ལྷོངས་ཀྱི་སྐྱེ་དགུ་རྣམས་བསོད་ནམས་མངོན་པར་འཕེལ་བའི་སླད་དང་། ཕྱི་མོ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པས་གསུང་རབ་རྣམས་ལ་ལོག་པར་བརྟགས་པའི་རྙོག་མ་བསྒྱུར་བར་བགྱིད་པའི་སླད་དུ་མདོ་སྟོད་ལྷོ་རྫོང་གི་ཕོ་བྲང་དུ་བཞུགས་སུ་བཙུག་པ་སྤྱན་དྲངས་ཏེ། དེ་དང་ཡང་སྔོ་བསྡུན་ནས་རིག་པར་སྨྲ་བའི་བློ་གསལ་དུ་མས་འབད་པ་ཆེན་པོས་མི་བཅོས་སུ་མི་རུང་བ་འགའ་ཞིག་བཅོས་ཏེ་དག་པར་བགྱིས་པའི་ཐོག ཁོ་བོ་ལའང་མིའི་དབང་པོའི་བཀའ་ནན་གསེར་སྦྲམ་ལྟར་ལྷི་བ་སྩལ་བས། ཐུན་མོང་ལུགས་ཁྲི་ལོ། དབོ་ཟླ་བའི་(ཧོར་ཟླ་གཉིས་པ།)དཀར་ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱལ་བ་དང་པོའི་ཚེས་(བོད་ཚེས་གསུམ།)ནས་བརྩམས་ཏེ། སླར་ཡང་ཞུས་དག་གི་ཁུར་བླངས་པ་ཡིན་ནོ། །དེའང་སྤྱིར་འཛང་པར་གྱི་བཀའ་འགྱུར་འདི་ཉིད། དམ་པ་མང་པོས་དཔྱད་པ་ཐེམས་པ་གོང་སློས་ལྟར་གྱིས་གཞི་ཤིན་ཏུ་དག་པར་འདུག་ནའང་། པར་དུ་འགོད་སྐབས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཆོས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་(ཞྭ་དམར་སྐུ་ཕྲེང་དྲུག་པ་)གིས་ཐར་ཆགས་སུ་ལྷགས་ཞུས་མ་གྲུབ་པ་དང་། ཆོས་གཟབས་ཆེས་པས། ངོ་དམ་པ་རྣམས་ཀྱི་དཔྱད་པས་མ་ཁྲབ་པའི་ཤོག་བུ་གོང་འོག་འཁྲུགས་པ་དང་། ཆད་ལྷག་ཕྲན་བུ་སོགས་ཀྱི་སྐྱོན་ཅུང་ཟད་སྣང་བ། ལྷོ་རྫོང་བཀའ་འགྱུར་ལ་བརྟེན་ནས་དག་པར་བཅོས། དེར་མ་བཞུགས་པའི་མདོ་རྒྱུད་ཚད་ལྡན་འགའ་ཞིག་ལྷོ་རྫོང་བཀའ་འགྱུར་དང་གཞན་ལ་རྟེན་པའང་བསབས། འདུལ་བ་ཕྲན་ཚེགས་སོགས་ལ་ཆད་ངེས་པ་འགའ་ཞིག་འགྲེལ་པ་དང་བསྡུན་ནས་ཐེམ་སྤང་མ་བཞིན་བཙུག ཁྱད་པར་ཐུགས་སྐོར་ལ། ངན་སོང་སྦྱོང་རྒྱུད་བརྟག་པ་ཕྱོགས་གཅིག་པ་(D No. 485, Ta 96b-146a)དང་། གསང་བ་འདུས་པ་(D No. 442, Ca 90a-148a)དང་། དཔལ་གདུམ་པོ་ཁྲོ་བོའི་རྒྱུད་(D No.431, Ṅa 304b-443a)དང་། ཀྱེ་རྡོར་བརྟག་གཉིས་(D No.417, 418, Ṅa 1b-30a)དང་། བདེ་མཆོག་ཉུང་ངུ་(D No. 368, Ka 213b-346b4)དང་། བདེ་མཆོག་སྡོམ་འབྱུང་(D No. 373, Kha 265a-311a)རྣམས་རྒྱ་དཔེའི་སྟེང་ནས་ཞུས་དག་བྱས་ཤིང་། རྒྱ་དཔེའི་ཁུངས་མི་གཅིག་པའི་ཚིག་ཁྱད་བྱུང་བ་རྣམས་སོ་སོའི་རྒྱ་འགྲེལ་ལ་ལེགས་པར་བརྟགས་ནས་གདན་ལ་ཕབ། གཞན་རྒྱ་འགྲེལ་ཡོད་རིགས་ཕལ་ཆེར་ལ་

ཐེ་ཚོམ་གང་བྱུང་དུ་འགྲེལ་པ་ཉིད་ཀྱིས་བཅོམ། གསང་སྔགས་རྣམས་ཀྱང་སྔགས་བཏུ་ཡོད་པའི་རིགས་ལ་དེ་ཉིད་དང་བསྟུན། མེད་པ་རྣམས་ལའང་མཐའ་གཅིག་ཏུ་སཾསྐྲི་ཏའི་སྐད་དུ་ངོས་གཟུང་བྱར་མི་བཏུབ་པ་འགྲོ་ཞིང་པའི་སྐད་དང་། པི་ཤཱ་ཙིའི་སྐད་དང་། ཟུར་ཆག་དང་། གསང་བའི་བརྡའི་སྐད་ལ་སོགས་པ་ཅན་རྣམས་ནི་དཔེ་མཐུན་ཤས་ཆེ་བ་གཙོ་བོར་བཟུང་། ལེགས་སྦྱར་དངོས་ཡིན་པ་རྣམས་ལའང་སྒྲའི་གཞུང་རྣམས་དང་བསྟུན་པར་རང་ཉིད་ཀྱི་བློས་དཔོག་པ་རྣམས་དེ་བཞིན་དུ་བགྱིས། བློས་མི་དཔོག་པ་རྣམས་རང་སོར་བཞག ཅེས་སོགས་གསལ་བ་ལྟར་དང་། ཡང་དོ་སྣང་བྱེད་དགོས་པ་ཞིག་ནི་ཉི་ཧོང་བ་སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་ཐ་ཌ་ཐོ་ཁན་(Tada Tōkan)སོགས་ཀྱིས་དེང་རབས་དང་མཐུན་པའི་སྡེ་དགེ་བཀའ་བསྟན་དཀར་ཆག་ཅིག་བཟོས། དཀར་ཆག་དེ་ཕྱི་ལོ། ༡༩༣༤ ལོར་བྱང་ཤར་གཙུག་ལག་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་(Tohoku Imperial University, A Complete Catalogue of the Tibetan Buddhist Canons (bKaḥ-ḥgyur and bsTan ḥgyur), Sendai, Japan, 1934.) ནས་པར་དུ་བསྐྲུན་གནང་རྗེས་འདི་ཉིད་མཛམ་གླིང་དུ་སྡེ་དགེ་བཀའ་བསྟན་དཀར་ཆག་གི་ཚད་གཞི་གཟུང་སར་ཆགས། སྐབས་ཡག་པ་ཞིག་ལ་སྡེ་དགེ་བཀའ་བསྟན་པར་ཤིང་ད་ལྟའང་མ་ཉམས་པར་འགྲོ་བའི་བསོད་ནམས་ཞིང་དུ་བཞུགས།

༡༠ ར་རྒྱ་བཀའ་འགྱུར་པར་མ། དེ་རྗེས་སེར་བྱེས་མཁས་དབང་ཤིང་བཟའ་ཧོ་ཐོག་ཐུ་སྐུ་ཕྲེང་དང་པོ་བློ་བཟང་དར་རྒྱས་(1759-1824)ཀྱིས་སྦྱིན་བདག་མཛད་དེ། སྡེ་དགེ་མཚལ་པར་ལ་ཕྱི་མོ་བྱས་ཏེ། ཕྱི་ལོ། ༡༨༡༤ ལོར་འགོ་བརྩམས་ནས་ཕྱི་ལོ། ༡༨༢༠ མཇུག་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བཞེངས་ནས་ཨ་མདོ་ར་རྒྱའི་དགོན་ཆེན་དགའ་ལྡན་བཀྲ་ཤིས་འབྱུང་གནས་ཀྱི་པར་ཁང་ངོ་མཚར་དགེ་ལེགས་རྒྱ་མཚོའི་གཡས་འཁྱིལ་དུ་བཞུགས་སུ་གསོལ་བའི་ཆ་ནས་ར་རྒྱའི་བཀའ་འགྱུར་དུ་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་དེ་བྱུང་། པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་བསྟན་པའི་ཉི་མའི་མཚན་ཐོག་ནས་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་གསུང་རབ་གངས་ཅན་གྱི་སྐད་དུ་འགྱུར་རོ་ཅོག་གི་ཕྱི་མོ་པར་དུ་བསྐྲུན་པའི་དཀར་ཆག་མདོ་རྒྱུད་ཆོས་ཀྱི་སྒོ་བརྒྱ་ཅིག་ཅར་འབྱེད་པའི་ལྡེ་མིག་ཅེས་པ་མཛད། དེའི་ཕྱི་མོའི་ཁུངས་དཀར་ཆག་ཀྱང་དེ་ཉིད་(18a6-7) ལས། སྡེ་དགེ་དག་པར་གཟིགས་ཏེ། དེ་ལ་མ་ཡིག་བཅོལ་ཏེ་མ་འདྲ་བུ་འདྲ་བཞིན་ལས་དབུ་ལྷ་འགའ་ཞིག་ས་ལུགས་སུ་ཡོད་པ་དགེ་ལུགས་སུ་བསྒྱུར་བ་དང་། ལྟུང་བཤགས་(བསླབ་བཏུས།D No. 3940, Khi 94-b596a1 སུ་ལྟུང་བཤགས་ཆ་ཚང་ལུང་དྲངས་ཏེ་བཞུགས།)ཀྱི་བདེ་གཤེགས་སོ་ལྔ་རྗེའི་ཞལ་གཟིགས་ལྟར་བྲིས་པ་དེ་ཙམ་ཞིག་ཁྱད་པར་དུ་གནང་། ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་དང་།

༡༡ སོག་ཡུལ་ཁུ་རེ་བཀའ་འགྱུར་པར་མ། དེ་རྗེས་ཕྱི་སོག་ཡུལ་གྱི་ཨུརྒའི་ཆོས་སྡེ་ཆེན་པོ་དཱ་ཁུ་རེའམ་རི་བོ་དགེ་རྒྱས་དགའ་ལྡན་བཤད་སྒྲུབ་གླིང་ངམ་དེང་སང་སོག་ཡུལ་རྒྱལ་ས་ཨུ་ལང་ཧྦ་ཐུར་(རྒྱལ་ས་དཔལ་ཐུལ་དམར་པོ་)ཀྱི་དགའ་ལྡན་དགོན་པར་སྡེ་དགེ་བཀའ་འགྱུར་པར་མར་ཕྱི་མོ་བྱས་ནས་

བཀའ་འགྱུར་པར་སྐྲུན་དབུ་བརྩམས་ཀྱང་མཇུག་མ་རྫོགས་པར་རིམ་པར་ལུས་པ་ལ། ཁལ་ཁ་རྗེ་བཙུན་དམ་པ་སྐུ་ཕྲེང་བརྒྱད་པ་ངག་དབང་བློ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་(1870-1924)དང་། ཨེརྟེ་ནེ་ཆེ་ཚང་ནོ་ཡོན་དོན་གྲུབ་ལྷ་མོ་རྣམ་གཉིས་ནས་པར་གཞི་ལེགས་པར་བསྒྲུབ་དགོས་པའི་བཀའ་ལུང་ཕེབས་པར་བརྟེན། སླར་ཡང་ཕྱི་ལོ། ༡༩༠༨ ལོར་མུ་མཐུད་ལས་འཕྲོ་སྒྲིག་གནང་མཛད་ནས། ཕྱི་ལོ། ༡༩༡༠ ལོར་པོད་བརྒྱ་དང་ལྔ་མཇུག་ལེགས་པར་གྲུབ་ནས་པར་ཤིང་ཆོས་སྡེ་ཆེན་པོ་ཧྲུ་ཁུ་རེའི་བཞུགས་པའི་ཆ་ནས་སོག་ཡུལ་ཁུ་རེ་བཀའ་འགྱུར་དུ་གྲགས། པར་མ་འདིའི་སྐོར་རྒྱ་གར་མཁས་པ་ལོ་ཀེ་ཤ་ཙན་དྲ་ཡི་དཔྱད་རྩོམ་ཡོད། Lokesh Chandra, A Newly Discovered Urga Edition of the Tibetan Kanjur, Indo-Iranian Journal, III, 1959, pp. 175-191 and Transcription of the Introductory Part of the Urga Edition of the Tibetan Kanjur, ibid. pp. 192-203.

༡༢ ཞོལ་བཀའ་འགྱུར་པར་མ། དེ་རྗེས་འབྲི་གུང་སྒོ་ལྷོག་རིན་པོ་ཆེ་ངེས་དོན་བསྟན་འཛིན་ཆོས་ཀྱི་དབང་པོ་ནས་སྣར་ཐང་གསུང་པར་བགྲེས་སྙིན་ཆེ་ཞིང་། ལི་ཐང་དང་སྡེ་དགེའི་བཀའ་འགྱུར་པར་མ་དབུས་ཕྱོགས་ནས་ས་ཁད་འགྲུངས་སྟབས་གདན་ཞུ་དཀའ་བར་མ་ཟད་དབུས་ཕྱོགས་སུ་བཀའ་འགྱུར་པར་ཤིང་དགོས་གལ་ཆེ་བར་དགོངས་ཏེ། ༧གོང་ས་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པ་ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཚོ་མཆོག་(1876-1933)ལ་པར་གྱི་འགྲོ་གྲོན་དངོས་འབུལ་འབོར་ཆེན་ཕུལ་བ་དང་སྙགས་གསོལ་བ་བཏབ་དོན་བཞིན་ཞལ་བཞེས་ཐོབ་ཅིང་། བོད་གཞུང་ནས་ཐུགས་འགན་བཞེས་ཏེ། ཕྱི་ལོ། ༡༩༢༠ ལོར་གཙོ་བོ་སྣར་ཐང་བཀའ་འགྱུར། རྒྱལ་རྩེ་ཐེམ་སྤང་མ། སྡེ་དགེ་བཀའ་འགྱུར་སོགས་ལ་དཔེ་ཁུངས་ཐུབ་རྣམས་གཞིར་བཞག་གིས་པར་སྐྲུན་དབུ་བཙུགས་ནས་ཕལ་ཆེར་གྲུབ་གྲབས་སྐབས། ཕྱི་ལོ། ༡༩༣༣ ལོར་༧གོང་ས་མཆོག་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་མོད། ར་སྒྲེང་སྐུ་འཕྲེང་ལྔ་པ་ཐུབ་བསྟན་འཇམ་དཔལ་(1912-1947)དང་། སྲིད་བློན་གླང་མདུན་གུང་ཀུན་དགའ་དབང་ཕྱུག་རྣམ་གཉིས་སྐབས་མཇུག་གཙང་མ་བསྒྲིལ་ཏེ། ཕྱི་ལོ། ༡༩༣༤ ལོར་དཀར་ཆག་བརྩིས་པའི་པོད་བརྒྱ་ཐམ་པ་གསར་བཞེངས་གྲུབ་ནས་ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལའི་འདབས་རོལ་ཞོལ་པར་ཁང་གངས་ཅན་ཕན་བདེའི་གཏེར་མཛོད་གླིང་དུ་བཞུགས་པའི་ཆ་ནས་ཞོལ་བཀའ་འགྱུར་པར་མར་གྲགས། སྟབས་ཡག་པ་ཞིག་ལ་པར་ཤིང་འདི་ད་ལྟའང་ལྷ་ས་རྨེ་རུ་དགོན་པར་འགྲོ་བའི་བསོད་ནམས་ཞིང་དུ་བཞུགས། ཕྱི་ལོ། ༡༩༣༩ ལོར་སྟག་བྲག་སྤྲུལ་སྐུ་ངག་དབང་གསུང་རབ་དང་རྒྱལ་དབང་སྤྲུལ་སྐུ་ངག་དབང་བསྟན་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་མཚན་ཐོག་ནས། བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་མཉམ་མེད་ཤཱཀྱའི་རྒྱལ་པོའི་བཀའ་གངས་ཅན་འདིར་འགྱུར་རོ་ཅོག་གི་གསུང་པར་འཛམ་གླིང་སྤྱི་ནོར་གྱི་ལེགས་བཤད་འཕྲུལ་གྱི་ལྡེ་མིག་ཅེས་པའང་བརྩམས། ཞོལ་པར་དཀར་ཆག་ཏུ་མི་གསལ་ཡང་དོན་ལ་དེའི་ཞུས་དག་གཙོ་བོ་ཕུ་རིག་སྨྲ་བའི་དགེ་བཤེས་ཤེས་རབ་ཀྱིས་མཛད་ཡོད། དེ་ཡང་རང་གི་རྩ་བླ་གུང་ཐང་བློ་གྲོས་ཚང་ལ་ཕུལ་བའི་ཞུ་ཡིག་(རྗེ་བཙུན་ཤེས་རབ་རྒྱ་མཚོ་འཇམ་དཔལ་དགྱེས་པའི་བློ་གྲོས་ཀྱི་གསུང་རྩོམ་པོད་གཉིས་པ།

མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་གིས་པར་དུ་བསྐྲུན། 1982, P.120, 13-14.)ལས། བཀའ་འགྱུར་དཔར་བཞེངས་ཕལ་ཆེར་གྲུབ་ཟིན། བསྟན་འགྱུར་ཡང་ཀོ་བའི་ཐུགས་འདུན་མེད་དམ་སྙམ། ཞེས་གསལ་བས་ཀྱང་མཚོན།

༡༣ ཞ་ར་རི་ཁྲོད་བཀའ་འགྱུར་པར་མ། དེ་རྗེས་ངོར་པ་དཔོན་སློབ་འཇམ་དབྱངས་བློ་གཏེར་དབང་པོའི་(1847-1914)ཞལ་སློབ་ཞ་ར་དམ་ཆོས་བསྟན་པ་དཔལ་བཟང་པོ་(c. 1875-c.1945)ནས་བཀའ་འགྱུར་མདའ་ཚད་མ་པོད་ཆེན་དེ་དུམ་བུ་གཉིས་སུ་བགོས་ཏེ་དཔེ་ཐུང་པོད་གྲངས་ཉིས་བརྒྱ་དྲུག་གསར་དུ་བཞེངས་ནས་ཞ་ར་རི་ཁྲོད་དུ་བཞུགས་སུ་གསོལ་བའི་ཆ་ནས་ཞ་ར་རི་ཁྲོད་བཀའ་འགྱུར་ཞེས་གྲགས།

༡༩ ཆབ་མདོ་བཀའ་འགྱུར་པར་མ། ཕྱི་ལོ། ༡༩༥༠ ལོར་ཆབ་མདོ་ཡབ་ཚང་བློ་བཟང་དཀོན་མཆོག་(1907-1959)དང་། སྡེ་དགེའི་སྲས་མོ་བདེ་ཆེན་སྒྲོལ་མ་གཉིས་ནས་སྦྱིན་བདག་ཞུས་ཏེ་ལྷ་ས་པར་མ་ལ་ཕྱི་མོ་བྱས་པ་པོད་བརྒྱ་དང་གཅིག་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་བཞེངས་ནས་ཆབ་མདོ་དགོན་ཆེན་བྱམས་པ་གླིང་དུ་བཞུགས་སུ་གསོལ་བའི་ཆ་ནས་ཆབ་མདོ་བཀའ་འགྱུར་དུ་གྲགས། འདིའི་ཕྱི་མོ་ནི་ལྷ་ས་ཞོལ་པར་པར་སློག་བྱས་པ་རེད་ཟེར་སྒྲོལ་འདུག འདིར་སླས་པ། རྒྱལ་གསུང་མཐའ་མེད་འོད་སྟོང་སྤྲོ་བ་ཡིས། །སྐྱེ་འགྲོའི་མི་ཤེས་སྨག་རུམ་ཕམ་མཛད་ཅིང་། །ལས་ཅན་བློ་གྲོས་པདྨ་ཁ་འབྱེད་པའི། །བཀའ་འགྱུར་མེ་ཤེལ་དབང་པོ་འདི་ཀོ་རྨད། །སྐྱོང་བཞིན་མངར་བའི་དཔལ་སྟེར་ཞིམ་པའི་རོ། །བཀའ་འགྱུར་སྦྲང་རྩིའི་བཅུད་ཀྱི་ཉིང་ཁུ་འདི། །བགྲོད་དཀའ་འཕགས་པའི་ཡུལ་ནས་གདན་དྲངས་པའི། །ངལ་བ་བྱེ་བས་བསགས་པའི་ཡིད་བཞིན་ནོར། །དཔག་མེད་བཀའ་འགྱུར་མེ་ལོང་གཙང་མའི་ངོས། །ཚིག་དང་དོན་གྱི་ནོར་འཁྲུལ་ཆ་ཙམ་ཡང་། །གོས་པའི་ངང་ཚུལ་རྒྱལ་བའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས། །བསྒྲིམས་ཏེ་བསྐྱལ་བར་གཟིགས་ཀྱང་དམིགས་སུ་མེད། །ལུས་ཀྱི་ཤིང་སྡོང་དད་གུས་འབྲས་མང་གི །ཁུར་གྱིས་དུད་དེ་ལག་སོར་པད་འདབ་ཀྱང་། །བཀའ་འགྱུར་ཟླ་ཟེར་ཕོག་པས་ཟུམ་བཞིན་དུ། །ཇེ་ལྟར་བྱོན་ཚུལ་ལོ་རྒྱུས་རགས་ཙམ་བགོད། །ཞེས་བྱ་བ་ནི་བར་སྐབས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའོ། །

ང༽ བསྟན་འགྱུར་གྲུབ་རིམ།

༡ ཞྭ་ལུ་བསྟན་འགྱུར། དེ་ཡང་སྣང་ཐང་གི་བཀའ་འགྱུར་ཕྱོགས་སྒྲིག་བྱས་པ་ཡན་ཆད་གོང་དང་འདྲ་ཞིང་། དེ་རྗེས་རབ་བྱུང་དྲུག་པའི་ཤིང་ཁྲི། ཕྱི་ལོ། ༡༣༣༩ ལོར་ཞྭ་ལུ་སྐུ་ཞང་ཀུན་དགའ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་སྦྱིན་བདག་མཛད་དེ་བསྟན་འགྱུར་བྲིས་མ་ཆ་ཚང་ཞིག་བཞེངས་སྐབས་བུ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེ་ཞུ་དག་མཛད་མཁན་དུ་གདན་དྲངས་ཡོད། དེ་ཡང་བུ་སྟོན་གྱིས་མཛད་པའི་ཞྭ་ལུའི་བསྟན་འགྱུར་དཀར་ཆག་གམ་བསྟན་བཅོས་འགྱུར་རོ་འཚལ་གྱི་དཀར་ཆག་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་དབང་གི་རྒྱལ་པོའི་ཕྲེང་བ་(Toh. No. 5205 La 119a7-b3)ལས། སྐུ་ཞང་ཆེན་པོ་ཀུན་དགའ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས། དབུས་གཙང་

གི་ས་ཆ་ན་ཡོད་པའི་ཡིག་མཁན་གང་མཁས་མཁས་རྣམས་མཁས་བདུས་སུ་སྤྱན་དྲངས་ཏེ། ལུང་དང་རིགས་པ་སྨྲ་བའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཤཱཀྱ་སེངྒེ་དང་། དར་མ་བྱང་ཆུབ་དང་། གཞོན་ནུ་འཕེལ་རྣམས་ཀྱིས་ཞལ་ཏ་ལེགས་པར་བགྱིས་ཏེ། ཆོས་གྲྭ་ཆེན་པོ་སྣར་ཐང་ན་བཞུགས་པའི་བསྟན་བཅོས་འགྱུར་རོ་འཚལ་ལ་ཕྱི་མོ་ཞུས་ཤིང་། དེ་ན་མི་བཞུགས་པའི་ཕྱི་མོ་དཀོན་པ་དང་། གསར་དུ་འགྱུར་པ་རྣམས། དབུས་གཙང་གི་ཆོས་གྲྭ་ཆེ་ཆུང་རྣམས་ནས་འབད་པ་ཆེན་པོས་བཙལ་ཏེ། ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་སྟོང་ཕྲག་གཅིག་ཙམ་བསྣན་ཞིང་། ཕྱི་མོ་ན་བཞུགས་པའི་བློས་པ་ཀུན་དོར་ནས། ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའི་བསྟན་བཅོས་སྟོང་ཕྲག་གསུམ་དང་སུམ་བརྒྱ་དགུ་བཅུ་རྩ་གཉིས་བཞུགས་སོ། །འདི་རྣམས་ཤིང་ཕོ་ཁྱིའི་ལོ་ཟླ་བ་བརྒྱད་པའི་ཚེས་གཅིག་ལ་དབུ་བཙུགས་ནས་ལོ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཚེས་བཅོ་ལྔ་ལེགས་པར་གྲུབ། ཅེས་གསལ་བ་ལྟར་དང་། སྐྲིག་རིམ་ནི་དེ་ཉིད་(La 4b5-5a1)ལས། འདིར་མཆོག་དང་དམན་པའི་གོ་རིམ་གྱིས། ཐོག་མར་ནང་རིག་པའི་བསྟན་བཅོས་ཏེ། དེ་ཡང་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་དང་། ཐུན་མོང་བ་དང་། ཐེག་པ་ཆུང་ངུའི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་དང་། གཏན་ཚིགས་རིག་པ། སྒྲ་རིག་པ། གསོ་བ་རིག་པ། བཟོ་རིག་པའི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་རིམ་པར་དགོད་ཅིང་། གཞན་ཡང་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་ཆེན་པོ་དག་གིས་མཛད་པའི་བསྟན་བཅོས་གཅེས་ཤིང་དཔེ་དཀོན་པ་ཅི་རིགས་པ་བཅས་པ་རིམ་པར་དགོད་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་ཡུལ་ཁྱད་པར་ཅན་ལ་ཕྱག་འཚལ་བ་ནི། ལེགས་པ་ཐམས་ཅད་ཐོབ་པའི་རྒྱུའི་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། སྐྱེས་བུ་དམ་པ་རྣམས་ཀྱི་མཛད་སྤྱོད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཡུལ་ཁྱད་པར་ཅན་ལ་མཆོད་པར་བརྗོད་པའི་ཚུལ་གྱིས་བསྟོད་པའི་ཚོགས་རྣམས་བཀོད་འདི་ལྟ་སྟེ། ཀ་པ་ལ། ཞེས་དང་། (La 10a1-2)ད་ནི་རིག་པའི་གནས་ལྔ་ལས། ནང་པའི་བསྟན་བཅོས་ལ། འབྲས་བུ་སྔགས་དང་། རྒྱུ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཐེག་པའི་སྐོར་གཉིས་ལས། དང་པོ་འབྲས་བུ་སྔགས་ཀྱི་ཐེག་པའི་སྐོར་ནི། ཀ་པ་ལ། དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྡུས་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ། ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་ཐོག་མར་བསྟན་འགྱུར་སྤྱིའི་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་བསྟོད་ཚོགས་དང་། དེ་ནས་བསྟན་བྱ་མཆོག་དང་དམན་པའི་གོ་རིམས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་ནང་རིག་དང་། ནང་རིག་གི་ནང་ནས་སྔགས་དང་། སྔགས་ཀྱི་ནང་ནས་བུ་སྟོན་གྱིས་དུས་འཁོར་རྒྱུད་ཀྱི་ཡང་རྩེར་བཟུང་བའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་དབུར་བཀོད་ཡོད། །གོ་རིམ་འདི་ནི་ཕྱིས་སུ་བཞེངས་པའི་བསྟན་འགྱུར་ཀུན་གྱི་ཕྱི་མོ་དམ་པར་གྱུར། འོན་ཀྱང་ཅུང་ཟད་མི་མཐུན་པ་ནི། པེ་ཅིན་དང་སྣར་ཐང་བསྟན་འགྱུར་དུ་རྒྱུད་ཀྱི་དབུ་བུ་སྟོན་ལྟར་དུས་འཁོར་ནས་བཟུང་ཡོད་ཀྱང་། ཅིག་ཤོས་སྡེ་དགེའི་བསྟན་འགྱུར་རྒྱུད་ཀྱི་དབུ་ཀྱེ་རྡོར་ནས་བཟུང་ཡོད། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་ག་ཤམ་གསལ་སྡེ་དགེའི་བསྟན་འགྱུར་དཀར་ཆག་ལས། རྒྱུད་འགྲེལ་གྱི་བཞུགས་ཚུལ་ལ་སོགས་པ་ཅུང་ཟད་རེ་ནི་ངོར་ཆེན་རྡོ་རྗེ་འཆང་ལ་སོགས་པའི་དཀར་ཆག་དང་ཡང་ལེགས་པར་བསྟུན་ནོ། །ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་ས་སྐྱ་པས་ཀྱེ་རྡོར་རྒྱུད་

ཀྱི་ཡང་རྗེར་བཟུང་བའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་ཡིན། ཞྭ་ལུའི་བསྟན་འགྱུར་དུ་གྲགས་པའི་བསྟན་འགྱུར་ཀུན་གྱི་ཕྱི་མོ་འདི་ལ་པོད། ༡༢༩ བཞུགས་ཡོད།

༢ སྣེ་གདོང་བསྟན་འགྱུར། དེ་རྗེས་རབ་བྱུང་དྲུག་པའི་ཆུ་སྟག ཕྱི་ལོ། ༡༣༦༢ ལོར་ཏའི་སི་ཏུ་བྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་སྦྱིན་བདག་གནང་ནས་བསྟན་འགྱུར་བྲིས་མ་ཆ་ཚང་ཞིག་སྣེ་གདོང་དུ་བཞེངས་པའི་དཀར་ཆག་བུ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེའི་སློབ་མ་སྒྲ་ཚད་པ་རིན་ཆེན་རྣམ་རྒྱལ་(1290-1364)གྱིས་བརྩམས་ཡོད། དེ་ཡང་སྣེ་གདོང་བསྟན་འགྱུར་དཀར་ཆག་གམ་བསྟན་བཅོས་འགྱུར་རོ་འཚལ་གྱི་དཀར་ཆག་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་རིན་པོ་ཆེའི་ཟ་མ་ཏོག་(Toh. No. 5249, Sa 113a4-b2)ལས། ཁྲིམས་གཉིས་ཀྱི་མངའ་བདག་ཏའི་སི་ཏུ་བྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཚན་(1302-1364)གྱིས་ཐུགས་ཀྱིས་དགོངས་ནས་ཇི་ལྟར་བཀའ་སྩལ་པ་བཞིན་དུ་དཔོན་པཎྜི་དཀོན་མཆོག་གིས་དབུས་གཙང་ན་ཡོད་པའི་ཡིག་མཁན་གཟབ་བཤར་མཁས་པ་རྣམས་མཁས་བཏུས་སུ་སྤྱན་དྲངས་ཏེ། ཞྭ་ལུ་གསེར་ཁང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་ན་བཞུགས་པའི་བསྟན་བཅོས་འགྱུར་རོ་འཚལ་ལ་ཕྱི་མོ་ཞུས་ཤིང་། དེར་མ་ཚུད་པའི་ཕྱི་མོ་དཔེ་དཀོན་པ་ཕྱིས་རྙེད་པ་དང་། གསར་དུ་འགྱུར་པ་ཉི་ཤུ་རྩ་བདུན་བསྣན་པ་དང་བཅས་འདི་ཉིད་ཀྱི་དཔེ་སྤྱིའི་དོན་ལ་སྒྲོ་སྐུར་གྱི་མཐའ་སྤང་བ་དང་། ཡི་གེའི་བཟ་གསར་རྙིང་རྣམས་དག་པར་འཆོས་པ་དང་། ཡིག་མཁན་རྣམས་ལ་ལེགས་པའི་སྣན་བསྐུལ་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཤཱཀྱའི་དགེ་སློང་གདན་གཅིག་གི་བརྟུལ་ཞུགས་འཛིན་པ་བསོད་ནམས་དཔལ་བཟང་པོས་གཟབ་བཤར་གཉིས་ཀའི་གྲྭ་རྣམས་ཞལ་ཏ་བགྱིས་ཤིང་། ཁྱད་པར་དུའང་ཐུགས་ཀྱི་སྐོར་རྣམས་ལུང་དང་རིགས་པ་སྨྲ་བའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཤཱཀྱ་འོད་དང་། མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྐོར་རྣམས་ལུང་དང་རིགས་པ་སྨྲ་བའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་བྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་ཞལ་ཏ་ལེགས་པར་མཛད་དེ། ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་སྟོང་ཕྲག་གསུམ་དང་བཞི་བརྒྱ་ཉི་ཤུ་རྩ་དགུ་བཞུགས་པ་འདི། ཆུ་ཕོ་སྟག་གི་ལོའི་ཟླ་བ་དྲུག་པའི་ཚེས་བརྒྱད་ལ་དབུ་བཙུགས་ནས་ལོ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཟླ་བ་བཅུ་པའི་ཚེས་བཅུ་བཞིར་ཡོངས་སུ་གྲུབ། ཅེས་གསལ་བ་ལྟར་དང་། གོང་གི་སྣེ་གདོང་བསྟན་འགྱུར་ལ་པོད་གྲངས། ༢༠༢ བཞུགས་ཡོད།

༣ རྒྱལ་རྩེ་བསྟན་འགྱུར། ཡང་འདིར་རྒྱལ་རྩེ་བསྟན་འགྱུར་བྲིས་མའི་སྐོར་ཡང་ཞར་བྱུང་གི་ཚུལ་དུ་གསལ་བཤད་ཞུ་རྒྱུ་ནི། ལྕགས་ཕག་ཕྱི་ལོ། ༡༤༣༡ ལོར་རྒྱལ་རྩེ་སྡེ་སྲིད་རབ་བརྟན་ཀུན་བཟང་འཕགས་པས་རྒྱལ་རྩེ་ཐེམ་སྤང་མ་ཞེས་པའི་བཀའ་འགྱུར་བཞེངས་རྗེས་རྒྱལ་རྗེར་བསྟན་འགྱུར་ཡང་ཚར་གཉིས་བཞེངས་འདུག དེ་ཡང་ཕྱི་མོ་ཁོ་བོ་གཅིག་པོར་ཡོད་པའི་རྒྱལ་རྩེ་ བྲིས་མའི་དཔྱིག་གཉེན་གྱི་མཛོད་རང་འགྲེལ་མཇུག་བྱང་(Gu 395b5)ལས། རྟའི་སྲིད་(སྲི)དུ་རབ་བརྟན་ཀུན་བཟངས་འཕགས་ཞེས་མཚན་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་འདི་ཉིད་ཀྱིས། སེམས་པ་(དཔའ་)ཆེན་པོ་ཆོས་ཀྱི་རིན་ཆེན་གྱིས་གཙོ་མཛད། བླ་མ་དམ་པ་རྣམས་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་དགོངས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་

བྱ་བ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་དུ་དར་ཞིང་རྒྱས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དང་། བསྟན་པ་འཛིན་པ་(པའི་)སྐྱེས་བུ་དམ་པ་རྣམས་སྐུ་ཁམས་བཟང་ཞིང་སྐུན་(སྐུ་)ཚེ་བརྟན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དང་། བསོད་ནམས་ཆེན་པོའི་དཔལ་གྱི་གཟི་བྱིན་ལ་མངའ་འབྱོར་པ། ཡབ་རྗེ་དམ་པ་ནང་ཆེན་ཀུན་དགའ་འཕགས་པ་དང་། ཡུམ་དང་ལྷན་དཔོན་མོ་བཟང་མོ་དཔལ་བ་དང་། གཅུང་པོ་ནང་ཆེན་རབ་འབྱོར་བཟང་པོ་ལ་སོགས་པ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་ཚོགས་གཉིས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་རྒྱ་ཆེན་པོ་(Gu 396a1)བསྐྱེད་ཅིང་། བདེ་སྐྱིད་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་མ་ལུས་པ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་དང་། བླ་ན་མེད་པའི་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དུ། གངས་ཅན་དུ། བཀའ་འགྱུར་རོ་ཅོག གསེར་ལས་བཞེངས་པ་དང་། དེའི་མདོ་རྒྱུད་ཀྱི་དགོངས་པ་འགྲེལ་པ། ཤེས་བྱ་རིག་པའི་གནས་བསྟན་(གཏན་)ལ་འབེབས་པའི་བསྟན་བཅོས། ས་བཅུའི་དབང་ཕྱུག་རྣམས་དང་། མཁས་གྲུབ་ཆེན་པོ་དུ་མས་མཛད་པ། རྒྱ་གར། ཁ་ཆེ་དང་། ཨུ་རྒྱན་དང་། ཤམྦྷ་ལ་དང་། ཛྷོ་ལནྡྷའི་གླིང་དང་། སིངྒ་ལའི་གླིང་དང་། གསེར་གླིང་དང་། ཟངས་གླིང་དང་། ཟ་ཧོར་དང་། བལ་ཡུལ་དང་། ལི་དང་རྒྱའི་ཡུལ་ནས། བོད་ཡུལ་དུ་འགྱུར་རོ་ཅོག་གི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་ཐུགས་དམ་དུ་བཞེངས་ཤིང་། སླར་ཡང་ཆོས་རྒྱལ་རབ་བརྟན་ཀུན་བཟང་འཕགས་པ་དང་། ས་ཆེན་ཆོས་བཞིན་དུ་སྐྱོང་བའི་མི་དབང་ཆེན་པོ་བཀྲ་ཤིས་འཕགས་པ་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་དགོངས་པ་རྫོགས་ཤིང་། ཆག་(ཆབ་)སྲིད་རྒྱས་པ་དང་། རང་གཞན་གྱི་རྒྱུད་ལ་ཚོགས་གཉིས་རྫོགས་ནས། རྣམ་མཁྱེན་ཐོབ་པའི་ཆེད་དུ། ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་བཀྲ་ཤིས་རབ་བརྟན་དཔལ་བཟང་པོས། བཀའ་འགྱུར་རོ་ཅོག་རྒྱུད་མར་གསེར་ལས་བཞེངས་པ་དང་། བསྟན་བཅོས་འགྱུར་རོ་ཅོག་རྒྱུད་མར་ཐུགས་དམ་དུ་ཞེངས་(བཞེངས་)པ་ལས། བསྟན་བཅོས་འདི་མངོན་པ་མཛོད་ཀྱི་རྩ་འགྲེལ་ཞེས་བགྱི་བ་རང་གི་ཡིད་(ཡི་)དམ་དུ་བགྱིས་ཤིང་བཞེངས་པ་འདི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་འབྱུང་པར་(བར་)གྱུར་ཅིག་ཅེས་གསལ་བ་ལྟར་ཆོས་རྒྱལ་རབ་བརྟན་ཀུན་བཟང་འཕགས་ཀྱིས་བཀའ་འགྱུར་རྗེས་སུའང་བསྟན་འགྱུར་བཞེངས་པར་གསལ་པོར་ཆགས། དེ་རྗེས་ཆོས་རྒྱལ་རབ་བརྟན་ཀུན་བཟང་འཕགས་ཀྱི་དགོངས་རྫོགས་ཆེད་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་བཀྲ་ཤིས་རབ་བརྟན་དཔལ་བཟང་པོས་བཀའ་འགྱུར་རོ་ཅོག་གསེར་ལས་བཞེངས་པར་མ་ཟད་བསྟན་བཅོས་འགྱུར་རོ་ཅོག་བཞེངས་པའི་ནང་ཚན་ཞིག་བསྟན་བཅོས་མངོན་པ་མཛོད་ཀྱི་རྩ་འགྲེལ་འདི་ཡིན་པར་གསལ། བཀྲ་ཤིས་རབ་བརྟན་དཔལ་བཟང་པོས་བཞེངས་པའི་བཀའ་འགྱུར་དང་། བསྟན་འགྱུར་གྱི་ཞུས་ཆེན་པའི་སྐོར་ཡང་ཏཱའི་སི་ཏུ་པ་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་ཀྱི་བཀའ་འབུམ་ན་པ་སྒྲུབ་བརྒྱུད་ཀརྨ་ཀཾ་ཚང་བརྒྱུད་པ་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་རབ་འབྱམས་ནོར་བུ་ཟླ་བ་ཆུ་ཤེལ་གྱི་ཕྲེང་བ་(Na 1a1-2a4)ལས། ཞྭ་ལུ་ལོ་ཆེན་ཆོས་སྐྱོང་བཟང་པོ་(1441-1527)ནི། འགོས་ཁུག་པ་ལྷ་བཙས་དང་། འགོས་ཆོས་གྲུབ།(Ueyama Taishun སློབ་དཔོན་

ཆེན་མོ་ཨུ་ཨེ་ཡ་མའི་འགོས་ཆོས་གྲུབ་རྒྱལ་རིགས་ཡིན་ཚུལ་བཤད་གསར་དེ་རྩ་བ་ནས་མི་བདེན་) འགོས་ལོ་ཙཱ་
བ་གཞོན་ནུ་དཔལ་རྣམས་འཁྲུངས་པའི་གདུང་རིགས་ལས་ཡབ་དཔོན་བསམ་གྲུབ་དཔལ་བཟང་
དང་། ཡུམ་རིན་ཆེན་ཆོས་འཛོམ་གྱི་སྲས་སུ་ལྕགས་མོ་བྱ་ལོར་འཁྲུངས་ཞེས་པ་ནས་རྒྱལ་མཁར་རྩེ་
བའི་བཀའ་བསྟན་གསར་བཞེངས་ཀྱི་ཞུས་ཆེན་ཡང་མཛད། ས་སྐྱར་ཕེབས་བདག་ཆེན་རྒྱ་གར་བ་སྐུ་
མཆེད་ལས་དམར་པོ་སྐོར་གསུམ་སོགས་དབང་ལུང་འགའ་རེ་གསན། སློབ་དཔོན་གསལ་གྲགས་
ལས་ས་སྡེ་ལྔ་(D Nos. 4035-42, Tshi-Ḥi)དང་། སློབ་དཔོན་རྒྱལ་མཚན་རྡོ་རྗེ་ལ་གཤེད་དམར་ལྷ་
ལྔའི་དབང་ཞུས། དེ་ནས་ལྷ་སར་ཕེབས་ཇོ་ཤཱཀ་དང་། བསམ་ཡས་དང་། གདན་ས་མཐིལ་རྣམས་
མཇལ། སྣེ་གདོང་དུ་བདག་པོ་ཀུན་ལེགས་པའི་ངོར་མཚན་བརྗོད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་དབུ་མ་དགའ་བས་
མཛད་པ་(D No. 2540, Gu)བསྒྱུར། དབང་ལུང་འགའ་རེ་ཡང་ཞུས། གངས་དཀར་རྡོ་རྗེ་གདན་པ་
ལ་དབང་ལུང་འགའ་ཞིག་ཞུས། བརྟག་གཉིས་སྐད་དོད་ངོ་སྤྲོད་ཕུལ། ཞྭ་དམར་སྤྱན་སྔ་མཇལ།
བདག་རྐྱེན་བཟང་པོ་སྦྱལ། སྟག་ལུང་ངག་དབང་གྲགས་པ་མཇལ། གུར་གྱི་རྒྱུད་(D No. 419, Ṅa)
ལ་འགྱུར་བཅོས་དང་། སྨྲའི་རི་མོ་སོགས་ཕུལ། སྔ་ཕྱིར་དབང་ལུང་འགའ་ཞིག་ཀྱང་ཞུས། གོ་རམས་
པ་ལས་དབུ་མ་འཇུག་པའི་བཤད་པ་སོགས་གསན། སྤྱན་སྔ་ཆོས་གཉིས་པའི་ངོར་མཛོད་འགྲེལ་འདོད་
འཇོ་ལས་འཕྲུལ་འགྱུར་མཛད། ཞྭ་དམར་བཞི་པའི་ཐུགས་བཞེད་བཞིན་མཛོད་འགྲེལ་གནམ་ལྕགས་
ཐོག་ཟེར་བསྒྱུར། ཅེས་དང་། (2b4-6)དེ་ནས་ཞ་ལུའི་(ད་ལྟ་ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལར་བཞུགས་པའི་ཞ་ལུའི་དྲི་མེད་
གྲགས་པའི་མདོའི་རྒྱ་དཔེ་འདི་ཞ་ལུ་ལོ་ཆེན་ཕྱག་དཔེ་ཡིན་པ་བརྒྱ་ཆ་བརྒྱ་ཐམ་པ་ཐག་གཅོད་མི་ནུས་ཀྱང་ལོ་ཆེན་
འདིའི་འཕྲིན་ལས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད།)གདན་སར་ཕེབས། ཞེས་པ་ནས། བློ་བརྟན་གྱི་མཛོད་འགྲེལ་(D
No. 4421,Tho)དང་། འཇམ་དཔལ་བརྡ་སྤྲོད་པ་(D Nos. 4280-81, Re)སོགས་ཐོན་ཆད་བོད་ཡུལ་
འདིར་མ་གྲགས་པའི་མདོ་སྔགས་དང་། རིག་གནས་ཀྱི་གཞུང་མང་པོ་བསྒྱུར། ཅེས་གསལ་བ་ལྟར་
རྒྱལ་རྩེའི་བསྟན་འགྱུར་ཞྭ་ལུ་ལོ་ཆེན་གྱིས་ཞུས་ཆེན་མཛད་པར་མངོན། འོན་ཀྱང་མཛོད་རང་འགྲེལ་
མཇུག་བྱང་བྱུང་བ་ལ་ཞུས་ཆེན་གནང་མཁན་ནི་མཁས་པ་གཞན་ཞིག་ཡིན་པ་ཐག་གིས་ཆོད། གང་
ལགས་ཟེར་ན་འདི་ལ་མ་དག་པ་ཤིན་ཏུ་མང་བའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ཡིན།

༥ འཕྱོང་རྒྱས་འཕྱིང་བར་སྟག་རྩེའི་ཕོ་བྲང་བསྟན་འགྱུར། དེ་ཡང་འཕྱོང་རྒྱས་འཕྱིང་བར་སྟག་
རྩེའི་བསྟན་འགྱུར་དཀར་ཆག་གམ་བསྟན་བཅོས་འགྱུར་རོ་འཚལ་གྱི་དཀར་ཆག་འཛེག་རྟེན་གསུམ་
གྱི་བདེ་སྐྱིད་པད་ཚལ་བཞད་པའི་ཉིན་བྱེད་(Tso 142a5)ལས། ཞྭ་ལུ་གསེར་ཁང་གི་གཙུག་ལག་
ཁང་དུ་བཞུགས་པའི་བསྟན་བཅོས་འགྱུར་རོ་འཚལ་ལ་ཕྱི་མོར་བགྱིས་པ་ཆོས་སྡེ་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྡན་
འབྲས་སྤུངས་དང་། སེ་ར་ཐེག་ཆེན་གླིང་དང་། ར་ས་འཕྲུལ་སྣང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་། འཕྱོང་རྒྱས་རི་
བོ་བདེ་ཆེན་སོགས་བསྟན་འགྱུར་བཞུགས་པ་རྣམས་དང་བསྡུར་པའི་ལྷད་ཞུགས་ཀྱི་སྐྱོན་རྣམས་

གནས་ལྔ་རིག་པ་དཀོན་མཆོག་ཆོས་གྲགས་(རྣམ་གླིང་པཎ་ཆེན་དཀོན་མཆོག་ཆོས་གྲགས[1646-1718]) ཀྱིས་གཙོས་ཕྲུམ་པ་འཕྲིན་ལས་དཔལ་བཟང་དང་། འདར་པ་བློ་གསལ་བསྟན་འཛིན། གྲུབ་གླིང་བློ་བཟང་དངོས་གྲུབ། འཇུན་པ་ཕུན་ཚོགས་རྒྱ་མཚོ། ལྷུང་བརྩུན་ཕུན་ཚོགས་རྒྱ་མཚོ། ཟུར་ཁང་པ་ངག་དབང་དཔལ་བཟང་། རྒྱལ་ཐང་པ་ངག་དབང་དཔལ་འབྱོར། བདེ་སྐྱིད་རབ་བརྟན་པ་དཔལ་འབྱོར་རྒྱ་མཚོ། རྒྱལ་སར་སྒང་པ་དཀོན་མཆོག་སོགས་བརྡ་དག་རིག་གནས་ལ་བྱང་ཆུབ་པ་རྣམས་ཀྱི་རོགས་བཞི་དགའ་(b1)སོགས་དྲུག་དང་བཅས་པས་ཞུས་ཆེན་ཡང་དག་བྱེད་བཅུག དཀར་ཆག་རྙིང་པ་ནས་དཔེ་འབབ་པས་བཅལ་ཡང་མ་རྙེད་པ་སོགས་སླར་རྗོང་རྒྱུ་རྣམས་ལ་མཆན་བྲིས་བཏབ་དོར་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་བུ་སྟོན་ནས་དེང་སང་བར་གསར་བསྒྱུར་མདོ་སྔགས་རིག་གནས་ཀྱི་དཔེ་རྙིང་པ་ལུས་པ་ཁུངས་བཙུན་ཁྲོན་བདུན་བརྒྱ་དང་བརྒྱད་ཅུ་རྣམས་བསྣན་པ། སྟོད་མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ། སྨད་མདོ་ཁམས་སྒང་གསུམ། གཙང་ན་གཡས་རུ་དང་རུ་ལག་གཉིས། དབུས་ན་དབུ་རུ་དང་གཡོ་རུ་གཉིས་ཀྱི་ཁྲི་མ་འཁོར་རྒྱས་རྒྱལ་པོའི་ཕོ་བྲང་དུ་ཚར་གཉིས་བཞེངས་པའི་དོ་དམ་སྡེ་མོ་དགོན་པ་རྡོ་རྗེ་རྒྱལ་མཚན་དང་ཀླུ་གོང་ནུབ་པ་སྲི་གཅོད་ཚེ་ཐར། ལྷོ་དཀར་བ། ཨེ་པ་ལྗོན་ནོར་བུ་ཅན་བཞི། ཞུས་དག་པ་ལྷ་མགོན་རྡོ་རྗེ་ཅན་དྲུག ཁྲིངས་ལྗོན་རབ་བརྟན་དང་སྡེ་མོ་དར་རྒྱས་སོགས་བརྒྱ་ཉེར་བདུན། གོས་བཟོ་བ་བཟད་པ་ལྷུན་གྲུབ་རྡོ་རྗེ། ཤིང་བཟོ་བ་གྲ་ཕྱི་འགྲུབ་སྦྱོར། ལྕགས་བཟོ་བ་གྲ་ནང་འབྲས་བཟང་། བསྟོ་བཟོ་བ་འཁོར་རྒྱས་རྟ་རབ་རྣམས་ཀྱིས་མེ་ཡོས་(1687)ནས་འབྲུག་(1688)གི་བར་ལ་དངོས་གཙང་ལེགས་པར་གྲུབ་བོ།། ཞེས་དང་། (145a3-7)ཅེས་གངས་ལྗོངས་འདིར་བསྟན་འགྱུར་གྱི་དཀར་ཆག་ཇི་སྙེད་ཅིག་བཞུགས་པའི་ནང་ནས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་བུ་སྟོན་རིན་ཆེན་གྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པའི་རིན་པོ་ཆེའི་ཟ་མ་ཏོག་(འདི་སྣེ་གདོང་བསྟན་འགྱུར་གྱི་དཀར་ཆག་གི་མཚན་བྱང་ཡིན། ཅིག་ཤོས་བུ་སྟོན་རིན་ཆེན་གྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པའི་དཀར་ཆག་གི་མཚན་བྱང་ནི་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་དབང་གི་རྒྱལ་པོའི་ཕྲེང་བ་ཞེས་གསལ།)གཞིར་བཟུང་། མིའི་དབང་ཕྱུག་རིག་པའི་གནས་ལྔར་བློ་མིག་ཆེས་ཆེར་ཡངས་པ་ལྷ་སྲས་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོས་(1653-1705)ངེད་རང་རིང་པོར་འཚོ་བའི་ཐབས་སུ་བརྩོན་པོ་ཆེན་པོས་ཁུར་བླངས་ཏེ། བསྒྲུབས་པའི་དགེ་བ་བླ་མེད་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོའི་རྒྱུར་བསྔོས་པས་གནས་སྐབས་ཀྱི་བདེ་སྐྱིད་ཐམས་ཅད་ཞར་ལ་འབྱུང་ཞིང་རྣམ་འདྲེན་མཉམ་མེད་བུ་རམ་ཤིང་པ་ལྷགས་སྤྲི་སྐུ་བལྟམས་ནས་ཉིས་སྟོང་དྲུག་བརྒྱ་ཞེ་བརྒྱད་འདས་པ་བསྟོད་འགྲེལ་པའི་(ཕྱག་རྗོར་བསྟོད་འགྲེལ། D 1402, Ba 90a6) ལུགས་བེ་ཧྲ་ཕར་འབོད་པ་རྣམ་འབྱུང་ཞེས་པ་ས་འབྲུག་ལོར་འཇིག་རྟེན་གསུམ་གྱི་བདེ་སྐྱིད་པད་འཚལ་བཞད་པའི་ཉིན་བྱེད་འདིའང་།། །།ཟ་ཧོར་གྱི་བན་རྒན་གདོང་དྲུག་བསྙེམས་པའི་ལང་ཚོས་(1617-1682)སྤྱར་བའི་ཡི་གེ་པ་ནི་འཆམས་དཔོན་དགེ་སློང་ངག་དབང་དཀོན་མཆོག་གིས་བགྱིས་པ། ཞེས་གསལ། ཡང་སྣིང་འཁོར་རྒྱས་འཕྱིང་བར་སྐྱག་རྩེའི་ཕོ་བྲང་བསྟན་འགྱུར་དཀར་ཆག་ནི་ས

འབྲུག་ཕྱི་ལོ། ༡༦༨༨ ལོར་སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོས་(1653-1703)༸གོང་ས་ལྔ་པ་ཆེན་པོ་སྐུ་ངོ་མའི་གསུང་རྩོམ་ཡིན་ཁུལ་གྱིས་བརྩམས་ཀྱང་། དོན་ལ་༸གོང་ས་ལྔ་པ་ཆུ་ཁྱི་ཕྱི་ལོ། ༡༦༨༢ ལོར་སྐུ་གཤེགས་ཟིན་པས་དུས་མི་འགྲིག ཕྱོགས་མཚུངས་སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར་དཀར་ཆག་(D No.4569, Shri 306a6-b3)ལས། འཕྱོང་རྒྱས་འཕྱིང་བར་སྟག་རྩེའི་ཕོ་བྲང་དུ། ཞྭ་ལུ་གསེར་ཁང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་བསྟན་བཅོས་འགྱུར་རོ་འཚལ་ལ་ཕྱི་མོར་བགྱིས་ནས་ཡར་ལུང་པས་བཞེངས་པའི་སྟན་བཅོས་འགྱུར་རོ་འཚལ་ཉིད་ལས་རིམ་པར་བརྒྱུད་དེ་མཆེད་པའི་བུ་དཔེ་ཆོས་སྡེ་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྡན་འབྲས་སྤུངས་དང་། སེ་ར་ཐེག་ཆེན་གླིང་དང་། ར་ས་འཕྲུལ་སྣང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་དང་། འཕྱོང་རྒྱས་ལ་སོགས་པར་བཞུགས་པའི་ཕྱི་མོ་རྣམས་དང་། དེར་མ་བཞུགས་པ་བུ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་དེང་སང་གི་བར་གྱི་གསར་འགྱུར་དང་། མདོ་དང་སྔགས་དང་། རིག་གནས་ཀྱི་དཔེ་རྙིང་ཁུངས་བཙུན་པ་སྔར་མ་ཚུད་པ་རྣམས་དང་བཅས་པའི་ཁྲིན་བདུན་བརྒྱ་དང་བརྒྱད་ཏུ་ཙམ་བསྣན་པས། ཁྲིན་བསྡོམས་པར་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་སྟོང་ཕྲག་བཞི་དང་ཉིས་བརྒྱ་དགུ་ཙམ་བསགས་པ་ལ། མ་ཕྱིར་སྡེབ་ཀྱི་ཞུ་ཆེན་པ་རྣམ་གླིང་པཎ་ཆེན་དཀོན་མཆོག་ཆོས་གྲགས་(1646-1718)ཀྱིས་གཙོས་པའི་བརྡ་དག་དང་རིག་པའི་གནས་ལ་བྱང་ཆུབ་པ་རྣམས་ཀྱིས་བགྱིས་ཏེ་བཞེངས་ནས། དེའི་དཀར་ཆག་འཛིན་རྟེན་གསུམ་གྱི་བདེ་སྐྱིད་པད་ཚལ་བཞད་པའི་ཉིན་བྱེད་ཅེས་བྱ་བ། རྒྱལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ལྔ་པ་ཆེན་པོས་བརྩམས་སོ། །ཞེས་གསལ། གོང་ཞུས་འཕྱོང་རྒྱས་འཕྱིང་བར་སྟག་རྩེའི་ཕོ་བྲང་དུ་བཞེངས་པའི་བསྟན་འགྱུར་ལ་པོད་གྲངས། ༢༢༥ བཞུགས་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་དེ་ལ་ཕྱི་མོ་མཛད་དེ་བཞེངས་པའི་པེ་ཅིན་བསྟན་འགྱུར་པར་མ་དང་སྣར་ཐང་བསྟན་འགྱུར་པར་མ་ལའང་པོད་གྲངས། ༢༢༥ བཞུགས་འདུག

༥ པེ་ཅིན་བསྟན་འགྱུར་པར་མ། དེ་ཡང་གོང་ཞུས་འཕྱོང་རྒྱས་འཕྱིང་བར་སྟག་རྩེའི་ཕོ་བྲང་དུ་བཞེངས་པའི་བསྟན་འགྱུར་དེ་བཞིན་ཕྱིས་ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལར་བཞུགས་སུ་གསོལ་ཞིང་། དེ་ཉིད་ལ་ཕྱི་མོ་མཛད་ནས་པེ་ཅིན་བསྟན་འགྱུར་བཞེངས་ཡོད། དེ་ཡང་ཐུའུ་བཀྭན་ངག་དབང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱ་མཚོའི་(1680-1736)གསུང་བསྟན་འགྱུར་རིན་པོ་ཆེའི་དཀར་ཆག་བློ་གསལ་མགུལ་རྒྱན་ཅིནྟ་མ་ཎིའི་འཕྲེང་མཛེས་ཀྱི་པེ་ཅིང་པར་མ།(9b2-6)ལས། བསྟན་འགྱུར་གསར་དུ་བཞེངས་སྐབས་གོང་ས་ལྔ་པ་ཆེན་པོས། གོ་རིམ་སོགས་བྱིང་བུ་སྟོན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་བསྒྲིགས་པ་ལྟར་ལ། གལ་ཆེ་བ་གསར་དུ་སྣོན་དགོས་པ་རྣམས་བསྣན་ནས་བཞེངས་ཏེ་པོ་ཏ་ལར་བཞུགས་པའི་བསྟན་འགྱུར་རིན་པོ་ཆེ་འདི་ཉིད། འཇམ་མགོན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་སྲས་ཀྱི་ཐུ་བོ་འཇམ་དབྱངས་ཆོས་རྗེའི་(ཕྱི་ལོ།༡༣༧༩ ལོར་འཁྲུངས། ༡༤༡༦ འབྲས་སྤུངས་ཕྱག་བཏབ། ༡༤༤༩ ལོར་གཤེགས།)སྐུའི་ཡང་སྲིད་རྗེ་བཙུན་དམ་པ་ཧུ་ཐོག་ཐུས། རྒྱལ་བསྟན་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱ་ཆེར་སྤེལ་པའི་ཆེད་དུ། གོང་མ་བདེ་སྐྱིད་ཆེན་

པོར་ཞུས་ཏེ་སྤྲིན་དྲངས་ནས་མ་ཕྱི་བྱས་ཏེ་གསར་བཞེངས་མཛད་པ་ལ། རྗེ་བཙུན་འཇམ་པའི་
དབྱངས་ཉིད་མི་རྗེའི་རྣམ་པར་རོལ་བ་གོང་མ་བདེ་སྐྱིད་རྒྱལ་པོས་སྐྱེ་དགུའི་ཕན་བདེའི་རྩ་བ་རྒྱལ་
བསྟན་རིན་པོ་ཆེ་བླ་ནས་བླར་སྤེལ་ཞིང་དར་ལྡན་དོན་གཉེར་ཅན་རྣམས་ལ་ཟད་པ་མེད་པའི་ཆོས་ཀྱི་
སྦྱིན་པ་རྒྱ་ཆེར་སྤེལ་བའི་ཕྱིར་དུ། བཀས་དཔར་དུ་བསྐྲུན་པ་མཛད། ཅེས་གསལ། ཡང་སྐྱིང་གོང་མ་
གཡུང་ཀེང་(雍正)ཁྲི་ལོ་གཉིས་པ་ཕྱི་ལོ། ༡༧༢༤ ལོར་དབུ་བརྩམས་ཤིང་། ཆན་ལུང་ངམ་ལྷ་སྐྱོང་(
乾隆)ཁྲི་ལོ་གསུམ་པ་ཕྱི་ལོ། ༡༧༣༨ ལོར་མཇུག་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བཞེངས་ཏེ་པེ་ཅིང་དུ་
བཞུགས་སུ་གསོལ་བའི་བསྟན་འགྱུར་ལ་པེ་ཅིན་བསྟན་འགྱུར་ཞུ་ཞིང་། འདི་ནི་བསྟན་འགྱུར་ཆ་ཚང་
པར་དུ་བཞེངས་པའི་དང་པོ་ཡིན། པོད་གྲངས་དང་དཀར་ཆག་ཀྱང་འཕྱོང་རྒྱས་འཕྱིང་བར་སྣག་རྩིའི་
ཕོ་བྲང་དུ་བཞེངས་པ་དེ་རང་ལས་ལོགས་སུ་མེད། དེ་ཡང་དཀར་ཆག་བློ་གསལ་མགུལ་རྒྱན་ཅིནྟཱ་མ་
ཎིའི་འཕྲེང་མཛེས་(10a5-7)ལས། ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་གསུང་འབུམ་དཔར་དུ་སྒྲུབ་ནས་བསྟན་
འགྱུར་གྱི་ཁྲོད་དུ་བཞུགས་དགོས་ཚུལ་ཞུས་པས། གོང་མ་ཆེན་པོས་མཉེས་ཆོར་དང་བཅས་བཀའ་
གནང་བ་ལྟར། བསྟན་བཅོས་དེ་རྣམས་གསར་དུ་བཙུག་ནས་དཔར་དུ་བསྒྲུབ་པའི་བསྟན་འགྱུར་རིན་
པོ་ཆེའི་དཀར་ཆག་དགོད་པ་ལ། སྙིང་པ་རྣམས་ཐམསས་ཅད་མཁྱེན་གཟིགས་ཆེན་པོ་གོང་ས་ཞྭ་པ་
ཆེན་པོས་མཛད་པའི་དཀར་ཆག་ལྟར་ལ། གསར་བསྒྲིགས་རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་
པོའི་གསུང་རྩོམ་གྱི་རིམ་པ་ལ། ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་དང་། པར་ཤིང་ཕྱི་ལོ། ༡༩༠༠ ལོར་ཕྱི་རྒྱལ་
དམག་གིས་བཙན་འཛུལ་སྐབས་བཏླགས་ནས་གཅིག་ལས་དུ་མར་མཆེད་པའི་ངོ་མཚར་འཕྲིན་ལས་
མཐའ་རེ་ཞིག་བསྡུས་མོད། སྐབས་ཡག་པ་ཞིག་ལ་པེ་ཅིན་བསྟན་འགྱུར་ཆ་ཚང་ཞིག་བདག་གིས་པོད་
རིག་སློབ་ཁྲིད་བྱེད་སའི་ལྟེ་གནས་ཨོ་ཐ་ནི་གཙུག་ལག་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་དཔེ་མཛོད་ཁང་དུ་བཞུགས་
པ་དེ་བཞིན་ཕྱི་ལོ། ༡༩༥༥-༡༩༥༨ བར་ལ་ཨོ་ཐ་ནི་གཙུག་ལག་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོས་གཟིགས་སྐྱོང་
འོག་ཕྱི་མོ་དེ་རང་ལ་པར་སློག་བརྒྱབ་ནས་དཀར་ཆག་བསྡོམས་པའི་དེབ་ཆེན་བརྒྱ་དང་ང་གཅིག་
ཡོད་པ་ཞིག་སུ་ཛུ་ཁི་ཉམས་ཞིབ་ཐེབ་རྩ་(Suzuki Research Foundation)ནས་པར་སྐྲུན་གནང་།
དེབ་ཞེ་ལྔ་བཀའ་འགྱུར་དང་། ཞེ་དྲུག་མན་བསྟན་འགྱུར་ཡིན། ཕྱོགས་མཚུངས་ཨོ་ཐ་ནི་གཙུག་ལག་
སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་ནས་ཕྱི་ལོ། ༡༩༦༥-༡༩༩༧ བར་ལ་པེ་ཅིན། སྡེ་དགེ། རྒྱ་ནག་འགྱུར་གྱི་ཐ་ཤོ་པར་
མའི་བསྟན་འགྱུར་སོགས་ཕན་ཚུན་ཞིབ་བསྡུར་བྱས་པའི་པེ་ཅིན་པར་མའི་བསྟན་འགྱུར་དཀར་ཆག་
དཔེ་བསྡུར་མ་(The Otani Daigaku Library, A Comparative Analytical Catalogue of the Tanjur Division of the Tibetan Tripitaka, Kept in the Otani University Library, Kyoto I,1-6, II, 1-3, 1965-1997.)ཡང་པར་སྐྲུན་གནང་། བསྟན་འགྱུར་འདི་ལ་པར་བཀོའི་སྐབས་ཡིག་ནོར་
ཅུང་ཟད་ཤོར་ཡོད་ཀྱང་སྐབས་འགར་སྡེ་དགེ་ལས་ཀྱང་དག་པའང་ཡོད། གཞན་ཡང་རྗེ་
ཙོང་ཁ་པས་ཐུགས་བརྩེ་ཆེན་པོ་གནང་ཡུལ་ནག་ཆོའི་འགྱུར་གྱི་དབུ་མ་འཇུག་པ་(P No. 5261,Ḥa)

སོགས་ཀྱིས་མཆོན་སྡེ་དགེར་མ་བཞུགས་པའི་ཆོས་ཚན་མི་ཉུང་བ་ཞིག་བཞུགས། བསྟན་འགྱུར་འདི་ལ་པོད། ༢༢༥ དང་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས། ༤༢༠༩ བཞུགས།

༦ སྣར་ཐང་བསྟན་འགྱུར་པར་མ། ཕོ་ལྷ་བ་མི་དབང་བསོད་ནམས་སྟོབས་རྒྱས་ཀྱིས་སྦྱིན་བདག་མཛད་དེ། ལ་སྟོད་ཤེལ་དཀར་དུ་རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་ལྕགས་བྱ་ཧོར་ཟླ་གསུམ་པའི་ཚེས་ཉེར་བདུན་ཕྱི་ལོ། ༡༧༤༡ ལོར་པར་བརྐོ་དབུ་བཙམས། ཆུ་ཁྱི་ཧོར་ཟླ་བཅུ་པའི་ཚེས་ཉེར་ལྔ་ཕྱི་ལོ། ༡༧༤༢ སྟེ་ལོ་གཅིག་དང་ཟླ་བདུན་རིང་བསྟན་འགྱུར་པར་མ་ཆ་ཚང་ཞིག་བཞེངས་ཡོད། དེ་ཡང་སྣར་ཐང་བསྟན་འགྱུར་དཀར་ཆག(Tso 7b3-4)ལས། ལྕགས་བྱ་ཧོར་ཟླ་གསུམ་པའི་གྲལ་ཚེས་ཉེར་བདུན་ཞེས་པ་ནས་དབུ་བཙམས་ཛ་ཆེན་ཞེས་པ་ཆུ་ཕོ་ཁྱིའི་ཧོར་ཟླ་བཅུ་པའི་གྲལ་ཚེས་ཉེར་ལྔ་ཞེས་སོགས་གསལ་བ་ལྟར་དང་། ཕྱིས་སུ་པར་ཤིང་གཙང་སྣར་ཐང་དུ་བཞུགས་པའི་དབང་གིས་སྣར་ཐང་བསྟན་འགྱུར་ཞེས་གྲགས། དེའི་མ་དཔེ་པེ་ཅིན་པར་མ་ལྟར་སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོས་འཕྱོང་རྒྱས་འཕྱིང་བར་སྟག་རྩེའི་ཕོ་བྲང་དུ་བཞེངས་པའི་བསྟན་འགྱུར་བྲིས་མ་དེ་རང་ཡིན་པར་དོགས་པ་མེད། གང་ལགས་ཟེར་ན་པེ་ཅིན་པར་མ་དང་སྣར་ཐང་པར་མ་གཉིས་དག་ཆ་དང་ཚིག་སྦྱོར་དང་། ཆོས་ཚན་དང་སྒྲིག་རིམ་མཐུན་ཚབ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བས་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ཡིན། འོན་ཀྱང་ཕུར་བུ་ལྕོག་སྐུ་ཕྲེང་དང་པོས་མཛད་པའི་བཀའ་ཡི་དགོངས་པ་འགྲེལ་བའི་བསྟན་བཅོས་འགྱུར་རོ་ཅོག་གི་དཀར་ཆག་དོན་ལྡན་ཚངས་པའི་དབྱངས་སུ་ཕྱི་མོ་འདི་ཡིན་གསལ་ཁ་གསུངས་མེད། བསྟན་འགྱུར་འདི་ལ་པོད་གྲངས། ༢༢༥ དང་། ཡིག་ལེབ། ༧༦༨༨༣ བཞུགས་ཡོད། རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ཞེས་པའི་དེ་སྔོན་མཐོང་ཐོས་མ་མྱོང་བའི་གོད་ཆའི་སྐབས་བརླགས་ནས་གཅིག་ལས་དུ་མར་མཆེད་པའི་ངོ་མཚར་འཕྲིན་ལས་མཐའ་རེ་ཞིག་བསྟུས་མོད། སྐབས་ཡག་པ་ཞིག་ལ་སྣར་ཐང་བསྟན་འགྱུར་པར་སློག་བརྒྱབ་ནས་ལྷ་སར་པར་གསར་བརྐོས་ཡོད།

དེ་བཞིན་ཕོ་ལྷ་བ་བསོད་ནམས་སྟོབས་རྒྱས་ཀྱིས་སྦྱིན་བདག་མཛད་དེ་འཕྱོང་རྒྱས་འཕྱིང་བར་སྟག་རྩེའི་ཕོ་བྲང་དུ་བཞེངས་པའི་བསྟན་འགྱུར་བྲིས་མ་ལ་ཕྱི་མོ་མཛད་ནས་གསེར་བྲིས་བསྟན་འགྱུར་ཆ་ཚང་འགྲན་ཟླ་མེད་པ་ཞིག་བཞེངས་ནས་དགའ་ལྡན་གདན་སར་སྦྱོར་འབུལ་ཞུས་ཏེ་ད་ལྟ་ཡང་ཉམས་མེད་བཞུགས། བསྟན་འགྱུར་དེ་བཞིན་ཕྱི་ལོ། ༡༩༨༨ ལོར་རྒྱ་ནག་ཏུ་པར་སློག་ཐོག་པར་སྐྲུན་བྱས། ཕྱི་ལོ། ༢༠༠༠ ལོར་ཁོ་བོའི་སློབ་མ་བོད་རིག་སྨྲ་བ་མི་ཡ་ཁེས་པེ་ཅིན་པར་མ་དང་ཞིབ་བསྡུས་བྱས་པའི་དགའ་ལྡན་གསེར་བྲིས་བསྟན་འགྱུར་དཀར་ཆག་ཞིག་ཀྱང་བཟོས། Shinichiro Miyake, Comparative Table of the Golen Manuscript Tenjur in the dGa'-ldan Monastery with the Peking Edition of Tenjur, Annual Memoirs of the Otani University, Shin Buddhist Comprehensive Research Institute, Otani University, Kyoto, Vol. 17, 2000, pp1-65.

༧ སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར་པར་མ། དེ་ཡང་ངོར་ཆེན་ཀུན་དགའ་བཟང་པོའི་ཆོས་ཁྲིར་མངའ་གསོལ་བའི་གདན་རབས་སུམ་ཅུ་པ་འཇམ་དབྱངས་བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་གྲུབ་གྲགས་པའི་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་

བསྐུལ་བ་ལྟར། རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་མེ་མོ་སྦྲུལ། ཕྱི་ལོ། ༡༧༣༧ ལོར་སྡེ་དགེ་ཆོས་རྒྱལ་བསྟན་པ་ཚེ་རིང་གིས་སྦྱིན་བདག་མཛད་དེ། བསྟན་འགྱུར་པར་བཀོ་དབུ་བརྩམས་ནས། གླེགས་བམ་བདུན་ཅམ་ཆར་མཆམས་ཆོས་རྒྱལ་དགོངས་པ་རྫོགས་སོད། དེའི་སྲས་སློམ་བརྩོན་ཆོས་རྒྱལ་ཚུལ་ཅན་བླ་མ་ཀུན་དཀའ་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་མཚོས་པར་བཀོའི་ལས་མཇུག་མཐར་ཕྱིན་པར་བསྒྲུངས་ནས་ཤིང་བྱ། ཕྱི་ལོ། ༡༧༤༤ ལོ་སྟེ་ལོ་བདུན་གྱི་རིང་གྲུབ་ནས་སྡེ་དགེ་པར་ཁང་ཆེན་མོར་བཞུགས་སུ་གསོལ་བའི་ཆ་ནས་སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར་ཞེས་གྲགས། དེའི་མ་དཔེ་ནི། ཞུ་ཆེན་ཚུལ་ཁྲིམས་རིན་ཆེན་གྱིས་མཛད་པའི་ཀུན་མཁྱེན་ཉི་མའི་གཉེན་གྱི་བཀའ་ལུང་གི་དགོངས་དོན་རྣམ་པར་འགྲེལ་བའི་བསྟན་བཅོས་གངས་ཅན་པའི་སྐད་དུ་འགྱུར་རོ་འཚལ་གྱི་ཆོས་སྦྱིན་རྒྱུན་མི་ཆད་པའི་ངོ་མཚར་འཕྲུལ་གྱི་ཕྱི་མོ་རྫོགས་ལྡན་བསྐལ་པའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་སྤྲིན་ཕུང་རྒྱས་པར་དཀྲིགས་པའི་ཚུལ་ལས་བརྩམས་པའི་གཏམ་ངོ་མཚར་ཆུ་གཏེར་འཕེལ་བའི་ཟླ་བ་གསར་པ་(D Shri 307a1-b1)ལས། ཞྭ་ལུ་གསེར་ཁང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་ན་བཞུགས་པའི་བསྟན་བཅོས་འགྱུར་རོ་འཚལ་ཕྱི་མོར་བཟུང་ཞིང་ཡི་གེའི་རིག་བྱེད་པ་རྣམས་བསགས་ནས་བཞེངས་པའི་བསྟན་བཅོས་འགྱུར་རོ་འཚལ་གྱི་གླེགས་བམ་རྣམས་དང་། ཞྭ་དམར་ཅོད་པན་འཆང་བ་རིམ་པར་བྱོན་པ་ལས་བཞི་པར་གྱུར་པ་ཤཱཀྱའི་སྲས་ཀྱི་བསྟན་པ་སྣང་བར་བྱེད་པའི་ཉི་མ་ཆེན་པོ། དཔལ་ལྡན་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པའི་བདག་རྐྱེན་ལ་བརྟེན་ནས་འཕྱིང་བ་སྟག་རྩེའི་ཕོ་བྲང་དུ་མངོན་པར་བསྒྲུབས་པའི་བསྟན་བཅོས་འགྱུར་རོ་འཚལ་ལས་དཔེ་བྱས་ནས། ཀརྨ་སི་ཏུ་རིན་པོ་ཆེ་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་ཞེས་པ། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོའི་འཇུག་ངོགས་སུ་གྱུར་པའི་རིག་པའི་གནས་ལྔ་ཡན་ལག་དང་བཅས་ཚུལ་བཞིན་དུ་མཁྱེན་ཅིང་། མཁྱེན་པ་ཐམས་ཅད་ཀུང་བརྗོད་བྱེད་དྲི་མ་མེད་པའི་གནས་ནས་འདོམས་པ་ལ་མི་འཛིགས་པའི་མཁས་པ་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་བདག་པོའི་རྐྱེན་སྦྱར་ཏེ་བཞེངས་པའི་བསྟན་བཅོས་འགྱུར་རོ་འཚལ་དང་། དུས་གསུམ་མཉམ་པར་གཟིགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་འདྲེན་བྱེད་དགྱུས་སུ་རིང་བར་གྱུར་པའི་རྒྱལ་དབང་ཀརྨ་པ་མཐོན་ཀ་ཆེན་པོའི་ཅོད་པན་གྱིས་གཙུག་ཏོར་མཛེས་པར་སྤྲས་པའི་སྐྱེས་བུ་དམ་པ་རིམ་པར་བྱོན་པ་ནས། ཀརྨ་པ་ཡེ་ཤེས་རྡོ་རྗེའི་(1675-1699)བར་ལ་ཐུགས་དམ་རྟེན་དུ་བཞུགས་པ་ལ། དུས་ཕྱིས་འགྲན་ཟླ་མེད་པའི་སྟོབས་ཀྱི་འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བའི་མི་བདག་སའི་ཚངས་པ་སྡེ་དགེ་བསྟན་པ་ཚེ་རིང་ལ་བསོད་ནམས་གསོག་པའི་རྟེན་དུ་ལེགས་པར་སྐུལ་པའི་བསྟན་བཅོས་འགྱུར་རོ་འཚལ་དང་། ས་བདག་ཆེན་པོ་རང་གི་ཕྱག་མཆོད་ཀྱི་ཞིང་དུ། མཐིང་ཤོག་ལེགས་པར་བསྐུར་པའི་གཞི་མ་ལ་རིན་པོ་ཆེ་དངུལ་དཀར་ཟླ་བའི་གྲོགས་པོ་འདུལ་སྦྱངས་ལེགས་པར་བགྱིས་པའི་ཕུ་བས་ཤིན་ཏུ་གཟབས་པར་བྲིས་པའི་བསྟན་བཅོས་འགྱུར་རོ་འཚལ་དང་། གཞན་ཡང་བྱམས་ཆོས་ལྔ་ལ་སོགས་པ་པར་མ་ཐོར་བུ་བ་རྣམས་གང་འབྱོར་བྱས་ཏེ། ཞུ་དག་གི་མ་ཕྱིའི་ཆེད་དུ་མངོན་པར་འདུ་བགྱིས་སོ། །ཞེས་དང་།

(D Shri 307b6-308a2)དེ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་སི་ཏུ་རིན་པོ་ཆེའི་བསྟན་བཅོས་འགྱུར་རོ་འཚལ་འདི་ཚང་ཞིང་རྒྱས་པ་དང་། མཚན་ཉིད་ཐེག་པའི་སྐོར་དང་སྔགས་ཀྱི་ཐེག་པའི་སྐོར་གྱི་སྐབས་འགར་འདི་ཉིད་གྲགས་པ་བྱུང་བས་གཙོ་བོར་བཟུང་བ་ཡིན། འོན་ཀྱང་འདིའི་ནང་ནའང་ཚད་མའི་སྐོར་ལ་སོགས་པ་འགའ་ཞིག་ཏུ་ཡི་གེ་པས་བསླད་སྐྱོན་ཆེ་བས་ཆད་ལྷག་དང་བྲི་ནོར་བྱུང་བ་ཤིན་ཏུ་བརྟག་དཀའ་བ་མང་དུ་མཆིས་ཀྱང་། མ་ཕྱི་གཞན་ལའང་དེ་མཚུངས་ཁོ་ན་ལས་མེད་པས་ཅུང་ཟད་རེ་ལས་ཕན་སྐྱེད་ཆེན་པོ་མ་བྱུང་ཞིང་། དེ་ལས་གཞན་པའི་མ་ཕྱི་ཡིད་ཆེས་པ་གཞན་དང་བསྡུན་པའི་ཡ་བ་ཡང་ཁམས་ཕྱོགས་འདི་ནས་ཤིན་ཏུ་རྙེད་དཀའ་བར་བཅས། དོགས་གནས་ཆེ་ཙམ་མཆིས་ཀྱང་སོར་བཞག་གོ །ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་དང་། །སྒྲིག་རིམ་ནི་དེ་ཉིད་(D Shri 338a7-b4)ལས། འདིར་མཆོག་དང་དམན་པའི་གོ་རིམས་ཀྱི་དབང་དུ་བགྱིས་ཏེ། ཐོག་མར་ནང་རིག་པའི་བསྟན་བཅོས་ནས་བརྩམས་ཏེ་འགོད་པ་ལ། དེའང་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཐུན་མོང་བ་དང་། ཐེག་པ་ཆུང་ངུའི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་དང་། དེ་དག་གི་རྗེས་སུ་གཏན་ཚིགས་རིག་པ་དང་། བཟོ་སྦྱོར་རིག་པ་དང་། གསོ་བ་རིག་པ་དང་། བརྡ་རིག་པའི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་རིམ་པར་དགོད་པར་བྱའོ། གཞན་ཡང་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་སྔ་རབས་པ་དག་གིས་མཛད་པའི་བསྟན་བཅོས་གཅེས་ཤིང་དཔེ་རྒྱུན་དཀོན་པ་ཅི་རིགས་པ་རྣམས་ཀྱང་སྔོན་གྱི་དཀར་ཆག་རྣམས་སུ་བཞུགས་སུ་བཅུག་པ་ལྟར་དང་། སྔར་མ་ཆུད་པའི་བསྟན་བཅོས་རྙིང་པ་ལོགས་སུ་ལུས་པ་ཕྱིས་བྱུང་བ་དང་། གསར་འགྱུར་གྱི་རིགས་ཀྱང་འདི་དག་ཏུ་ཆུད་པ་དང་མ་ཆུད་པ་ཕྱིས་ཀྱི་དཀར་ཆག་ལ་ལ་ནས་བྱུང་བ་རྣམས་ཀྱང་སླད་ཆད་རྟེན་པ་ལྷུར་བྱེད་པ་རྣམས་ཀྱི་ཕྱིར་ཐོར་དགོད་པར་བྱ་ཞིང་། དེ་དག་གི་མཐར་བསྔོ་བ་སྨོན་ལམ་དང་། བཀྲ་ཤིས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་རྣམས་ཀྱིས་མཐའ་བརྒྱན་པ་དང་བཅས་པའི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་ཀྱི་བཞུགས་བྱང་སློས་པ་ལ། ཐོག་མར་ཡུལ་ཁྱད་པར་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་རྗེས་སུ་དྲན་པས་ཕྱག་འཚལ་བ་ནི་ལེགས་པ་ཐམས་ཅད་འཐོབ་པར་བྱེད་པའི་རྒྱུའི་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། སྐྱེས་བུ་དམ་པ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་རྨད་དུ་བྱུང་བ་གང་དག་གི་རྗེས་སུ་བསླབ་པའི་ཕྱིར། ཡུལ་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་རྣམས་ལ་མཆོད་པར་བརྗོད་པའི་ཚུལ་གྱིས་བསྟོད་པའི་ཚོགས་རྣམས་བཀོད་པ་ནི། འདི་ལྟ་སྟེ། ཀ་པ་ལ། ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའི་བསྟོད་པ། ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་ཐོག་མར་བསྟན་འགྱུར་སྤྱིའི་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་བསྟོད་ཚོགས་དང་། དེ་ནས་བསྟན་བྱ་མཆོག་དང་དམན་པའི་གོ་རིམས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་ནང་རིག་སོགས་རིམ་པར་བཀོད་ཡོད། དེའི་ཁུངས་ཡང་དེ་ཉིད་(D Shri 499a5-6)ལས། དངོས་གཞིའི་ཆོས་ཚན་རྣམས་ཀྱི་བཞུགས་བྱང་དང་གོ་རིམས་ཀྱི་ཕྲེང་བ་རྣམས་ནི་ཀུན་མཁྱེན་བུ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེའི་དཀར་ཆག་(La 4b5a1)ཉིད་གཙོ་བོར་བཟུང་ནས། དཀྱུས་དང་བསྡུན་པའི་དབྲི་བསྣན་ལ་སོགས་པའང་གང་རིགས་བགྱིས་ཤིང་། རྒྱུད་འགྲེལ་གྱི་བཞུགས་ཚུལ་ལ་སོགས་པ

ཙུང་ཟད་རེ་ནི་ངོར་ཆེན་རྡོ་རྗེ་འཆང་(ངོར་ཆེན་ཀུན་དགའ་བཟང་པོ།1382-1456)ལ་སོགས་པའི་དཀར་ཆག་དང་ཡང་ལེགས་པར་བསྟུན་ནོ། །ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་དང་། པོད་གྲངས་ནི། དེ་ཉིད་(D Shri 464a6-b2)ལས། ཉོ་པ་ལ། མཛད་པ་པོའི་མཚན་མ་སྨོས་པ་ལ། དོན་རྣམ་པར་གདོན་མི་ཟ་བའི་འགྲེལ་པ། (D No. 5365, Ño)ཞེས་པ་ནས། སེམས་ཀྱི་ཉམས་ཙུང་ཟད་ཙམ་ཞིག་མདོར་བསྡུས་ནས་བརྗོད་པ་(D No. 5376, Ño 294a299a)རྣམས་སོ། །ཞེས་གསལ་བ་ལྟར། ཀ་པ་ནས་ཉོ་པའི་བར་པོད་གྲངས། ༢༠༧ བཀོས། དེ་རྗེས། ཏོ་པ་ནས་པོ་པ་བར་དང་། དཀར་ཆག་ཕྲི༔ བཅས་ཕྱིས་སུ་བཀོས་ཏེ་བསྡན་ནས་ད་ལྟ་པོད་གྲངས། ༢༡༣ དང་། ཡིག་ལེབ། ༨༩༥༡༢བཞུགས། བསྟན་འགྱུར་འདིའི་ཁྱད་ཆོས་ནི་པར་མ་གཞན་དག་ལས་ཡིག་ནོར་ཉུང་བ་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ཡོད་ཀྱང་མཐའ་གཅིག་ཏུ་དག་པ་ཡང་མ་ཡིན། དཔེར་ན་བསྟན་འགྱུར་འདིར་ཤིན་ཏུ་དང་ཀུན་ཏུ་ཞེས་གསལ་བ་ནི་སྤྱི་སྤྲོལ་ལྟར་ཤིན་ཏུ་དང་ཀུན་ཏུ་ཞེས་བཅོས་དགོས། གང་ལགས་ཞེ་ན་དེ་དག་ལ་ད་དྲག་ཐོབ་ཅིང་ད་དྲག་བསྡུས་པ་དེ་ལ་ཡིག་ཆོགས་བསྐྱངས་ཤིང་ཟེར་ཡང་བའི་དགེ་མཚན་ཡོད་ཀྱང་ད་དྲག་ལ་སྦྱོར་རྒྱུའི་ཚིག་ཕྲད་རྣམས་སྔ་མོའི་ལྟར་མ་སྦྱར་ན་ད་ལྟ་ཡང་ཡུལ་སྐད་དག་པ་རྣམས་སུ་ཇི་བཞིན་ངག་ཏུ་ཐོན་པ་དག་དང་མི་མཐུན་པས་ངེས་པར་སྦྱོར་དགོས། སྐབས་ཡག་པ་ཞིག་ལ་སྡེ་དགེ་བཀའ་བསྟན་པར་ཤིང་ད་ལྟའང་མ་ཉམས་པར་འགྲོ་བའི་བསོད་ནམས་ཞིང་དུ་བཞུགས་པར་མ་ཟད། ཕྱོགས་མཚུངས་ཀྲུང་གོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཞིབ་འཇུག་ལྟེ་གནས་ཀྱིས་སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར་བསྡུར་གཞིར་བཟུང་ནས་བསྟན་འགྱུར་དཔེ་བསྡུར་མའང་པར་སྐྲུན་གནང་དང་གནང་བཞིན་འདུག

༤ ཅོ་ནེ་བསྟན་འགྱུར་པར་མ། ཅོ་ནེ་དགོན་བསྟན་སྲུང་ཚེ་རིང་དང་ཁོང་གི་ཡུམ་རིན་ཆེན་དཔལ་འཛོམས་གཉིས་ཀྱིས་སྦྱིན་བདག་མཛད་དེ། ཨ་མདོ་ཅོ་ནེར་རབ་བྱུང་བཅུ་གསུམ་པའི་ཆུ་མོ་བྱ་ཕྱི་ལོ། ༡༧༥༣ ལོར་པར་བཀོ་དབུ་བརྩམས། ཆུ་མོ་འབྲུག་ཕྱི་ལོ། ༡༧༧༢ སྐོ་ལོ་ངོ་ཉེར་གཅིག་རིང་བསྟན་འགྱུར་པར་མ་ཆ་ཚང་ཞིག་བཞེངས་པ་དེ་ལ་ཅོ་ནེ་བསྟན་འགྱུར་ཞེས་གྲགས། དེའི་ཕྱི་མོ་ནི། འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་སྐུ་འཕྲེང་གཉིས་པ་འཇིགས་མེད་དབང་པོས་(1728-1791)མཛད་པའི་བཀྲ་ཤིས་འཁྱིལ་གྱི་པར་མའི་ཅོ་ནེ་བསྟན་འགྱུར་དཀར་ཆག་གམ་བཀའ་ཡི་དགོངས་པ་འགྲེལ་བའི་བསྟན་བཅོས་འགྱུར་རོ་ཅོག་གི་དཀར་ཆག་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུའི་འཕྲེང་བ་(Ca 241a1-3, The Collected Works of dKon-mchog-' jigs- med dbaṅ po, The Second 'Jam dbyaṅs-bzhad-pa of La-braṅ bkra-śis-' khyil, Reproduced from prints from the bKra-śis-' khyil blocks by Ngawang Gelek Demo, Vol. 5, New Delhi, 1971, p. 481.)ལས། ལུགས་གཉིས་ཀྱི་འབྱོར་བས་མངོན་པར་མཐོ་བའི་སྡེ་དགེའི་ས་སྐྱོང་དམ་པ་ཉིད་ནས་ཞྭ་ལུ་གསེར་ཁང་ན་བཞུགས་པའི་བསྟན་འགྱུར་གྱི་དཔེ་རྒྱུན་དང་། འཕྱིང་བར་སྟག་རྩེའི་ཕོ་བྲང་དུ་བཞུགས་པའི་བསྟན་འགྱུར་གྱི་དཔེ་རྒྱུན་ཕྱི་མོར་བཟུང་སྟེ་པར་དུ་བསྒྲུབས་ནས་མི་ཟད་པའི་ཆོས་སྦྱིན་གྱི་སྒོ་ཕྱེའོ། །འདིར་ནི་དེ་ཉིད་ཕྱི་མོར་

བཟུང་སྟེ་པར་དུ་བསྒྲུབས་པས་ན། ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར་པར་མ་ཕྱི་མོར་བཟུང་ཡོད། བསྒྲུབས་ཡུན་ཡང་དེ་ཉིད་(241b5)ལས། ཆུ་བྱི་ནས་ཆུ་འབྲུག་གི་བར་བགྲང་བྱ་ཉི་གཅིག་གི་ངོ་མཐོང་བར་བརྩོན་པ་ཆེན་པོས་བསྒྲུབས་ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་ཡིན། བསྟན་འགྱུར་འདིར་སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར་དུ་རྗེས་སུ་བསྣན་པའི་སྣ་ཚོགས་ཐོ་པ་ནས་པོ་པ་བར་དང་། དཀར་ཆག་ཤྲཱི༔ བཅས་པོད་ལྔ་མ་བཞུགས་ཤིང་། གང་ལྟར་པོད་གྲངས། ༢༠༤ དང་། ཡིག་ལྡེབ། ༦༥༨༢༥ བཞུགས། ཚོ་ནེའི་བསྟན་འགྱུར་ཆ་ཚང་ཞིག་ཨ་མི་རི་ཀའི་རྒྱལ་ཡོངས་དཔེ་མཛོད་ཁང་དུ་བཞུགས་པ་དེ། ཨ་མི་རི་ཀའི་འཛམ་གླིང་ཆོས་ལུགས་ཉམས་ཞིབ་གོང་སྤེལ་སློབ་གཉེར་ཁང་(The Institute for Advanced Studies of World Religions, New York 1997)ནས་སྒྲིང་ཤོག་ཐོག་པར་སྐྲུན་གནང་ཡོད།

ཅ༽ པེ་ཅིང་བཀའ་བསྟན་སྡེ་ཚན་དང་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས། དེ་ཡང་བཀའ་འགྱུར་བསྟན་འགྱུར་དཔེ་ཞིབ་སྡེ་ཚན་དང་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཕལ་ཆེན་འདྲ་མཚུངས་ལྟ་བུར་ཡོད། དེ་དག་གི་སྐོར་ཞིབ་ཆ་ཨོ་ཐ་ནི་གཙུག་ལག་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་ནས་པེ་ཅིན། སྡེ་དགེ། རྒྱ་ནག་འགྱུར་གྱི་ཐ་ཤོ་པར་(大正大蔵経)སོགས་ཕན་ཚུན་ཞིབ་བསྡུར་བྱས་པའི་པེ་ཅིན་པར་མའི་བཀའ་འགྱུར་བསྟན་འགྱུར་དཀར་ཆག་གོང་དུ་ཞུས་པར་གསལ་བས་འདིར་བསྐྱར་ཟློས་ངལ་བ་མ་བྱས། འོན་ཀྱང་ས་བཅད་རྩ་སྟོང་དུ་མ་སོང་ཙམ་པེ་ཅིན་པར་མ་བཞིན་ཞུས་ན་ག་ཤམ་གསལ།

༡ བཀའ་འགྱུར།

རྒྱུད། .... P Nos. 1-729

ཤེར་ཕྱིན། .... P Nos. 730-759

དཀོན་བརྩེགས། .... P No. 760

ཕལ་ཆེན། .... P No. 761

མདོ་སྣ་ཚོགས། .... P Nos. 762-1029

འདུལ་བ། .... P Nos. 1030-1055

དཀར་ཆག

༢ བསྟན་འགྱུར།

བསྟོད་ཚོགས། .... P Nos. 2001-2063

རྒྱུད་འགྲེལ། .... P Nos. 2064-5183

ཤེར་ཕྱིན། .... P Nos. 5184-5223

དབུ་མ། .... P Nos. 5224-5480

མདོ་ཚོགས་འགྲེལ་པ། .... P Nos. 5521-5586

སེམས་ཙམ།..P Nos. 5521-5586
མངོན་པའི་བསྟན་བཅོས།..................................P Nos. 5587-5604
འདུལ་བའི་འགྲེལ་པ།......................................P Nos. 5605-5649
སྐྱེས་རབས།..P Nos. 5650-5657
སྤྲིང་ཡིག..P Nos. 5658-5699
ཚད་མ།...P Nos. 5700-5766
སྒྲ་རིག་པ།..P Nos. 5767-5794
གསོ་བ་རིག་པ།...P Nos. 5795-5801
བཟོ་རིག་པ།..P Nos. 5802-5819
ཐུན་མོང་ལུགས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས།........................P Nos. 5820-5831
ངོ་མཚར་བསྟན་བཅོས།....................................P Nos. 5832-5962

དཀར་ཆག

གོང་གསལ་ཁག་བསྡོམས་ན་དཀར་ཆག་བརྩིས་ན་བཀའ་འགྱུར་ལ་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས། ༡༠༥༦དང་བསྟན་འགྱུར་ལ་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས། ༥༢༠༩ བཞུགས།

ཆ༽ བོད་དུ་བཀའ་བསྟན་ལ་སྤྱི་ཞུ་དང་བཀུར་སྟི་ཇི་ལྟར་ཞུ་ཚུལ། དེ་ཡང་༧རྒྱལ་དབང་སྐུ་འཕྲེང་བརྒྱད་པ་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོ་མཛད་པའི་ཡོངས་འཛིན་པཎྜི་ཏ་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་རྣམ་ཐར་ཐུབ་བསྟན་པ་སྣོ་འབྱེད་པའི་ཉིན་བྱེད་(Publishid by Library of Kyidong Samtenling Tibetan Monastery Boudha Nadh Kathmandu, Nepal, 1997, p. 82, l. 11.)ལས། སྔོན་ཀ་བཀའ་བསྟན་གསར་བཞེངས་མཛད་པ་རྣམས་པད་ཚལ་བས་འདྲེན་ཁལ་གྱིས་རིམ་བཞིན་གདན་དྲངས་པ་ཟླ་བ་དགུ་པའི་ཚེས་བཅུ་བདུན་ཉིན་བྱམས་སྤྲིན་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་བཞུགས། དེའི་ཚེ་འཕགས་པ་རང་བྱུང་ཕ་ཏི་བཟང་པོ(གསུང་རྒྱུན་ལ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོས་དགེ་སློང་ཞིག་དུ་སྤྲུལ་ཏེ་ཙནྡན་གྱི་སྡོང་པོ་ཞིག་བཤགས་པའི་ནང་ནས་རང་བྱུང་གི་སྤྱན་རས་གཟིགས་སྐུ་མཆེད་བཞི་འབྱོན་གྲགས་པའི་ཡ་གྱལ་དང་། ནམ་རྒྱུན་སྐྱིད་གྲོང་ཇོ་བོ་ཞེས་ཞུ། རྫོང་དགའ་ཆོས་སྡེས་གདན་ཞུ་གནང་སྟེ་ད་ལྟ་རྒྱ་གར་ཧ་རམ་སར་བཞུགས།)ལས་འཇའ་དཀར་པོ་འོད་ཟེར་དང་ལྡན་པ་ཞིག་འཕྲོས་ཏེ་བཀའ་བསྟན་རིན་པོ་ཆེ་ལ་ཐུག་པ་སོགས་ངོ་མཚར་བའི་མཚན་མ་ཡང་མང་དུ་བྱུང་། ཕྱིས་ཀྱང་ཡུལ་ཕྱོགས་འདིར་བདེ་སྐྱིད་འབྱུང་མིན་བཀའ་བསྟན་འདི་ཉིད་ལ་རག་ལས་ཞེས་ཡུལ་དེའི་སྐྱེ་བོ་ཀུན་གྱིས་གཙིགས་པོ་ཆེར་བྱེད་དོ། །དེའི་ཕྱི་ཉིན་དཔལ་ལྡན་ཨ་ཏི་ཤ་དགའ་ལྡན་དུ་ཐེབས་པའི་དུས་ཆེན(བོད་ཟླ། ༩ ཚེས། ༡༨)ཁྱད་པར་ཅན་ལ་བཀའ་འགྱུར་རིན་པོ་ཆེན་གླེགས་བམ་བརྒྱ་དང་གཅིག བསྟན་འགྱུར་རིན་པོ་ཆེན་གླེགས་བམ་ཉིས་བརྒྱ་དང་ཉིས་ཤུ་རྩ་ལྔ་རྣམས་སྐྱིད

གྲོང་གི་དད་ལྡན་གཉེན་(p. 83)ཤར་མང་པོས་གོས་གཙང་མ་གྱོན་ཏེ་གུས་པས་གདན་དྲངས་པ་ན།
དམ་པའི་ཆོས་ལ་སྲི་ཞུ་དང་བཀུར་སྟི་འདི་ལྟ་བུ་བྱ་དགོས་སོ། །ཞེས་ཕྱི་རབས་ཀྱི་གདུལ་བྱ་རྣམས་ལ་
འདོམས་པའི་ཆེད་དུ་རྗེ་རང་ཉིད་ནས་ཀྱང་སྐུ་ལ་ཆོས་གོས་གསུམ་བཞེས་ཏེ་རྒྱང་རིང་པོ་ནས་བསུ་བ་
དང་། ཕྱག་དང་མངོན་དུ་ལྡང་བ་ལ་སོགས་པ་གུས་པའི་སྤྱོད་ལམ་རྣམས་མཛད་དེ་བདུག་སྤོས་མདུན་
བསུས་ཤིང་། དགེ་སློང་རྣམས་ཀྱིས་གདུགས་དང་། རྒྱལ་མཚན་དང་། བ་དན་དང་། རོལ་མོའི་བྱེ་
བྲག་མཐའ་ཡས་པ་དང་། ཡུལ་དེའི་འགོ་ཡོད་སོགས་ཡོན་བདག་ཕོ་མོ་གྲངས་མེད་པ་དག་གིས་ལ་
ལས་མེ་ཏོག་དང་། ལ་ལས་བདུག་སྤོས་དང་། ལ་ལས་དྲི་བཟང་པོའི་སྤོས་ཆུ་ལ་སོགས་པ་མཆོད་པའི་
བྱེ་བྲག་མང་དུ་ཐོགས་ཏེ། བཀྲ་ཤིས་བསམ་གཏན་གླིང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་གདན་དྲངས་སོ། །(
ཡོངས་འཛིན་པཎྜི་ཏས་གདན་དྲངས་པའི་སྐྱིད་གྲོང་སྣར་ཐང་པར་མའི་བཀའ་བསྟན་འདི་བཞིན་སྐྱིད་གྲོང་བསམ་
གཏན་གླིང་གིས་༄གོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོར་འབུལ་ལམ་ཞུས་འདུག ཚོད་དཔག་བྱས་ན་ད་ལྟ་ཞི་ལི་བོད་ཁང་དུ་
བཞུགས་པ་འདི་ཡིན་ནམ་སྙམ། པར་མ་འདི་བཞིན་སྣར་ཐང་པར་མ་གཞན་དང་མི་འདྲ་བར་པར་ཏ་ཅང་གསལ་བར་
བརྟེན་ན་རི་ཐ་སན་གདན་སའི་ནང་པའི་ཉམས་ཞིབ་ཁང་ནས་ཆ་ཚང་པར་དུ་བླངས་ནས་ཉམས་ཞིབ་ཁང་དེར་
བཞུགས།)དེ་ནས་འདུ་ཁང་དུ་ཆོས་ཁྲི་བཟོ་བཀོད་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ལ་ཤར་ངོས་སུ་བཀའ་འགྱུར་
རིན་པོ་ཆེའི་དབུ་ཤོག་མཐིང་ཤོག་ལ་གསེར་བཙོམ་འབབ་ཞིག་གིས་བྲིས་པ། དབུ་ལྷ་རྣམས་དང་
མཐའ་སྐོར་གྱི་ཞིང་ཁམས་རྣམས་ཀྱང་པ་ཏ་དང་གཡུང་དྲུང་ལ་སོགས་པ་བཀྲ་ཤིས་ཀྱི་རི་མོ་གསེར་
ཀྱིས་བྲིས་པ། ནུབ་ངོས་སུ་ཆོས་ཁྲི་བཟང་པོ་ལ་བསྟན་འགྱུར་རིན་པོ་ཆེ་བཞུགས་པ། ཐམས་ཅད་ལ་
མཛོད་གོས་ལྕུ་ཧང་དང་། གོས་དམར་མེ་ཏོག་མའི་ཞལ་ཁེབས། མཛོད་གོས་དམར་སེར་དང་། ལྕུང་
གི་སོགས་ན་བཟའ། བཅད་ལྡན་སྔོན་པོ་རྒྱུ་རྙིང་དང་། མཛོད་གོས་དམར་སེར་སུམ་བརྩེགས་ཀྱི་
གདོང་དར་བྱས་པ། གླེགས་ཤིང་རྒྱ་ཕིབས་གཟུགས་ལ་མཚལ་དང་གསེར་གྱི་རི་མོས་ཕྱུག་པ། སི་ཏ་
ཧྲའི་སྐུ་རགས་ལ་གསེར་སྙམ་གྱི་མདངས་འཛིན་པའི་གླེགས་ཆབ་ཀྱིས་སྤྲས་པ། དེ་དག་གི་མདུན་དུ་
མར་མེའི་འཕྲེང་བ་དང་། བདུག་སྤོས་བཟང་པོའི་རྒྱུན་ནམ་ཡང་ཆད་མེད་དུ་བཙུགས་ཏེ་སྲི་ཞུ་ཕུན་
སུམ་ཚོགས་པས་ཁོར་ཡུག་ཏུ་མཆོད་པར་མཛད་དོ། །ཆུ་རྟ་(1762)གནམ་ལོ་གསར་པའི་ཆོས་བརྒྱད་
ཉིན་རྗེ་ཉིད་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་གཙོ་བོར་བཞེངས་ཏེ་འཁོར་རིག་པ་འཛིན་པའི་དགེ་འདུན་སུམ་ཅུ་སོ་ལྔ་
དང་(p. 84)བཅས་པས་རབ་ཏུ་གནས་པའི་ཆོ་ག་རྒྱས་པར་མཛད། སྣར་ཡང་བཀའ་བསྟན་རིན་པོ་
ཆེའི་དབུ་ཐོག་ཏུ་གཡའ་ཕུབ་ཁང་བུ་བརྩེགས་པ་དང་བཅས་པ། ཁང་བུ་བརྩེགས་པའི་སྟེང་དུ་དེ་
བཞིན་གཤེགས་པའི་རིང་བསྲེལ་ཡུང་འབྲུ་ལྟ་བུ་དང་། ཆོས་སྐུའི་རིང་བསྲེལ་(ཀུང་ཐང་བསྟན་པའི་སྒྲོན་
མེའི་དཀར་ཆག་ལྷའི་ཊ་ཆེན་[Naritasan No. 2276, Ca 15a1]ལས། ཆོས་སྐུའི་རིང་བསྲེལ་ནི་གཟུངས་རྣམས་
སོ། །)ཀྱིས་ཕྱུར་བུར་གཏམས་པའི་གསེར་ཟངས་ཀྱི་གཉྫི་ར་(མཛོད་ལྡན།)བཟོ་བཀོད་ཕུན་སུམ་ཚོགས་
པ་ལྟ་བས་ཆོག་མི་ཤེས་པ་འོད་ཀྱིས་རེག་པ་ཙམ་གྱིས་གནས་སྐབས་དང་མཐར་ཐུག་ཕན་བདེ་སྟེར་

ནུས་པ་ཞིག་བསྐུལ་བས་པར་མཛད་དེ། རྗེ་ཉིད་དགེ་འདུན་གྱི་སྡེ་དང་བཅས་པས་རབ་ཏུ་གནས་པའི་ཆོ་ག་ཞག་བདུན་གྱི་རིང་མཛད་ཅིང་། དགའ་སྟོན་གྱི་ཉིན་ཡོན་བདག་སེར་སྐྱ་གྲངས་མེད་པ་འདུས་པ་ལ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་སྡོམ་པ་འབོགས་པར་མཛད་དེ་ཤེས་པ་བརྗོད་མི་རྟོག་གི་ཆར་ཕབ་ཅིང་ལོ་འདི་ནས་བཟུང་རྒྱལ་མཆོག་སྐུ་གོང་མ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་པའི་དུས་ཆེན་དང་བསྟུན་དགེ་འདུན་རྣམས་ལ་བསྙེན་བཀུར་གཟབས་པའི་ཐོག་བཀའ་འགྱུར་གསུང་སྒྲོགས་རེ་ལོ་ལྟར་མི་ཉམས་པའི་ཆོས་རྒྱུན་ཡང་འཛུགས་པར་མཛད་དོ། །ཞེས་སྐྱིད་གྲོང་དུ་སྣར་ཐང་པར་མའི་བཀའ་བསྟན་གསར་དུ་གདན་དྲངས་སྐབས་སུ་ཡོངས་འཛིན་པཎྜི་ཏ་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་སྤྲི་ཝུ་ཧི་ལྟར་མཛད་ཚུལ་གསལ་བ་བཞིན་བོད་ལྗོངས་ཐམས་ཅད་དུ་རྩ་བའི་ཆ་ནས་སྤྲི་ཝུ་ཝུ་ཚུལ་དེ་དང་འདྲ་བ་ཡིན། གང་ལྟར་བོད་ཀྱི་དགོན་པ་མང་ཆེ་བར་གསུང་རྟེན་དུ་བཀའ་འགྱུར་ཆ་ཚང་རེར་བཞུགས་སུ་གསོལ་ནས་མ་མཐའང་ལོ་རེར་ཐེངས་རེར་སྐྱེ་འགྲོ་སྤྱི་ཕྱིར་བདེ་སྐྱིད་ཡོང་ཕྱིར་དག་སྒྲོག་གནང་ལམ་དང་དེའི་མཆོད་རྒྱུན་ཐེབས་རྩ་ཡང་ཡོད། ཅིག་ཤོས་ཉི་ཏོང་དགོན་སྡེ་ཁག་ཏུ་ཤེས་རབ་སྙིང་པོ་དག་འདོན་གནང་ལམ་ཙམ་ལས་བཀའ་འགྱུར་ཕར་བཞག་བརྒྱད་སྟོང་པ་ཙམ་ཡང་དག་སྒྲོག་གནང་ལམ་མི་འདུག་པས་སེམས་སྐྱོ་ཡང་དེར་ཟད།

སྨྲས་པ། གངས་ལྗོངས་མི་མང་འཇུངས་བྲལ་གཏོང་ཕོད་དང་། །ཟབ་ཡངས་མཁྱེན་གཏེར་ལོ་པཎ་མཛད་འཕྲིན་ལས། །ལེགས་འཁྲུངས་བཀའ་འགྱུར་བསྟན་འགྱུར་དཔག་བསམ་ཤིང་། །འདི་ཀོ་ལྷ་རིག་འབུམ་གྱི་ཡང་སྙིང་གདའ། །སྐད་ཡིག་གཞན་དུ་ཚིག་ཙམ་འགྱུར་པ་དཀོན། །དོན་ལ་སྐྱོན་བྲལ་འགྱུར་པ་དེ་བས་མེད། །མདོ་སྔགས་མཐའ་དག་འགྱུར་པའི་མིང་ཙམ་མེད། །འདི་གསུམ་ཀུན་ཚང་བཀའ་བསྟན་ལན་བརྒྱར་བསྟོད། །གོང་ནས་བཀའ་བཀྱོན་གནང་མཁན་དཔོན་པོ་མེད། །འོག་ནས་ཞབས་ཕྱི་ཞུ་མཁན་འཁོར་གཡོག་མེད། །སྣ་ཐག་རང་མགོར་དཀྲིས་པའི་རྟོག་གེ་པས། །མི་ཚེར་བཀའ་བསྟན་སྦྱངས་པའི་ཉམས་མྱོང་ལགས། །ཡོངས་གྲགས་རྗེས་བློས་གཞུང་འགྲེལ་གླེགས་བམ་ཕྲེང་། །ཡི་གེར་འགོད་པའི་སྙིང་སྟོབས་ཞན་གྱུར་ཀྱང་། །བོད་ཀྱི་ནོར་གཅིག་བཀའ་བསྟན་བྱུང་བ་འདི། །རྩ་བརྒྱུད་བླ་མའི་ཐུགས་བཞེད་སྐོང་ཕྱིར་བསྒྲིགས། །འོན་ཀྱང་ལོ་རྒྱུས་གང་གཱའི་བྱེ་མ་བཞིན། །མཐའ་དག་གླེང་བའི་སྤོབས་པ་དང་བྲལ་ཡང་། །ཆ་ཤས་སྙིང་བསྡུས་དད་པའི་གསོས་སྣན་དུ། །ཕྲེལ་བའི་དགའ་བ་གསེར་རིས་མཚོན་ནུས་མིན། །དགེ་འདིས་གཙུག་ལག་སློབ་གྲྭ་ཡོད་དོ་ཅོག །མཁས་པའི་མཛད་རྗེས་སྡེ་སྣོད་རྣམ་གསུམ་ལ། །འཆད་འགྱུར་རྩོམ་པའི་བྱ་བ་དབྱར་མཚོ་ལྟར། །དར་ཅིང་རྒྱས་ཏེ་རིང་དུ་གནས་གྱུར་ཅིག །བདག་ཀྱང་ཚེ་མཇུག་བསྐལ་བར་མཐོང་དགའ་བའི། །བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས་འཆད་འགྱུར་རྩོམ་པ་ཡི། །བྱ་བ་གོང་ནས་གོང་དུ་འཕེལ་བཞིན་ངང་། །གཞུང་དོན་འཁྲུལ་མེད་ཧྲེད་པའི་བཀྲ་ཤིས་ཤོག། ། ཅེས་ཡུལ་གངས་ཅན་གྱི་བཀའ་བསྟན་དཀར་ཆག་དང་

བཅས་པའི་ལོ་རྒྱུས་རགས་ཙམ་བརྗོད་པ་སྣར་ཐང་དྲན་དབྱངས་ཞེས་པ་འདི་ནི། རང་ཅག་གངས་ལྗོངས་པ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱབས་གཅིག་རྒྱལ་བློན་ལོ་པཎ་རྣམས་དང་བརྒྱུད་འཛིན་མཁས་དབང་རྣམས་ཀྱི་བཀའ་དྲིན་དྲན་གསོའི་ཆེད་འདི་འདྲ་ཞིག་ཕྱོགས་སྒྲིག་བྱེད་རྒྱུ་བྱུང་ན་སྙམ་པའི་འདུན་པ་ནར་མར་ཡོད་མུས་ཐོག ཕྱི་ལོ། ༢༠༠༡ ཕྱི་ཟླ། ༨ ཚེས། ༢ ཉིན། སྣང་ཐང་གདན་ས་པ་མཆིམས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་བློ་བཟང་གྲགས་པའི་(1299-1375)ཐུགས་སྲས་ཆོས་རྗེ་དོན་འགྲུབ་རིན་ཆེན་གྱིས་ཕྱི་ལོ། ༡༣༥༩ ལོར་ཕྱུག་བདབ་པའི་བྱང་ཁྱུང་གདན་སར་བདག་གནས་མཇལ་དུ་སླེབས་པ་དང་ཨ་ལགས་ཤར་གདོང་རིན་པོ་ཆེས་དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་ཆོས་འཁོར་དགུ་བཙུགས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་བཟང་པོ་མ་བསྒྲིགས་རང་འགྲིག་ཏུ་བྱུང་བའི་རྐྱེན་བྱས་ཏེ་གནས་དེར་དགའ་དད་སྤྲོ་གསུམ་གྱིས་རྩོམ་འགོ་བཙུགས། དེ་རྗེས་ཟླ། ༡༡ ཚེས། ༧ ཉིན་ཉི་ཧོང་ནུབ་ཕྱོགས་གཙུག་ལག་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་མཉམ་སྦྲེལ་གྱིས་གོ་སྒྲིག་ཐོག་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་རེ་མོས་ཀྱིས་ལོ་རེར་སྡེ་སྣོད་གསུམ་གྱི་མཁས་པའི་ཚོགས་འདུའི་(大蔵会)སྐབས་མཁས་དབང་གདན་ཞུ་གནང་ཏེ་གསུང་བཤད་གནང་ལམ་ལྟར་ཚོགས་ཐེངས་བརྒྱད་ཅུ་གྱ་དྲུག་པར་བདག་ལ་སྡེ་སྣོད་གསུམ་ལས་བརྩམས་པའི་ཚོགས་བཤད་བྱེད་དགོས་པའི་བསྐུལ་མའི་གོ་སྐབས་གནང་བ་ནི་རྙེད་པའི་མཆོག་ལེགས་པར་རྙེད་པ་ཡིན་ནོ་སྙམ་པའི་བསམ་པས་ཁོ་ཏ་གཙུག་ལག་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོར་(光華大学)གཙུག་ལག་སློབ་དཔོན་རྣམ་པས་གཙོས་མཁས་དབང་ཚོར་བོད་ཀྱི་བཀའ་བསྟན་བྱུང་བའི་སྐོར་ཞིབ་ཙམ་བཀོད་པའི་དཔྱད་རྩོམ་ཉི་ཧོང་སྐད་ཐོག་ཚོགས་བཤད་བྱས་རྗེས་ན་རི་ཐ་སན་གདན་སའི་དུས་དེབ་ཏུའང་ལེགས་པར་བཀོད། མཐར་ལོ་ཁམས་བཟང་པོ་ཆུ་མོ་ཏ་ཞེས་པ་བཀའ་གདམས་བསྟན་པའི་སྲོལ་འབྱེད་ཇོ་བོ་རྗེ་དཔལ་ལྡན་ཨ་ཏི་ཤ་ཆུ་མོ་ཏ་ཕྱི་ལོ། ༩༨༢ ལོར་སྐུ་བལྟམས་ནས་ལོ་རྐང་དྲུག་ཅུ་འཁོར་བ། ཆུ་མོ་ཏ་ཕྱི་ལོ། ༡༠༥༢ ལོར་བོད་དུ་བྱོན་ཅིང་བརྒྱུད་འཛིན་བཀའ་གདམས་པའི་དགེ་བཤེས་སྣེའུ་ཟུར་པ་ཡེ་ཤེས་འབར་(1042-1118)ཡང་འཁྲུངས། དེ་ནས་ལོ་དགུ་བརྒྱ་འདས་པའི། ཆུ་མོ་ཏ་ཕྱི་ལོ། ༡༩༥༢ ལོར་བདག་བཀའ་བསྟན་སྐུ་བལྟམས་པའི་གནས་མཆོག་གཙང་ཕྱོགས་དག་པའི་ཞིང་དུ་སྐྱེས། དེ་ནས་ལོ་རྐང་དྲུག་ཅུ་འཁོར་བ་རབ་བྱུང་བཅུ་བདུན་པའི་ཆུ་མོ་ཏ་ཕྱི་ལོ། ༢༠༠༢ ཕྱི་ཟླ། ༢ ཚེས། ༡༣ བོད་ཟླ། ༡ ཚེས། ༡ ཉིན་རང་ཤག་བོད་རིག་ཁང་གསར་དུ་མཇུག་རྫོགས་པར་སྒྲུར་པའི་བྱེད་པ་པོ་ནི། ཆོས་གྲྭ་ཆེན་པོ་ངམ་རིང་གི་ཡོངས་ཀྱི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཆེན་པོ་ཆོས་རྗེ་དཔལ་ལྡན་པ་དང་། གདན་ས་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྡན་འབྲས་སྤུངས་ཀྱི་ཡོངས་ཀྱི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཆེན་པོ་འཇམ་མགོན་ཉི་མ་རྒྱལ་མཚན་དང་། དེའི་ཐུགས་སྲས་རྗེ་བླ་མ་ལྷ་སྐྱབས་པ་སོགས་ཀྱི་ཞལ་སྔ་ནས་ཀྱིས་ཐོག་དྲངས་གངས་ཅན་གྱི་མཁས་པའི་ཡང་རྩེ་མང་པོས་དགྱེས་བཞིན་དུ་བཀའ་གདམས་གཞུང་པའི་བཀའ་སྲོལ་གཞུང་ཆེན་པོད་ལྔའི་དཔེ་འཕྲིད་བསྐུལ་ཅིང་རྗེས་སུ་བཟུང་ཞིང་བྱིན་གྱིས་བརླབས་པའི་བཀའ་དྲིན་ལས་མདོ་

རྟགས་རིག་གནས་གཞུང་ལུགས་སླ་བ་ལ་སྦྱོར་བ་ཚུང་ཟད་དགེ་ཞིང་བཀའ་གདམས་གཞུང་པའི་བཤད་སྲོལ་འཛིན་པ་ཨོ་ཐ་ནི་གཙུག་ལག་སློབ་གྲྭ་ཆེན་པོའི་གཙུག་ལག་སློབ་དཔོན་ཆེན་མོའི་(PROFESSOR OF OTANI UNIVERSITY)མིང་འཛིན་བོད་སྟོན་ཁང་དཀར་ཚུལ་ཁྲིམས་སྐལ་བཟང་འཇམ་དཔལ་དགྱེས་པའི་ཤེས་རབ་ཏུ་འབོད་པ་སྟེ། དགེ་བ་འདིས་ཀྱང་བོད་ཀྱི་བཀའ་བསྟན་འཆད་ཉན་ཤར་ནུབ་འཛམ་གླིང་ཀུན་ཏུ་འཕེལ་རྒྱས་ཡོང་བའི་རྒྱུར་བསྔོ་བ་ལགས་སོ།། །།

དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ།

D. *The sDe dGe edition of the Tibetan Tripiṭaka*.
སྡེ་དགེ་པར་མའི་དཀར་ཆག

Toh. *A Catalogue of The Tohoku University Collection Tibetan Works on Buddhism*, Tohoku Univ. 1953.
ཐོ་ཧོ་ཁུའི་དཀར་ཆག་འདིར་ལྷ་ས་པར་མའི་བུ་སྟོན་དང་། རྗེ་ཡབ་སྲས་གསུང་འབུམ་སོགས།

ཀུན་མཁྱེན་སི་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་མཛད་པའི་སྡེ་དགེ་བཀའ་འགྱུར་དཀར་ཆག་གམ་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་བཀའ་གངས་ཅན་གྱི་བརྡས་དྲངས་པའི་ཕྱི་མོའི་ཚོགས་ཇི་སྙེད་པ་པར་དུ་བསྒྲུབས་པའི་ཚུལ་ལས་ཉེ་བར་བརྩམས་པའི་གཏམ་བཟང་པོ་བློ་ལྡན་མོས་པའི་ཀུནྡ་ཡོངས་སུ་ཁ་ཕྱེ་བའི་ཟླ་འོད་གཞོན་ནུའི་འཕྲེ་ཤིང་Ta 203a2-5, Collected Works of the great Ta'i si tu pa kun mkhyen Chos kyi 'byung gnas bstan pa'i nyin byed, Volume, 9, Published by Sherab gyaltsen for Palpung sungrab nyamso khang, Sherab-ling Institute of Buddhist Studies P. O. Sansal, 176125, Dist. Kangra HP. India,1990.

སྡེ་དགེ་ཞུ་ཆེན་ཚུལ་ཁྲིམས་རིན་ཆེན་གྱིས་མཛད་པའི་སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར་དཀར་ཆག་གམ་ཀུན་མཁྱེན་ཉི་མའི་གཉེན་གྱི་བཀའ་ལུང་སྒྲ་དང་ཚེ་བྲག་གི་དགོངས་དོན་རྣམ་པར་འགྲེལ་པའི་བསྟན་བཅོས་གངས་ཅན་པའི་སྐད་དུ་འགྱུར་རོ་འཚལ་གྱི་ཆོས་སྦྱིན་རྒྱུན་མི་འཆད་པའི་ངོ་མཚར་འཕྲུལ་གྱི་ཕྱི་མོ་རྫོགས་ལྡན་བསྐལ་བའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་སྤྲིན་ཕུང་རྒྱས་པར་དཀྲིགས་པའི་ཚུལ་ལས་བརྩམས་པའི་གཏམ་ངོ་མཚར་ཆུ་གཏེར་འཕེལ་བའི་ཟླ་བ་གསར་པD No.4569, Shri

མཁས་དབང་དུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེས་མཛད་པའི་བོད་དུ་དཀར་ཆག་ཇི་ལྟར་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས། དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་གསུང་རྩོམ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས། ཀྲུང་གོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1997.

བདག་ཆེན་ངག་དབང་ཀུན་དགའ་བསོད་ནམས་[1597-?]ཀྱིས་མཛད་པའི་ས་སྐྱའི་གདུང་རབས་ངོ་མཚར་བང་མཛོད། མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་གིས་བསྐྲུན་པ། 1986.

བསྟན་པ་སྔ་དར་གྱི་ཆོས་འབྱུང་འབྲེལ་ཡོད་དང་བཅས་པའི་དུས་རབས་ཀྱི་མཐའ་དཔྱོད་
Khaṅ-dkar Tshul-khrims-skal-bzaṅ, bsTan pa sṅa dar gyi chos 'byuṅ 'brel yod daṅ bcas pa'i dus rabs kyi mtha' dpyod 'phrul gyi me loṅ, Published by the Western Tibetan Cultural Association, New Delhi, 1985.

འགོས་ལོ་གཞོན་ནུ་དཔལ་གྱིས་མཛད་པའི་དེབ་ཐེར་སྔོན་པོ། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་

སྐྲུན་ཁང་གིས་བསྐྲུན། 1984.

ཆོས་མངོན་མཛོད་དང་འབྲེལ་བའི་སྤྱི་བཤད་འགྲེལ་པ་མངོན་པའི་རྒྱན་གྱི་རྒྱན། Khaṅ-dkar Tsḥul-khrims-skal-bzaṅ, Chos mṅon pa mdzod kyi spyi bśad 'grel pa mṄon pa'i rgyan gyi rgyan, Published by Western Tibetan Cultural Association, New Delhi, New Delhi, 1982.

ཆོས་མངོན་པའི་ལྟ་གྲུབ་འཕེལ་རིམ་འབྲེལ་ཡོད་དང་བཅས་པའི་དཔྱད་ཞིབ་མཆིམས་མཛོད་མཛེས་རྒྱན།Tshultrim kelsang Khangkar, The Development of Thought in the Abhidharma Literature, Published by the Tibetan Buddhist Culture Association, Minamida-cho 22-9, Jodo-ji, Sakyo-ku, Kyoto, Japan, 1992.

ཕུར་བུ་ལྕོག་ངག་དབང་བྱམས་པས(1682-1762)མཛད་པའི་གྲྭ་ས་ཆེན་པོ་བཞི་དང་རྒྱུད་པ་སྟོད་སྨད་ཆགས་ཚུལ་པད་དཀར་འཕྲེང་བ།Collected Works (gSuṅ 'bum) of Phur-bu-lcog Ṅag-dbaṅ-byams pa, Reproduced from a set of tracings from prints from the Phur-bu-lcog, Hermitage blocks by Ngawang sopa, Vol. IV, New Delhi, 1974.

དབལ་མང་དཀོན་མཆོག་རྒྱལ་མཚན་གསུང་ཨ་མཆོག་དགའ་ལྡན་ཆོས་འཁོར་གླིང་གི་པར་མའི་རྒྱ་བོད་ཧོར་སོག་གི་ལོ་རྒྱུས་ཉུང་ངུར་བརྗོད་པ་བྲིས་པ་འཇུག་པའི་འབབ་སྟེགས།Nga 30a1-2, The Collected Works of dBal-maṅ dKon-mchog-rgyal-mtshan, Reproduced from prints from the A-mchog dga'-ldan-chos-'khor-gliṅ blocks, by Gyaltan gelek namgyal, Vol. 4, New Delhi, 1974.

ཏཱའི་སི་ཏུ་པ་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་ཀྱི་བཀའ་འབུམ་ན་པ་སྒྲུབ་བརྒྱུད་ཀརྨ་ཀཾ་ཚང་བརྒྱུད་པ་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་རབ་འབྱམས་ནོར་བུ་ཟླ་བ་ཆུ་ཤེལ་གྱི་ཕྲེང་བ། Collected Works of the great Ta'i si tu pa kun mkhyen Chos kyi 'byung gnas bstan pa'i nyin byed, Volume, 12, 1990.

འཇང་ས་ཐམ་བཀའ་འགྱུར་དཀར་ཆག་དང་། དཀར་ཆག་བྱུང་བ་བརྗོད་པ།Y. Imaeda, Catalogue du Kanjur tibétain de l'édition de 'Jang sa-tham, Premiere partie: Edition en facsimilié avec introduction(Biliographia Philologica Buddhica, Series Maior IIA), The International Institute for Buddhist Studies, Tokyo, 1982, Seconde partie: Texte en entranslittération(Biliographia Philologica Buddhica, Series Maior IIB),The International Institute for Buddhist Studies, Tokyo, 1984.

མཁས་པ་བཀྲ་ཤིས་ཚེ་རིང་ལགས་ཀྱིས་བརྩམས་པའི་ཨ་མདོ་ར་རྒྱའི་བཀའ་འགྱུར་གྱི་དཀར་ཆག་པར་སྐྲུན་སྔོན་བརྗོད། A History and brief survey of the contents of the A mDo Rwa rGya redaction of the Tibetan bKa' 'gyur, Library ofTibetan Work and Archives, Dharamsala, 1983, XIX.

མདོ་མཁར་ཞབས་དྲུང་ཚེ་རིང་དབང་རྒྱལ་གྱིས་བརྩམས་པའི་དཔལ་མིའི་དབང་པོའི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་འཇིག་རྟེན་ཀུན་ཏུ་དགའ་བའི་གཏམ། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1981.

ཀློང་རྡོལ་ངག་དབང་བློ་བཟང་གི་གསུང་འབུམ། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ནས་བསྐྲུན། Dza Vol. II, 1991.

Tohoku Imperial University, A Complete Catalogue of the Tibetan Buddhist Canons (bKaḥ-ḥgyur and bsTan ḥgyur), Sendai, Japan, 1934

The Otani Daigaku Library, A Comparative Analytical Catalogue of the Kanjur Division of the Tibetan Tripitaka, Kept in the Otani University

Library, Kyoto , Japan, I, II, III, 1930-1932.

པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་བསྟན་པའི་ཉི་མའི་མཚན་ཐོག་ནས་མཛད་པའི་ཨ་མདོ་རྭ་རྒྱའི་བཀའ་འགྱུར་དཀར་ཆག་གམ་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་གསུང་རབ་གངས་ཅན་གྱི་སྐད་དུ་འགྱུར་རོ་ཅོག་གི་ཕྱི་མོ་པར་དུ་བསྐྲུན་པའི་དཀར་ཆག་མདོ་རྒྱུད་ཆོས་ཀྱི་སྒོ་བརྒྱ་ཅིག་ཅར་འབྱེད་པའི་ལྡེ་མིག་ཅེས་པ།

Lokesh Chandra, A Newly Discovered Urga Edition of the Tibetan Kanjur, Indo-Iranian Journal, III, 1959.

སྣག་བྲག་སྤྲུལ་སྐུ་ངག་དབང་གསུང་རབ་དང་རྒྱལ་དབང་སྤྲུལ་སྐུ་ངག་དབང་བསྟན་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་མཚན་ཐོག་ནས་མཛད་པའི་ལྷ་ས་བཀའ་འགྱུར་དཀར་ཆག་གམ། བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་མཉམ་མེད་ཤཱཀྱའི་རྒྱལ་པོའི་བཀའ་གངས་ཅན་འདིར་འགྱུར་རོ་ཅོག་གི་གསུང་པར་འཛམ་གླིང་སྤྱི་ནོར་གྱི་ལེགས་བཤད་འཕྲུལ་གྱི་ལྡེ་མིག་ཅེས་པ།

བུ་སྟོན་གྱིས་མཛད་པའི་ཞྭ་ལུའི་བསྟན་འགྱུར་དཀར་ཆག་གམ་བསྟན་བཅོས་འགྱུར་རོ་འཚལ་གྱི་དཀར་ཆག་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་དབང་གི་རྒྱལ་པོའི་ཕྲེང་བ།Toh. No. 5205, La.

བུ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེའི་སློབ་མ་སྒྲ་ཚད་པ་རིན་ཆེན་རྣམ་རྒྱལ་གྱིས་བརྩམས་པའི་སྣེ་གདོང་བསྟན་འགྱུར་དཀར་ཆག་གམ་བསྟན་བཅོས་འགྱུར་རོ་འཚལ་གྱི་དཀར་ཆག་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་རིན་པོ་ཆེའི་ཟ་མ་ཏོག།Toh. No. 5249, Sa.

སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོས་གོང་ས་ལྔ་པ་ཆེན་པོ་སྐུ་ངོ་མའི་གསུང་རྩོམ་ཡིན་ཁུལ་གྱིས་བརྩམས་པའི་འཕྱོང་རྒྱས་འཕྱིང་བར་སྣག་རྩེའི་བསྟན་འགྱུར་དཀར་ཆག་གམ་བསྟན་བཅོས་འགྱུར་རོ་འཚལ་གྱི་དཀར་ཆག་འཛིག་རྟེན་གསུམ་གྱི་བདེ་སྐྱིད་པད་ཚལ་བཞད་པའི་ཉིན་བྱེད།

The Otani Daigaku Library, A Comparative Analytical Catalogue of the Tanjur Division of the Tibetan Tripitaka, Kept in the Otani University Library, Kyoto I,1-6, II, 1-3, 1965-1997.

ཞུར་བུ་ལྟོག་སྐུ་ཕྲེང་དང་པོས་མཛད་པའི་བཀའ་ཡི་དགོངས་པ་འགྲེལ་བའི་བསྟན་བཅོས་འགྱུར་རོ་ཅོག་གི་དཀར་ཆག་དོན་ལྡན་ཚངས་པའི་དབྱངས།

འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་སྐུ་འཕྲེང་གཉིས་པ་འཇིགས་མེད་དབང་པོས་(1728-1791)མཛད་པའི་བཀྲ་ཤིས་འཁྱིལ་གྱི་པར་མའི་ཅོ་ནེ་བསྟན་འགྱུར་དཀར་ཆག་གམ་བཀའ་ཡི་དགོངས་པ་འགྲེལ་བའི་བསྟན་བཅོས་འགྱུར་རོ་ཅོག་གི་དཀར་ཆག་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུའི་འཕྲེང་བ་(Ca 241a1-3,The Collected Works of dKon-mchog-' jigs- med dbaṅ po, The Second 'Jam dbyaṅs-bzhad-pa of La-braṅ bkra-śis-' khyil, Reproduced from prints from the bKra-śis-' khyil blocks by Ngawang Gelek Demo, Vol. 5, New Delhi, 1971.

Shinichiro Miyake, Comparative Table of the Golen Manuscript Tenjur in the dGa'-ldan Monastery with the Peking Edition of Tenjur, Annual Memoirs of the Otani University, Shin Buddhist Comprehensive Research Institute, Otani University, Kyoto, Vol. 17, 2000.

S. Yoshimura, The Denkar-Ma, An oldest Catalogue of the Tibetan Buddhist Canon, Kyoto, 1950.

A Comparative List of the bKaḥ-ḥgyur Divistion in the Co-ne, Peking,

sDe-dge and sNar-thaṅ Editions, with an Introduction to the bKaḥ-ḥgyur Divistion of the Co-ne Editions, Campiled by T. Mibu,Tokyo, 1963.

A Comparative List of the Tibetan Tripitaka of Narthang Editions (bsTan-ḥgyur Divistion) with the sDe-dge Editions , Campiled by T. Mibu,Tokyo, 1967.

Catalogue of the the Peking Tanjur, Volume 1, Reproduced by Lokesh Chandra, New Delhi, 1983.